Kamu'da

Sosyal Politika

Yıl:9 / Sayı:35 / Nisan-Mayıs-Haziran 2016 ISBN:1306-8334

İNSANLIĞIN ORTAK SINAVI

MÜLTECİLER

Kamu'da

Sosyal Politika

Memur-Sen'in
Bilimsel, Akademik ve Sosyal Hayata
Katkısıdır.

Memur-Sen Adına İmtiyaz Sahibi
Ali YALÇIN

Genel Yayın Yönetmeni ve Yazı İşleri Sorumlusu
Mehmet Emin ESEN

Editör
Şahin Ali ŞEN

Yayın Kurulu
Metin MEMİŞ
Günay KAYA
Mehmet BAYRAKTUTAR
Hacı Bayram TONBUL
Levent USLU

Danışma Kurulu
Prof. Dr. Ömer ÇAHA
Doç. Dr. Oya AKGÖNENÇ
Doç. Dr. Erdinç YAZICI
Doç. Dr. Mustafa ORÇAN
Prof. Dr. Musa Kazım ARICAN
Yrd. Doç. Dr. Veysi ERKEN
Prof. Dr. Cengiz ANIK
Halit ORTAKÖY
Hüseyin Rahmi AKYÜZ
Emin ŞENVER
Osman TİMURTAŞ

Bilimsel Makaleler ile İlgili Tüm Soru ve Yazışmalar İçin;
Şahin Ali ŞEN
sahinalisen@hotmail.com

Grafik Tasarım
Sercan TÜRKYILMAZ

Yayın İdare Merkezi
Memur-Sen
Oğuzlar Mah. 1371. sk.
No:1 Balgat-Çankara
ANKARA
0.312 230 09 72-73
www.**memursen**.org.tr

Yayın Türü
Yaygın Süreli

Basım Tarihi
Nisan-Mayıs-Haziran
Bu dergi Basın Ahlak İlkelerine uymayı taahüt eder

Baskı
EPA-MAT BASIM YAYIN
İvedik OS Ağaç İşleri San.Sit. 1357 Sk.
No:41 Yenimahalle/ANKARA
Tel: 0.312 394 48 63 Fax: 0.312 394 48 65

İçindekiler

7 DEĞİŞMEYEN HEDEFLER VE DEĞİŞEN ÖNCELİKLER SARKACINDA TÜRKİYE'NİN SURİYE POLİTİKASI
Prof. Dr. **Muhittin ATAMAN** SETA Başkan Yrd.

14 "İÇ ÇATIŞMADAN YERYÜZÜ YANGINA": SURIYE SAVAŞI'NIN KÜRESEL BAĞLAMI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER
Doç. Dr. **Mehmet Akif OKUR** Gazi Üni. İİBF Öğretim Üyesi

17 GÖÇ VE SAĞLIK
Prof. Dr. **Mustafa Necmi İLHAN** Gazi Üni. Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi

23 TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ SIĞINMACILARIN İSTİHDAMINA GENEL BİR BAKIŞ: SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
Hıdır DÜZKAYA Gazi Üniversitesi Öğretim Görevlisi

30 GERÇEK VE UMUT ARASINDA SURİYELİ MÜLTECİLER
Amer ALNMR Yenilik Eğitim Kültür Derneği Başkanı

37 ULUSLARARASI İŞGÜCÜ GÖÇÜNÜN ÜLKEMİZE ETKİSİ KAPSAMINDA YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR
Nurcan Önder Çalışma Genel Müdürü

41 TÜRKİYE'NİN MERHAMET ELİ VE MÜLTECİLER
M. Nedim ASLAN YTB Basın Müşaviri

46 MÜLTECİLER, MEDYA VE SOSYAL MEDYA
Dr. Mustafa BOSTANCI Yıldırım Beyazıt Üni. Öğretim Üyesi

51 GÖÇÜN KÜRESEL BOYUTLARI VE KIZILAY
Dr. Mehmet Güllüoğlu Kızılay Genel Müdürü

58 YABANCILAR VE ULUSLARARASI KORUMA KANUNU VE GİGM
Göç İdaresi Genel Müdürlüğü

66 ENSAR VE MUHACİR
Mustafa Sinan İHH Ankara Temsilcisi

68 GÖÇÜN HİKAYESİNİ YAZAN KADINLAR
Habibe ÖÇAL Memur-Sen Kadınlar Komisyonu Başkanı

71 SURİYELİ KARDEŞLERİMİZ
Oğuzhan BİNGÖL Midyat Kaymakamı

73 KİLİS ÖNCÜPINAR GEÇİCİ BARINMA MERKEZİ'NİN İŞLEVİ
Hakan ŞİMŞEK Konteyner Kent Koordinatör Yardımcısı

Mehmet Emin ESEN
Memur-Sen Genel Başkan Yardımcısı

ÜLKEMİZ, GÖÇLE İMTİHANINDA MUVAFFAK OLACAKTIR

İnsanlar, tarihin her döneminde toplumsal, siyasal, ekonomik ve doğal birçok nedenle bulundukları yerleri bırakarak başka ülkelere ya da ülke içinde başka yerlere gitmişler, gitmek zorunda kalmışlardır. İnsanların yaşadıkları yerden başka bir yere geçici veya kalıcı bir süreyle yer değiştirmeleri daha iyi bir hayat yaşayacaklarına inandıkları için kendi istekleriyle olduğu gibi, çoğu zaman doğal afetler, savaşlar, açlık, güvenlik endişesi gibi ayrılışın zorunlu olması nedeniyle de gerçekleşmiştir. Bu zorlama ve zorunluluk, göçe siyasal bir karakter kazandırmakta, savaş dâhil siyasal nedenlerle göç edenler de mülteci sayılmaktadır.

Maalesef hepimiz göçün kaçınılmaz olduğu bir ortamda, göç gerçeğiyle karşı karşıya yaşamaktayız. Bugün Ortadoğu'da, Afrika'da ve Müslüman coğrafyalarında yaşanan dram,tarihte insanlığın yaşadığı en önemli dramlardan birisidir. Bu dram ve savaşlar neticesinde binlerce insan hayatını kaybetmiş, milyonlarca insan yerlerinden ve yurtlarından olmuştur. Savaş nedeniyle göç yeni bir olgu değildir. Binlerce yıllık bir gerçeklik olmakla birlikte; Edward W. Said'in dediği gibi "Yerküreyi sözcüğün gerçek anlamıyla yutan bir göç, zorla seyahat ve zorla ikamet döneminde yaşıyoruz." Daha iyi bir yaşam umudu için değil, sadece ve sadece yaşamları için, bombalara maruz kalmış Afganistan'da iki milyona yakın insan, ülkesini terk etmek zorunda kalmış, Afganistan'ın iki büyük sınır komşusu İran ve Pakistan'a üç buçuk milyona yakın Afgan mülteci göç etmiştir.

Özellikle son beş yıldır Suriye'de yaşananlar dünyayı, bölgeyi ve en çokta Türkiye'yi ciddi düzeyde etkilemektedir. Suriye'de yaşanan çatışmalar sebebiyle bölge halkının can güvenliği tehlikeye düşmekle kalmamakta, temel insani ihtiyaçların karşılanamaması, barınmanın mümkün olmaması, alt yapının kullanılamaz hale gelmesi, insanların evlerini terketme, yeni yerlere göç etme ve başka ülkelere sığınmacı olarak yerleşme zaruretini göz önüne sermiştir. Yüzde sekseni kadın ve çocuklardan oluşan yaklaşık on milyon insanın göç etmek zorunda kalması çevremizde yaşanmakta olan dramın büyüklüğünü de ortaya koymaktadır.

Türkiye, coğrafi konum olarak son derece stratejik bir öneme haiz olmakla birlikte, tarihinin her döneminde halkının yardımsever oluşu ile insanı merkeze alan medeniyet anlayışıyla tüm muhtaç ve mazlumlara yardım elini uzatmış, göçmenlere, yerlerinden ayrılmak zorunda bırakılmışlara sığınabilecekleri sıcak dost kapısını açmıştır. Vicdan sahibi herkesin takdirle karşıladığı bu durum ülkemize yeni sorumluluklar yüklemekle birlikte ekonomi, sağlık, eğitim vb. alanlardaki yükünü de arttırmıştır.

Suriye halkının yaşadığı drama Batı sessiz kalırken, Türkiye'nin duyarlılığı ve yardımseverliliği tüm dünyanın gözleri önünde cereyan etmektedir. Türkiye, ülkesine gelen Suriyelilerin ihtiyaçlarının karşılanması konusunda çok büyük ölçüde dışarıdan destek almadan kendi imkânlarıyla mücadele etmektedir. Mağdur kardeşlerimiz Suriyeliler için yapılan harcamaların ise şu ana kadar 6,5 milyar doları bulduğu tahmin edilmektedir. Vatandaşlarımızın ve sivil toplum örgütlerinin yaptıkları maddi ve manevi desteği de düşünecek olursak Türkiye, emperyalist güçlerin ve işbirlikçilerinin açtığı büyük yarayı yalnız başına sarmaktadır. Maalesef başta Avrupa olmak üzere batı, sergilediği çifte standartla yaranın sarılması bir tarafa daha da derinleşmesine neden olmaktadır.

Beşşar Esed yönetiminin, adalet, eşitlik ve özgürlük isteyen Suriye halkına yönelik başlattığı yok etme operasyonu da Batı'nın bu çifte standart yaklaşımı yüzünden halen devam etmektedir. Batı, hem katliamlara sessiz kalıyor, hem de mazlumları yok sayıyor.

Baas Rejimi ve Batı'nın ölümcül projesi yüreklerimizi yakmaya devam ederken bu sayımızda değerli akademisyenlerin ve alanında uzman değerli üstatların "Mülteci" konusundaki değerli görüşlerini dergimiz aracılığıyla sizlere ulaştırıyoruz.
Selam ve dua ile...

Ali YALÇIN
Memur-Sen Genel Başkanı

GÖÇÜN YÖNETİMİNDE İKİ BÜYÜK ORTAK; DEVLET VE MİLLET

İnsanının yaratılış ve dünyaya gönderiliş hikayesinin merkezinde göç vardır. İnsan ve göç arasındaki bu ilişki; farklı nedenlerle, farklı isimlerle, farklı sayılarla ve farklı coğrafyalarda devam ediyor. Kavimler göçü ve peygamberlerin hicreti başta olmak üzere savaş ve sosyoekonomik nedenlerle yer kürede gerçekleşen yüzlerce, binlerce göç, insanlık tarihini değiştirmiş, değiştirmeye devam etmektedir.

Bu göçlerin en can yakanı, toplumsal hasarlara neden olanı, büyük travmalara yol açanı savaşlar, iç karışıklıklar ve diktatörlüklerin keyfi uygulamaları nedeniyle ortaya çıkan göçlerdir. Küresel emperyalizmin Ortadoğu coğrafyasını sömürmek için planladığı büyük kumpasın bir sonucu olarak Suriye'de başlayan iç savaş, Suriyeliler başta olmak üzere bütün bölge insanına derin acılar yaşatmış, halen yaşatmaya devam etmektedir.

2011 yılından bu yana devam eden ve vicdanları sızlatan Suriye iç savaşı, büyük bir insanlık dramına dönüşmüş olup bu yönüyle artık küresel boyutta ciddi bir sorundur. Zalim Esed rejiminin kanlı operasyonları sonucunda 500 bin kişi hayatını kaybetmiş, 13 milyon insan yerinden yurdundan ayrılmış, 5 milyon insan farklı ülkelere sığınmıştır. Bu noktada en büyük sorumluluğu Türkiye alarak, 5 milyon mültecinin 3 milyonunu geçici koruma statüsü ile misafir etmektedir.

Suriye'deki bu acı tablo, kan ve gözyaşından beslenen küresel kan emicilerin ilk zulmü olmadığı gibi, son zulmü de olmayacaktır. Küresel emperyalistlerin vampiryen politikaları, yakın tarihte Irak'ta, Afganistan'da, Filistin'de, Mali'de, Orta Afrika'da, Libya'da, Doğu Türkistan'da, Kırım'da, Bosna Hersek'te, Myanmar'da yüz binlerce insanın hayattan göçüne, sağ kalanların ise kitlesel göçlerle yurtlarından ayrılmasına neden olmuştur.

Aynı emperyalist güçlerin Ortadoğu'da yapay küçük devletçikler görme isteği, kendi çıkarları doğrultusunda cetvelle yeni devletler oluşturma gayreti, İsrail'in güvenliği için bölünmüş Suriye özlemleri, başta Suriye olmak üzere Ortadoğu'yu kan gölüne çevirmiştir. Bu kadar acılar yaşanırken, ölümler olurken, Rus uçaklarının ve Esed'in misket ve kimyasal bombalarına maruz kalan kadınlar, çocuklar, yaşlılar inim inim inlerken, ahlaki olarak dip yapan Batı, üç maymunu oynamakta, sorumluluk almaktan kaçmaktadır. Tıpkı birkaç yüzyıl öncesinin Fransa'sında olduğu gibi. 16'ncı Lui, zevkinde, sefasında, avında, eğlencesinde gezip tozuyordu. Hattâ sefalet manzaralarını görmemek için 'Versay sarayından av sahasına doğru hususi bir yol yaptırmıştı: Ölüm Yolu... Halk bu yola "ölüm yolu" adını

takmıştı. Bir gün, maiyetiyle at üstünde bu yoldan ava giderken karşısına bir tabut çıkıverdi. Birkaç köylünün taşıdığı bir tabut... Atlar ürktü.

Dizginler çekildi. Kral köylülere sordu:
-Tabutta kim var?
-Bir Fransız!
-Neden öldü?
-Açlıktan!
Fransız tarihçisi ilâve ediyor:
-Tabutta Fransa vardı!"

Evet, bugün Suriye'de her gün omuzlarda yüzlerce tabut taşınıyor. İşte bu tabutların içinde zulme sessiz kalan BM var, katliamları görmezden gelen AB var, Müslüman bir coğrafyada yaşanan bir sorunu çözme noktasında sorumluluk almayan, başını kuma gömen İslam İşbirliği Teşkilatı var, çözümü sadece güvenlik politikalarında ve silahlı mücadelede gören NATO var, emperyalizmi besleyen ve büyüten IMF ve Dünya Bankası var. Suriye'deki tabutların içinde sadece insan yok, insanlık var, merhamet ve adaletten uzaklaşmış zorba yönetimler var. Bu tabutun içinde duyarsız ümmet var.

Bu noktada, Türkiye, tek başına insanlığı tabuttan çıkarmaya, insanlığın onurunu kurtarmaya çalışmaktadır. Suriyeli misafirler için Türkiye'nin tek başına 11 milyar dolar insani kaynak aktarması, bütün dünyanın ise 500 milyon dolar yardımda bulunması bunun açık göstergesidir.

Türkiye'nin Suriye'deki insani duyarlılığı bu iken, uluslararası güçler ve çok uluslu oluşumlar, sorunun çözümü için elini taşın altına koymamakta, hatta sorunun görünmesini engellemeye çalışmaktadır. Sorun görünmemeli ki, vicdansızlıkları görülmesin ya da Türkiye'nin ortaya koyduğu vicdan bilinmesin. Batı vicdansızlığı bile kurnazca.

Batı vicdanı bugün "kırk satır mı kırk katır mı" politikası uygulamaktadır. Sultan büyük bir suç işlemiş olarak karşısına getirilen kişiye sormuş: "kırk katır mı istersin kırk satır mı?". Kırk satır ile idam edileceğini düşünen ve seçenek olarak kendisine kırk katır sunulduğunu sanan adam: "kırk katır!" demiş. Bedeninin her bir parçasından katırlara bağlanan adam katırların ayrı yönlere kırbaçlanmasıyla büyük acılar içinde parça parça olarak ölmüş. Batı Suriyelilere iki seçenek sunmaktadır. Ya Esed'in, Baas rejiminin zulmü altında ölümü beklersin ya da emperyalizme teslim olursun. Bu seçenek, Suriye'nin küçük parçalara bölünerek büyük güçler tarafından paylaşılmasıdır.

Türkiye tek başına ve büyük bir özgüvenle; Suriyeliler, Baas rejimine de emperyalizme de boyun eğmek durumunda değil haykırışını ortaya koymaktan çekinmemiştir. Daha da ötesi, üçüncü bir yolun varlığını işaret etmiştir. O da, Suriye'nin ve Suriyelilerin kendi kaderini kendilerinin tayin etmesidir. Mazlum Suriyelilerin ortak hayali ve hedefi; Özgür Suriye'dir, demokratik Suriye'dir. Ortadoğu'nun, İslam dünyasının, dünyanın onurlu, saygın üyesi Suriye'dir. Evrensel değerlerin, hukukun, adaletin hakim olduğu Suriye'dir.

Suriye'nin geleceği konusunda Batı ile Türkiye arasındaki bu farklı düşüncenin bir benzeri hatta daha derini, Suriyeli mültecilerin misafir edilmesi noktasında da yaşanıyor. Batı ile Türkiye arasında derin farklara şöyle bir göz atalım. Küresel boyut kazanan bu soruna Batı, güvenlik eksenli bakarken, Türkiye insan merkezli baktı, bakmaya devam ediyor. Batı mülteciler hakkında aşağılayıcı ifadeler kullanırken, Türkiye medeniyetimizin temel anlayışlarından ensar-muhacir ilişkisi içinde en güzel şekilde misafir etmeye, onların onurlarını özenle korumaya, kişiliklerini incitmemeye hassasiyet gösterdi. Çünkü, yardıma, desteğe ve ev sahipliğine muhtaç olan insandı, insanlardı. Batı ülkeleri ise mültecileri yüksek riskli suç gurubu olarak tanımlayıp sadece sınır kapılarını değil sınır kapısına ulaşacak yolları kapatma derdine düştü. Türkiye, açık kapı politikası uygulayarak Suriyelilere sınır kapılarıyla birlikte gönül kapılarını da sonuna kadar açtı, zulüm tsunamilerine karşı hem Suriyeliler hem de insanlık için güvenli bir liman oldu, olmaya da devam ediyor.

Ensar coğrafyası Anadolu'nun, bağrına bastığı Suriyelilerin arasında, kadınlar, çocuklar, bebekler, yaşlılar, engelliler, kronik hastalar, hamile kadınlar ve yaralı insanlar vardı. Bu dezavantajlı kesimlere, acilen insani yardım yapılması, bu

mağdur insanların sosyal risklere karşı korunması gerekiyordu. Türkiye, bu mazlum ve mağdur insanlara yönelik acil programlar hazırladı ve sosyal risklere karşı koruma altına aldı. İnsani diplomaside, dünya insanilik liginde birinci sıraya yerleşti. Yaptığımız insani yardımlarla dünyaya insanlık dersi veriyoruz. Bu durumu Suriyeli misafirlerimizin "Yanımızda Bir Allah var, bir de Türkiye" sözleri özetliyor ve bizlere yeni sorumluluklar yüklüyor.

Acil ihtiyaçların sağlanması noktasında Suriyelilerin umut kapısı ve can simidi olmuş Türkiye'nin, çalışma, sağlık, sosyal güvenlik ve eğitim hakları için de ciddi çalışmaları söz konusudur. Bu düzenlemelerle ilgili gelişmeler hakkında Kamu'da Sosyal Politika için özel yazılar kaleme alan bürokrat ve akademisyenlerimiz geniş bir bilgi veriyorlar.

Milletçe zor bir sınavdan geçtiğimiz bu süreçte Suriyeli kardeşlerimizin kendilerini birinci sınıf vatandaşlarmış gibi hissetmelerini sağlamak, bizim tarihi sorumluğumuzdur. Türkiye omuzlarında bütün insanlığın sorumluğunu taşıyor. Dünya bu duruma küresel çıkar merkezli, Türkiye hak merkezli bakıyor. Bu çok büyük bir bakış farkıdır. Bu da medeniyetimizin insana bakışının sonucudur.

Suriye sorununda bugüne kadar iyi bir sınav verdiğimiz insani yardım konusunu, sağlıklı göç yönetimiyle herhangi bir sosyal risk içermeden, farklı insani hizmet alanlarında da devam ettirebiliriz. Bunun ön şartı, Suriyeli kardeşlerimizin entegrasyonunu hızlı bir şekilde gerçekleştirmektir. Bu noktada iki hususu bilmekte yarar var. Birincisi, Suriyeli kardeşlerimizin uzun süre Türkiye'de kalacağı gerçeğidir. İkincisi ise, Suriye'de barış sağlansa, her şey yoluna girse dahi bu kardeşlerimizin en az yüzde 30'unun Türkiye'de kalacağının bilinmesidir.

Önümüzdeki dönem, misafirlerimizin kalıcılığa geçiş yapacakları aşikardır. Dolayısıyla bugün itibariyle, seçme ve seçilme hakkı hariç bu kardeşlerimizin tüm haklardan yararlanmaları için bütün düzenlemeler yapılmalıdır.

Özellikle kayıp nesillerin oluşmaması için Suriyeli çocuklara kaliteli bir eğitim verilmelidir. Elbette, Geçici Eğitim Merkezleri ve kamplarda verilen eğitimler önemli ancak sosyal bütünleşme ve entegrasyon için bu çocuklarımızın Türk okullarında eğitim görmesi en doğru olanıdır. Bu çocuklar Baasçılık müfredatından tamamen kurtarılmalıdır. Kültür şoklarına karşı önlemler alınmalı, kaynaştırma programları düzenlenmelidir. Bunun için de geniş kapsamlı entegrasyon programları hazırlanmalıdır. Aksi taktirde bu çocuklar, radikal ve terörist güçlerin hedefi haline gelir. Geçim zorluğu ve yoksulluluk, eğitimin önünde engel olmamalıdır.

Suriyeli misafirlerimizin, sosyal ve ekonomik dışlanma yaşamaması için işgücü piyasaları bunlara açık olmalı, iş kurmaları noktasında kolaylıklar sağlanmalıdır. Sosyal güvenlik hakları ile genel sağlık sigortasından yararlanmaları için gerekli pürüzler giderilmelidir. Kayıt dışı ve sigortasız çalıştırılmalarının önüne geçilmeli, çocuk işçiliğe asla izin verilmemelidir.

Vatandaşlarımıza hangi hakları sağlıyorsak misafirlerimize de o haklar sağlanmalıdır. Kendilerini öteki hissetmemeli, birinci sınıf vatandaş gibi hissetmelidir. Bugün gündemde olmayan ancak önümüzdeki süreçte yoğun bir şekilde tartışılacağı açık olan; Suriye'nin normalleşmesi sonrası ülkesine dönmeyen Suriyelilere vatandaşlık hakkının verilmesi, dolayısıyla seçme ve seçilme haklarını elde etmeleri hususunda geniş kapsamlı hazırlıklar şimdiden başlatılmalıdır. Güçlü bir medeniyetin mirasını arkasına alan Yeniden Büyük Türkiye'nin, küresel boyut kazanmış sorunları, zaman zaman zorlansa, bir kısım sıkıntılar yaşasa da insan merkezli bir anlayışla er ya da geç çözeceğine inanıyorum. Suriye konusunda Memur-Sen'in aldığı pozisyon çok net: İnsanlar zarar görmesin, insanlık kaybetmesin. Biz bu çerçevede insani yardımdan diplomatik desteğe, merhametten adalete her yönüyle erdemliler hareketi olmamızın hakkını verme gayretindeyiz. Çok şükür cömert teşkilatımız ve milletimiz sayesinde, yardım kampanyalarımızdan yola çıkarak bize "iyilik hareketi Memur-Sen" denmesini sağlayacak bir noktaya ulaştık. Bu noktaya ulaşmamızda sözüyle, sesiyle, emeğiyle ve alınteriyle katkısı bulanan bütün teşkilatımıza teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Muhittin ATAMAN
SETA Başkan Yrd.

DEĞİŞMEYEN HEDEFLER VE DEĞİŞEN ÖNCELİKLER SARKACINDA TÜRKİYE'NİN SURİYE POLİTİKASI

1.Giriş

Bağımsızlığından bu yana Türkiye'nin en olumsuz ilişkilere sahip olduğu Arap ülkesi Suriye idi. İngiliz ve Fransızların Birinci Dünya Savaşı sonrasında birlikte kurguladıkları yapay bir devlet olarak kurulan Suriye, tarihi coğrafyasının parçalandığını ileri sürerek başından itibaren revizyonist bir dış politika izlemeyi seçti. Hedef ülkelerden biri de Türkiye oldu. İki ülke arasında çok sayıdaki sorunların başında, en önemlisi de Hatay Vilayeti üzerinde, sınır sorunu gelmektedir. Bunun dışında, milliyetçilik anlayışları (Kemalizm ile Baasçılık) çatışan bu iki ülke, Soğuk Savaş dönemi boyunca iki farklı kutupta yer aldılar. Ayrıca, Kürt Sorunu ile su sorunu zaten gergin olan ilişkilerin daha da kötüleşmesine yol açan iki temel husus olarak uzun süre gündemde kaldı.

Suriye ile ilişkiler son on yılda Türkiye'nin en önemli dış politika konularının başında gelmektedir. 2004-2010 yılları arasında Türkiye'nin komşu ülkelere yönelik başlattığı sıfır sorun politikası ve maksimum işbirliği sürecinin sonucunda ilk yüksek düzeyli işbirliği mekanizması geliştirdiği ülke Suriye olmuştu. 1998 yılında savaşın eşiğindeki iki ülke, ortak bakanlar kurulu toplantısı yapar hale gelmişlerdi. 2010 yılının ilk yarısında Türkiye, Suriye, Ürdün ve Lübnan arasında bir serbest ticaret antlaşması imzalanmış ve bölgesel bütünleşme yönünde büyük bir adım atılmıştır. Ancak 2010 yılı sonlarında Tunus'ta başlayan Arap dünyası isyan dalgası ve devrimler süreci, Türkiye'nin bütün bölge ülkeleriyle olduğu gibi Suriye ilişkilerini de derinden sarsmıştır.

2011 yılının başından itibaren devam edegelen Suriye krizi, kısa, orta ve uzun vadede Türkiye'nin iç ve dış politikasını en çok etkileyen gelişme olmuştur. Önceleri Türkiye'nin Ortadoğu siyasetinin temel belirleyicisi olarak görülen kriz, son iki yıldaki gelişmelerle birlikte ülkenin dış politikasının yanında iç politikasını ve ulusal güvenliğini doğrudan etkileyen, hatta belirleyen bir faktör oldu. Bir iç savaş olarak başlayan Suriye krizi, sonraki dönemde bölgesel ve küresel aktörlerin müdahalesiyle bir vekaletler savaşına dönüştü. Her ne kadar doğrudan etkilenenler ve mağdurlar Suriyeli olsa da etkili taraflar ve aktörler yerel değil, bölgesel ve küresel oyuncular oldular.

Esed düşmek üzere iken İran ve Hizbullah, geniş imkanlarını seferber ederek rejime hem maddi hem de insan ve silah desteği vererek ülkedeki krizin uzamasına neden oldular. Ülkeye gönderilen Şii milisler yetmeyince Hizbullah ve İran askeri birlikleri doğrudan sahaya indiler. İran da sahadaki güç dengesini değiştiremeyince Rusya'nın müdahil olmasını sağladı ve böylece

dengeleri kendi lehlerine çevirmeyi başardılar; en azından Esed rejiminin sahadaki etkili aktörlerden biri olarak devamını sağladılar.

Bu şartlar altında Suriye krizinde en çok tartışılan ülkelerden biri Türkiye oldu. Hem uluslararası platformlarda hem de Türkiye'deki muhalefet partileri ve muhalif sivil toplum kuruluşları nazarında Türkiye, Suriye'deki kaosun devam etmesinin müsebbibidir. Bu suçlamaların ve tartışmaların devamında Türkiye'nin Suriye siyasetinin başarılı olmadığı ifade edildi. Mevcut duruma bakıldığında bu tespitin kısmen doğru olduğu görülür. Siyasi amaçların gerçekleşmemesinin temel nedeni de Türkiye'deki devlet aygıtlarının Suriye siyaseti yürütmelerindeki yetersizlikler olduğu görülmektedir. Hem hazırlıksız yakalandılar hem de gelişmeler kapasitelerinin çok üstünde cereyan etti.

Türkiye'nin Suriye siyasetinin başarısız olduğu söylenebilir, ancak kaosun devamının Türkiye'nin tutumundan ve siyasetinden kaynaklandığını iddia etmek anlamsızdır. Ayrıca Türkiye'nin Suriye krizinde kendisinden beklenen rolü oynamayarak başarısız olarak görünmesinin sebepleri de iddia edildiği gibi değildir. Her şeyden önce Türkiye'nin Suriye ilişkileri genellikle şartlı cümlelerle analiz edilmektedir. Halbuki, İngilizcede counter factuality olarak ifade edilen, "eğer böyle olmasaydı şöyle olsaydı veya bu yapılmasaydı da şunlar yapılsaydı böyle veya şöyle olmazdı" demek aslında pek bir anlam ifade etmiyor. Çünkü bir ülkenin dış siyasetini sadece şartlı ifadelerden hareketle analiz etmek pek mümkün değildir. Bu durumlarda diğer bölgesel ve küresel aktörlerin daha farklı tavırlar alacakları rahatlıkla anlaşılabilir.

Suriye krizi başladıktan hemen sonraki cepheleşmeye bakıldığında İran ve Rusya gibi birkaç ülke hariç neredeyse bütün önemli bölgesel ve küresel devletler Suriye konusunda Türkiye ile benzer bir siyaset izlemekteydiler. Ancak daha sonra tavırlar ve siyasetler farklılaşmaya ve hatta çatışmaya başladı. Aslında küresel ve bölgesel aktörlerin, krizin başından itibaren var olan Ortadoğu hakkındaki vizyonları ve projeksiyonlarındaki farklılıklar, Suriye siyasetlerinin de farklılaşmasını ve çatışmasını beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla bugün itibariyle yaşananlar, konjonktürden istifade etmekten ve gelişmeleri orta ve uzun vadeli projeleri için kullanmaktan ibarettir. Yoksa, süreç içerisinde hedef belirlemek değildir.

Bu yazıda Türkiye'nin Suriye siyasetini birkaç parametre bağlamında açıklamaya çalışacağım. Her ülke gibi Türkiye de krizin seyrinden belirli beklentiler doğrultusunda hareket etme-

ye çalıştı. Bunlar, Suriye'nin ülkesel bütünlüğü, Esed rejiminin geleceği, mülteciler sorunu, Suriye muhalefetinin geleceği, şiddet kullanan devlet-dışı aktörlerin, özellikle IŞİD ve PYD'nin artan etkisi ve oluşturdukları tehdittir.

2. Türkiye'nin Suriye Siyasetini Belirleyen Hususlar

Türkiye'nin Suriye politikasındaki temel hedeflerinde ciddi bir değişiklik olmadı. Ancak konjonktüre göre, bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için izlenen yol, kullanılan taktikler ve siyasi öncelikler değişti. Ülkenin iç siyasetindeki gelişmeler, bölgesel değişim süreci ve küresel sistemdeki belirsizlikler Türkiye'nin Suriye'ye yönelik politikalarını belirlemeye devam etmektedir. Ulusal, bölgesel ve küresel ölçekte yaşanan belirsizlikler sırasında istikrarlı bir politika izlemenin neredeyse imkansız olduğu unutulmamalıdır.

Bu bölümde, bu değişken ortam da dikkate alınarak Türkiye'nin Suriye krizine yönelik politikasını ve önceliklerini belirleyen temel hususlar listelenmiş ve her biri kısaca açıklanmıştır.

İnsani Soruna Odaklanma

Türkiye'nin Suriye siyasetini belirleyen en önemli boyut mülteciler konusu başta olmak üzere insani sorunlardır. Başından itibaren Türkiye yetkililerinin en çok odaklandığı konu evlerini terk etmek zorunda bırakılan insanların acil ihtiyaçlarını karşılamak olmuştur. İnsani boyutu birinci öncelik haline getiren Türkiye'nin, Suriye krizinden her bakımdan en olumsuz etkilenen ve en fazla maliyete katlanan ülke olmasına rağmen uluslararası platformlarda takdir görmek yerine, en fazla suçlanan ülke olması ironik bir durumdur.

Türkiye insani sorun konusunda birkaç önemli hususta tedbir almaya çalıştı. Öncelikle, evlerini terk etmek zorunda kalan Suriyelilerin acil insani ihtiyaçlarının karşılanması için tedbirler aldı. Bu bağlamda dünyada benzeri pek görülmeyecek düzeyde başarılı bir yönetim sergilendi ve mülteciler için nitelikli barınma mekanları oluşturuldu. İkinci olarak, yeni mülteci dalgasını engelleyecek tedbirlerin alınmasını istedi. Bunu tek başına yapamayacağından küresel güçlerden destek istedi, ancak beklediği destek hiç gelmedi. Üçüncü olarak, bir güvenli bölgenin oluşturulup Suriyelilerin Suriye'de tutulması politikasını benimsedi, ancak bu da destek görmedi. Dolayısıyla almak istediği tedbirlerin sadece birincisi gerçekleşebildi, diğer ikisi ise gerçekleşmediği için, kendisinden kaynaklanmasa da, başarısızlık olarak nitelendirilebilir.

Esed Rejiminin Düşmesini Sağlama

Suriye krizi Mart 2011'de patlak verdiğinde, daha önceki Arap devrimlerinde olduğu gibi halkın spontane bir şekilde rejime karşı başlattığı bir dalgaydı. İlk altı ay Türkiye, Esed Yönetiminin kapsamlı bir reform programı açıklayarak halkın taleplerinin karşılanmasıyla siyasal istikrarı sağlamasını tavsiye etti. Ancak Esed rejimi, İran'dan aldığı destekle de halka karşı çok sert bir tutum takınarak kan döktü ve protestoların bir iç savaşa sürüklenmesine yol açtı. Bunun üzerine ortaya çıkan insani drama kayıtsız kalamayan Türkiye, sadece kendini savunan ve rejimin değişimini isteyen muhalefete destek vermeye başladı.

ABD ve diğer Batılı ülkeler, ilan ettikleri bütün kırmızı çizgiler aşılmasına rağmen, farklı nedenlerden dolayı Esed rejiminin devamını sorunsallaştırmaktan vazgeçtiler. Böyle olunca da Türkiye'nin Esed rejimi ile yeniden diyalog kurup kurmaması tartışılmaya başlandı. Zor olsa da PYD ile PKK'nın tutumuna bağlı olarak bu konuda bazı gelişmeler yaşanabileceği iddia edilmektedir.

Esed rejiminin düşmesi, Türkiye'nin Suriye krizindeki en önemli ikinci önceliğiydi, ancak bunu gerçekleştirmek için gerekli araçları kullanmaktan kaçındı veya kullanamadı. Bir kere, yukarıda da ifade edildiği gibi birinci önceliği insani alandı. İkincisi, enerjisinin ve dikkatinin büyük kısmını insani alana yönelten Türkiye, askeri ve güvenlik konularında sahada olmadı. Sadece elinde silah tutanın dikkate alındığı bir ortamda insani alana odaklanmak, siyasi amaçlarının

gerçekleşmemesini beraberinde getirdi. Türkiye uzun süre diplomatik yöntemler üzerinden yol almaya çalıştı, ancak müttefiki ülkelerle de yolları ayrışınca diplomasinin sahada pek bir karşılığının olmadığını gördü.

Esed rejiminin gitmesini savunan ABD gibi bazı ülkeler, İran ile ilişkilerini geliştirerek ve Rusya'nın Suriye'ye hem havadan hem karadan müdahalesine zemin hazırlayarak Esed karşıtı bloğun Suriye'deki pozisyonunun tahkimine katkıda bulundular. Bugün itibariyle, Rusya ve İran'ın uluslararası platformlardaki ağırlıkları dikkate alındığında Esed'siz geçiş daha az konuşulmaktadır. ABD ve diğer Batılı ülkeler, ilan ettikleri bütün kırmızı çizgiler aşılmasına rağmen, farklı nedenlerden dolayı Esed rejiminin devamını sorunsallaştırmaktan vazgeçtiler. Böyle olunca da Türkiye'nin Esed rejimi ile yeniden diyalog kurup kurmaması tartışılmaya başlandı. Zor olsa da PYD ile PKK'nın tutumuna bağlı olarak bu konuda bazı gelişmeler yaşanabileceği iddia edilmektedir.

Kaos İçinde Yönünü Bulamayan Muhalefete Destek

Suriye krizinin başından itibaren Türkiye siyasetinin en önemli hedeflerinden biri ülkedeki bütün muhalif grupları bir araya getirerek Esed rejiminin yıkılmasını sağlamaktı. Suriye'nin yönetiminin ise bireysel özgürlüklere ve kolektif haklara demokratik ve çoğulcu bir yönetim öngören muhalefete bırakılmasını savunmaktaydı. Muhalefet gruplarının aralarındaki farklılıkları bir tarafa bırakarak tek bir amaç doğrultusunda mobilize olması için uğraştı; bunun için uluslararası platformlar oluşturuldu ve toplantılar yapıldı. Ordu ve diğer güvenlik birimleri başta olmak üzere ülkedeki kurumların anayasal düzeyde yeniden yapılandırılmasıyla ülkedeki siyasal istikrarın sağlanması için çabaladı, ancak muvaffak olamadı.

Öte yandan, Suriye muhalefetinin bölünmüşlüğü ve başarısızlığı, daha çok bölgesel ve küresel aktörlerin bölünmüşlüğünün bir sonucudur. Her bir uluslararası aktör bir yerel aktörü araçsallaştırarak sahada etkili olmaya çalıştığından dolayı Suriye halkının menfaatlerinin gerektirdiği birleşme de gerçekleşmiyor. Tek başına kalan Türkiye, yakın gelecekte muhalif gruplarla ilişkilerini revize etmek durumunda kalabilir. Her halükarda, orta ve uzun vadede ülke içinde kalan veya ülke dışına çıkmak zorunda kalan Suriyeliler ve onları temsil eden muhalif gruplar Türkiye-Suriye ilişkilerini derinden etkileyeceklerdir.

İran ile Bölgesel Rekabet Bağlamında Vekaletler Savaşı

Türkiye'nin Suriye siyasetinin en önemli boyutlarından biri de vekaletler savaşı (proksi savaş) boyutudur. Suriye'nin devrim sürecinin başından itibaren İran'ın müdahalesine maruz kalması, vekaletler savaşını başlatmıştı. Türkiye de Körfez ülkeleriyle birlikte buna cevap vermeye ve Suriye'nin, İran'ın uydu devleti olmasına karşı mücadele etti. Irak'ın "Şiileştirilerek" İran'ın etkinlik alanına dönüştürülmesinden sonra Suriye'nin de İran'ın etki alanına girmesi bölgesel dengeleri İran lehine bozmuş olacaktı.

İlk zamanlarda Türkiye ve müttefikleri lehine seyreden gelişmeler, ABD ve diğer Batılı devletlerin İran ile müzakerelere girişmesi ve ilişkileri normalleştirmesi sonucunda İran tezine daha yakın bir siyaset izlemesiyle Suriye muhalefetinin aleyhine döndü. Türkiye'nin Suriye siyasetinin başarısızlık nedenlerinden biri, ABD, Rusya ve İran'ın Türkiye ve ana-akım muhalefete karşı olan aktörleri (rejim güçlerini ve PYD'yi) desteklemesidir. Türkiye Suriye'nin, İran'ın etkinlik alanına girmesine karşı çıktı; ancak mukabele-i bil-misil yapamadı, aynı strateji ve aynı araçlarla karşılık ver(e)medi. Suriye'de simetrik bir vekaletler savaşı yok, çünkü İran ve Rusya tarafı sahaya her türlü silah ve ordu birlikleri gönderirken Türkiye ve (varsa) müttefikleri sadece siyasi ve kısmen de mühimmat desteği ile yetinmektedirler. Öte yandan, İran Şii mezhebi üzerinden başarılı bir mobilizasyon sağlarken, Türkiye Esed rejiminin düşürülmesi konusunda başarılı bir motivasyon sağlayamadı. Sahadaki taraflar Esed sonrasını dikkate alarak bir diğerine tavırlar geliştirdiler.

Suriye'nin Yabancısı IŞİD'in Oluşturduğu Tehdit

Irak'taki siyasal sistemin çökmesi sonrasında ülkedeki hoşnutsuz Sünniler arasında kısa sürede yayılan ve Suriye'deki kaos ile birlikte Suriye'ye geçen IŞİD, Türkiye'nin Suriye ilişkilerini belirleyen önemli bir husus oldu. Belirli amaçlara hizmet eden bir siyasal araç olan IŞİD, Türkiye'nin Suriye'ye yönelik siyasetinin en önemli boyutlarından birisini teşkil etmektedir. Irak merkezli olarak ortaya çıkan ancak Suriye krizinde bölgesel ve küresel aktörlerin yanlış politikaları sonucu Suriye'de kendine alan açan IŞİD, Türkiye'nin savunmacı bir noktada kalmasına ve Batılı devletlerin PYD'ye verdiği askeri ve siyasi desteğin bahanesine dönüştü. Eğer devrimin ilk iki yılında Batılı devletler sahadaki ana-akım muhalif gruplara askeri ve siyasi destek vermiş olsaydı, rejim tarafından öldürülme tehlikesiyle karşı karşıya kalan Suriye halkı, IŞİD gibi radikal ve yerli olmayan gruplara katılmazlardı. Bu noktadan bakınca, Suriye muhalefetinin ve Türkiye'nin aleyhine bir genişleme yaşayan IŞİD'in Batılı devletler bakımından işlevsel bir araç olarak iyi hizmet ettiğini söylemek mümkündür.

Suriye politikalarının daha bir süre Türkiye'nin menfaatlerinin aleyhine devam edeceğini göstermektedir. Çünkü küresel ve bölgesel güçlerin müdahalesine yol açan hem IŞİD hem de Esed rejiminin devamı, Türkiye'nin menfaatlerine aykırı düşmektedir.

Avrupa dahil olmak üzere dünyanın hemen her tarafından militanlar, Suriye'ye gelip IŞİD saflarında çatışmakta ve en çok da Suriye muhalefetine zarar vermektedirler. IŞİD Suriye krizinde küresel aktörlerin müdahale aracı işlevini görmektedir. Dolayısıyla IŞİD'in bitmesi, bu ülkelerin siyasetinin yürütülmesine imkan vermeyeceği için bu terör örgütün devamı küresel güçlerin menfaatine olmaya devam edecektir. Bu bağlamda, IŞİD'in bitmesi, Esed rejiminin çökmesi demek veya aksine Esed rejiminin çökmesi IŞİD'in bitmesi anlamına gelir. Netice itibariyle, Esed rejiminin devamı istendiği sürece IŞİD de devam edecek gibi. Bütün bunlar da, küresel güçlerin Suriye politikalarının daha bir süre Türkiye'nin menfaatlerinin aleyhine devam edeceğini göstermektedir. Çünkü küresel ve bölgesel güçlerin müdahalesine yol açan hem IŞİD hem de Esed rejiminin devamı, Türkiye'nin menfaatlerine aykırı düşmektedir.

PYD'nin Hakimiyet Alanı Oluşturmasının Engellenmesi

Suriyeli Kürtler, belki de Birinci Dünya Savaşı'ndan bu yana ilk kez bu denli kitlesel bir mobilizasyon içindedirler. Bu hareketlilik, Türkiye yanlısı Barzani liderliğindeki muhafazakar kesim ile Türkiye karşıtı ve İran'ın himayesindeki seküler kesim olmak üzere ikiye ayrılmış bulunan Ortadoğu'daki Kürt halkının hem bölge ülkeleriyle ilişkilerini hem kendi içlerindeki bölünmüşlüğü ciddi bir şekilde etkiledi. Suriye krizi, daha çok seküler kesimi oluşturan Kürt aktörleri transnasyonal bir aktör olarak Türkiye ile karşı karşıya getirdi; hatta Türkiye'de yaşayan Kürt aktörlerin de siyasal tercihlerini değiştirmelerine neden olarak Türkiye'nin kendi Kürtlerine yönelik başlattığı çözüm sürecinin bitmesine yol açtı.

Başlangıçta Türkiye'nin siyasi liderliği tarafından Suriye'deki Kürtlerin kazançlarının Türkiye'ye bir sorun oluşturmayacağı açıklanmıştı. Bu tutum da üç ön şarta bağlanmıştı: Suriye'deki Kürt aktörler Esed rejimi ile işbirliği yapmaktan vazgeçecek, muhalefet gruplarıyla çatışmayacaklardı, PKK ile ilişkileri keseceklerdi. Ancak, Barzani yanlısı kesimler başta olmak üzere bütün alternatif Kürt aktörlerinin sahadan silinip Kuzey Suriye'nin geniş bir alanının PKK'nin ikiz örgütü olan PYD'nin kontrolüne geçmiş olması ve Türkiye aleyhine küresel güçlerle işbirliğine gitmesi, dengeleri Türkiye aleyhine değiştirdi. Bunun bir sonucu olarak da bakış açısını değiştiren Türkiye, PYD'nin varlığından ziyade, bu örgütün Kuzey Suriye'ye hakim olmasına karşı çıkmaktadır. Çünkü PYD'nin bütün kuzeye hakim olması, hem Türkiye'nin birlik ve bütünlüğünün tehdit altına girmesi hem de bölgesel istikrarsızlığın artmasına vesile olarak okunmaktadır.

IŞİD ile birlikte PYD, Türkiye'nin Suriye ile sınırının güvenliğine yönelik en ciddi tehdit olarak ortaya çıkınca Türkiye, sınırda askeri ve fiziki tedbirler almak zorunda kalmıştır. Türkiye özellikle PYD'nin demografik bir değişime neden olacak şekilde bir hakimiyet alanı oluşturmasına karşı çıkmaktadır. Suriye'nin kuzey şeridinde Kürtlerin yanında, Araplar ve Türkmenlerin de yaşaması dolayısıyla, küresel güçlerin desteğiyle Türkiye sınırındaki bu bölgenin orta ve uzun vadede bir çatışma alanına dönüşmesini istemiyor. Bundan dolayı da Fırat'ın batısının PYD tarafından ele geçirilmesini bir kırmızı çizgi olarak ilan etmiştir.

3. Sonuç

Türkiye'nin son dönemdeki en önemli gündem maddesi olan Suriye politikasında, araçlar ile

amaçlar arasındaki makas çok fazla açıldı. Türkiye, başından itibaren Suriye'nin toprak bütünlüğünü savunmaktadır. Çünkü bölgedeki harita değişikliklerinin, bölgede siyasal istikrar ve dolayısıyla ekonomik kalkınma ile neticelenmeyeceğini düşünmektedir. Kriz devam ederken bölgesel ve küresel güçlerin Suriye'de oldubittilerle siyasi ve idari tasarruflarda bulunmalarına karşı çıkmaktadır. PYD'nin fiili üzerinden ABD ve Batılı ülkelerle farklı düşünmesi de bundan dolayıdır. Ayrıca, Suriye krizinin devam etmesinin ülkedeki hem seküler hem de dinsel radikalleşmenin artarak devam etmesine neden olacağını ileri süren Türkiye, bir an önce krizin sona ermesi için gayret göstermektedir.

Türkiye'nin Suriye politikasındaki etkisizliğinin nedenlerinden biri, bölgesel ve küresel müttefikleri tarafından yalnız bırakılmasıdır. Suudi Arabistan ve etkisi altındaki Körfez ülkeleri, özellikle 2013 ortalarındaki Mısır askeri darbesinden sonra Türkiye'yi bölgede tecrit etme siyaseti izlediler. Öte yandan, ABD ve diğer Batılı ülkeler önce Türkiye'yi oyalayarak yalnız bıraktılar, daha sonra da tamamen Türkiye karşıtı bir tutum takınmaya başladılar.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılmaktadır ki Türkiye'nin Suriye politikası birbiriyle ilişkili üç farklı düzlemde geliştirilmiştir. Türkiye, enerjisinin büyük bir kısmını insani düzleme ayırmış ve bu alanda oldukça kapsamlı ve başarılı bir politika izlemiştir. Ancak aynı şeyi siyasi ve askeri düzlemler için söylemek mümkün değildir. Türkiye'nin ikili görüşmeleri genellikle başarısızlıkla neticelendi; bölgesel ve küresel platformlarda etkili olamadı. Suriye muhalefetine bile doğru dürüst bir destek sağlanamadı. Türkiye askeri düzlemde ise neredeyse hiç olmadı. Türkiye, İran'ın aksine, Suriye konusunda daha çok legalistik bir tavır takınarak BM kararları ve uluslararası hukuk ilkeleri çerçevesinde bir siyaset izledi, fiili durumlar oluşturmadı. Türkiye, askeri olarak bir yatırım yapmadığından dolayı müzakere masasında da yeterince etkili olamadı.

Türkiye'nin Suriye politikasındaki etkisizliğinin nedenlerinden biri, bölgesel ve küresel müttefikleri tarafından yalnız bırakılmasıdır. Suudi Arabistan ve etkisi altındaki Körfez ülkeleri, özellikle 2013 ortalarındaki Mısır askeri darbesinden sonra Türkiye'yi bölgede tecrit etme siyaseti izlediler. Öte yandan, ABD ve diğer Batılı ülkeler önce Türkiye'yi oyalayarak yalnız bıraktılar, daha sonra da tamamen Türkiye karşıtı bir tutum takınmaya başladılar. Ancak, 2015 yılından itibaren değişen bölgesel denklemde Körfez ülkeleri başta olmak üzere Sünni ülkelerle yeniden işbirliği yapmakla bölgedeki konumunu güçlendiren Türkiye'nin, Batılı ülkelerle çatışan politikaları gerginlik üretmeye devam etmektedir.

Sonuç olarak söylenebilir ki, genel kanaatin aksine, Türkiye'nin Suriye krizinde aldığı inisiyatifler siyasi alandan ziyade insani alanda olmuştur. Türkiye bunun maddi maliyetlerine de katlanmak zorunda kalmıştır. Suriye krizi, bir taraftan bölgesel hedeflerine engel olurken, bir taraftan da Türkiye'yi hem bölgede hem de iç siyasette savunmaya çekilmeye zorlamıştır. Suriye krizi ilk bakışta Türkiye'nin bölgesel amaçlarının gerçekleşmesine engel iken, ülkenin ulusal bütünlüğünü ve güvenliğini tehdit eden bir hususa dönüştü. Bunun üstesinden gelmek için de ülkedeki siyasal istikrara ve ekonomik büyüme hedeflerine halel gelmeden bölgesel ölçekte küresel güçlerin değişen şartlara göre yeniden Türkiye ile yakınlaşmasını sağlayacak yeni ve sağlam bir network oluşturmak durumundadır.

Doç. Dr. Mehmet Akif OKUR
Gazi Üniversitesi İİBF Öğretim Üyesi

"İÇ ÇATIŞMADAN YERYÜZÜ YANGININA": SURİYE SAVAŞI'NIN KÜRESEL BAĞLAMI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Suriye savaşı, tartışmasız biçimde 21. yüzyılın şimdiye dek gördüğümüz en büyük insani dramına sebep oldu. Yüz binlerce ölü ve yaralı ile milyonlarca mülteciye her gün yenilerinin eklenişi ne zaman sona erecek sorusu, cevapsız kalmayı sürdürüyor. Kimyasal silahların kullanımından, kitlesel ve sistematik işkenceye kadar insanlığın hafızasından silmek istediği ne kadar fecaat varsa hepsini Suriye topraklarına taşıyan nefret sağanağı hızını hala kesmedi. Uluslararası toplumun, uzun müddet çok sınırlı girişimler dışında neredeyse tamamen kendi hâline bıraktığı bu yangının nasıl bölgesel ve küresel sonuçlar doğurabileceğini, IŞİD'in Musul'u ele geçirişi tüm çıplaklığıyla gösterdi. Suriye ve Irak'a akan "yabancı savaşçılar", Ortadoğu'nun kalbindeki "cehennem coğrafyası" ile yeryüzünün dört bir tarafını doğrudan ilişkili hâle getirdiler. Suriye çölleri ile Paris, Londra, Pekin, Berlin, New York, Tokyo ve diğer dünya şehirlerinin güvenliği birbirine bağlanırken bölgesel ve küresel dinamikler yeniden hareketlenmiş vaziyetteler. Karşımızda herkesin değişik parçalarını önemsediği muazzam bir bilinmeyenler yumağı var.

Muhtelif düzeylerde ve sürekli tahliliine ihtiyaç duyduğumuz Suriye savaşının küresel sistemdeki değişim süreçleriyle ilişkisine odaklanmak, bu yumağı çözmeye çalışanlara yardımcı olacak bakış açılarından birinin inşasına katkıda bulunabilir. Kendisini "dün"le bağlantı kuran, "yarın"ı anlamamızı kolaylaştıracak bir perspektiften, Suriye'ye baktığımızda ise karşımıza iyi incelenmesi gereken üç halkalı bir ilişki zinciri çıkıyor. Küresel sistemin bir "güç geçişi aşamasında" olduğunu gören ve dış politikasının ana omurgasını bu gerçekliğe oturtmak isteyen ABD'nin "müdahalesizlik" siyaseti, Suriye krizinin önce iç savaşa, ardından da bölgesel ve küresel boyutları gittikçe ağırlık kazanan bir çatışmaya dönüşmesini kolaylaştırdı. Uzayıp küre ölçeğinde etkiler doğuracak bir çehreye bürünen çatışmanın sunduğu fırsatları ve "güç geçişi" sürecini, temelde Çin odaklı düşünen Amerikan stratejisindeki boşluğu gören Rusya'nın hamlesi, Suriye iç savaşının dengelerini ve parametrelerini değiştirdi. Zincirin son halkasında ise ABD'nin "güç geçişi" dönemiyle ilgili planlarında Rusya'ya atfettiği daha ikincil pozisyonu revize edişi ve bunun Suriye'yi istikbalde bekleyen gelişmelere muhtemel yansıması yer alıyor.

"Güç geçişi", uluslararası ilişkiler disiplininin büyük güçler arasındaki münasebetleri merkezine alan, gençlik dönemi literatüründen miras kalan bir kavram. A.F.K. Organski, 1958'de yayınlanan World Politics başlıklı eserinde sanayi çağı sonrası için güç geçişini tarife çalışır. Ekonomik, askeri ve siyasi ihtiyaçların modern milletleri, uluslararası düzenler oluşturacak biçimde bir-

birlerine bağımlı hale getirdiğine dikkat çeker. Uluslararası düzenler, aktörlerine uymaları gereken norm ve kuralları öğretir, sistemdeki güç hiyerarşisini kabullenmelerini sağlar. Organski, uluslararası düzeni bir piramit şeklinde tarif eder. Tepede en kuvvetli millet vardır. Onu, büyük güçler izlemektedir. Ardından orta büyüklükteki güçler, küçük güçler ve sömürgeler gelir. Devletler, "güç" ve "uluslararası düzen içindeki konumlarından memnun olma" kriterlerine göre ayrıca sınıflandırılırlar. Sistemdeki pozisyonundan memnun olmayan bir büyük güç, özellikle ekonomik parametreler bakımından lider ülkeye yaklaşmışsa, çatışmalı yaşanabilecek "güç geçişi" süreci de başlamış olur.

2000'lerde Organski'nin çizdiği çerçevenin Çin'le bağlantılı tartışmalar sebebiyle hatırlanarak güncellendiğini görüyoruz. Çin'in ABD'ye bir tehdit arz edip etmeyeceğinin Organski'ye referansla tartışıldığı yerler arasında "U.S. Army War College" gibi ABD'deki bürokratik karar alma mekanizmalarıyla bağlantılı kurumlar da yer alıyor.[1] "Güç geçişi" perspektifinden bugüne baktığımızda, uluslararası düzenin liderliği konumunu korumak için ABD'nin iki ana hedefe yöneleceğini bekleyebiliriz. Bunlardan ilki, meydan okuma potansiyeli olan büyük güçle aradaki ekonomik mesafeyi arttırırken askeri bir meydan okumayı caydıracak alt yapıyı ve ittifaklar sistemini inşa etmektir. Diğeri ise, muhtemel meydan okuyucuya sistemde daha geniş bir yer açarak tatminini sağlamak, böylelikle de çatışma motivasyonunu ortadan kaldırmaktır.

Suriye Krizi'nin ivme kazandığı konjonktür, Obama yönetiminin bir güç geçişi dönemine girildiğini kabul ederek Amerikan dış politikasının eksenini Asya'ya kaydırdığı zaman dilimine denk düştü. Amerikan liderliğine meydan okuyabilecek en muhtemel aktör olarak Çin'i gören Washington, aradaki ekonomik mesafeyi açmayı ve Uzakdoğu'da caydırıcı bir güvenlik mimarisinin inşasını gerekli görüyordu. Ortadoğu'da doğrudan ve kapsamlı müdahalelerden vazgeçilişi, ekonomik ve askeri kaynaklar bakımından temin edeceği tasarrufla bu hedefe hizmet edecekti. ABD, "geriden liderlikle" bölgedeki çıkarlarını korurken sonu belirsiz savaşlara kaynak aktarmak zorunda kalmayacaktı.

Ancak, müdahalesizlik de ABD'yi rahatsız eden güç geçişi dönemi dinamiklerini yavaşlatıcı değil hızlandırıcı bir rol oynadı. Suriye iç savaşının ürettiği kitlesel göç ve küresel terör gibi sonuçlar, mimarı ABD olan uluslarası düzenin kendini dayandırdığı norm ve kurallar ile Washing-

1) David Lai, The United States And China In Power Transition, U.S. Army War College Strategic Studies Institute, 2011.

ton'un itibarını iyice aşındırdı. Bu atmosferde ABD'nin geriden liderlikle Ukrayna ve Suriye'de yürüttüğü süreçler, güç geçişi dönemini, yaygın olarak öngörülen güzergâhın dışında bir mecraya doğru sevkedecek gelişmeleri tetikledi. ABD, muhtemel meydan okuyucuları tespit ederken, kuvvetli ve çeşitlenmiş bir ekonomik yapıya sahip olmaması sebebiyle Rusya'ya etkinliği yalnızca belirli coğrafyalarla sınırlı bölgesel bir güç nazarıyla bakmaktaydı. Ancak Moskova, Sovyetler'den miras kalan askeri yeteneklerinin restorasyonuyla yapabileceklerini Ukrayna / Maiden hadiselerinden itibaren sergilemeye başladı. Putin'e Suriye'ye gidecek cesareti, kısmen de olsa Kırım'ın ilhakına sessiz kalınışı verdi.

Suriye'de ABD'nin kendisi olmadan düzen sağlayamayacağını göstererek büyük güç statüsünün ve bağlantılı çıkarlarının tanınmasını arzu ediyor. ABD, Suriye merkezli müzakerelerdeki tavrıyla Rusya'ya arzu ettiği statüye uygun biçimde davranırken, Doğu Avrupa ve gerilimin yükseldiği diğer alanlarda ise farklı bir tutum takınıyor ve askeri hazırlıklar yapıyor.

Rusya'nın Esed rejimine destek için Suriye'ye müdahalesi, ABD'nin güç geçişi dönemi perspektifi bakımından ilk bakışta çelişkili gibi gözüken iki sonuç doğurdu. Öncelikle, Çin'i geleceğin tek kayda değer meydan okuyucusu sayan anlayış değişmeye başladı. Rusya'nın, hammadde ihracatına dayalı ekonomisinin yapısal zayıflıklarına rağmen, yenilediği askeri teknolojisine dayanarak etkili jeopolitik hamleler yapabileceği görüldü. Bu aşamadan sonra ABD'nin, güç geçişi döneminde bir meydan okuyucuya karşı gösterilebilecek iki farklı tavır için sıralı hazırlık yaptığı anlaşılıyor. Bunlardan ilki, meydan okumaya sebep olan hoşnutsuzlukları sisteme dahil ederek hafifletmektir. Rusya, Suriye'de ABD'nin kendisi olmadan düzen sağlayamayacağını göstererek büyük güç statüsünün ve bağlantılı çıkarlarının tanınmasını arzu ediyor. ABD, Suriye merkezli müzakerelerdeki tavrıyla Rusya'ya arzu ettiği statüye uygun biçimde davranırken, Doğu Avrupa ve gerilimin yükseldiği diğer alanlarda ise farklı bir tutum takınıyor ve askeri hazırlıklar yapıyor. Ancak, havuç ve sopa ile Rusya'ya uluslararası düzenin meşru sayacağı ve saymayacağı çıkar alanlarının kabullendirilmesi çabası, ABD açısından bir çok riski de bünyesinde barındırıyor. Örneğin, hem en baştan varsayıldığı üzere Uzakdoğu'da, hem de dünya sistemi açısından önemli Avrupa ve Ortadoğu gibi bölgelerde gerilim ve çatışmaların eş zamanlı biçimde hızlanması senaryosu, bir ihtimal olarak masada.

Bu aşamada ise zincirimizin üçüncü halkasına geliyoruz. Güç geçişi sürecinin rakip aktörleri, birbirlerini hibrid savaş stratejileriyle hedef almaya başlıyorlar. Klasik askeri yetenekleri, özel kuvvet harekatlarını ve enformasyon savaşlarını sentezleyen hibrid stratejiler, gerilimin kademeler halinde yükselişini destekliyor. Büyük güçlerin bir kriz bölgesinde çatışmaya adım adım yaklaşırken diğer kriz bölgesinde çözüm ortağı rolüyle hareket etmeleri, gün geçtikçe zorlaşıyor. Bu sebeple, Suriye'yi bekleyen yeni tehlike, büyük güç rekabetinin cephe hatlarından birine dönüşmesidir. Rusya'yı, dışlandığını düşündüğü uluslararası düzene dahil etme stratejisinin merkezine yerleştirilen önemli bir ortak çıkar, IŞİD vb terör örgütlerine karşı mücadeleydi. Söz konusu tehdit azalırken, özellikle Doğu Avrupa merkezli gerilim artmaya devam ederse çatışma senaryoları daha fazla gündemimize girebilir. Bu durumda Suriye, iç savaşın kendi dinamiklerinin dışında başka bir büyük mücadelenin de coğrafyası haline daha doğrudan gelebilir. Yerel ve bölgesel aktörlerin, pozisyonlarını, büyük güçler arasındaki gerilimin seyrine göre daha fazla belirleme ihtiyacı hissedecekleri bu senaryoda, iç savaşı bitirme iradesi de tamamen Suriye ve bölge dışındaki başkentlere aktarılmış olacaktır.

Nitekim, somut gelişmeler de bu mecrada akmaya devam ediyor. Suriye savaşı, işaret ettiğimiz küresel dinamiklerle etkileşimi sebebiyle bir çağ yangını/yangınla çağ değişimi sürecinin önemli sahneleri arasına giriyor. Bu sebeple Türkiye'nin, yazımızda odak kaymasını engellemek için ele almadığımız yerel ve bölgesel güç dengelerini, uluslararası sistem çerçevesinde özetlediğimiz gelişmelerin ışığında tahlil edebilmesi, geleceğimiz açısından büyük önem taşıyor.

Prof. Dr. Mustafa Necmi İLHAN
Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi

GÖÇ VE SAĞLIK

1. GÖÇ KAVRAMI

Göç; bireylerin ve ailelerin yaşadıkları yerden, herhangi bir nedenle ayrılarak başka bir yerleşim birimine gitmeleri ve yaşamlarını orada sürdürmeleridir. Toplumların kültürel, ekonomik ve politik yapısı ile yakından ilişkili olan göç olgusu, toplumsal yapıyı etkileyen ve toplumsal yapının değişmesine neden olan önemli bir etkendir. Göçler isteğe bağlı ve zorunlu olarak sınıflandırılabileceği gibi iç ve dış göçler olarak da sınıflandırılabilir.

İsteğe Bağlı Göçler, büyük oranda ekonomik nedenlerden kaynaklanan ancak kesinlikle insanların kendi arzu ve istekleriyle gerçekleştirdikleri göçlerdir. Zorunlu Göçler ise savaşlar ve siyasî baskılar gibi nedenlerle insanların zorlayıcı ve kendi isteği dışında maruz bırakıldığı göçlerdir. İç göç ülke içinde yapılan göçlerken, dış göç ülkelerarası yapılan göçlerdir.

2. ZORUNLU GÖÇLER VE GÖÇMENLERİN SAĞLIK SORUNLARI

Zorunlu göçmenler farklı sosyal, politik ve coğrafi şartlar altında yaşamlarını sürdürürler. Göçmenlerin sağlığı daha önceki sağlık durumlarına, sosyal ilişkilerine, yapmak zorunda kaldıkları yolculuğun uzunluğuna, yeni çevrelerinin güvenliğine, dil bilip bilmemelerine, içinde yaşadıkları sosyal yapıya ve sosyal yardıma erişebilmelerine bağlı olarak değişim göstermektedir. Gushulak ve MacPherson, göç sağlığını göç öncesi, göç sırasında ve varış noktasında olmak üzere üç gruba ayırmışlardır. İlhan ise 2015'de göçteki sağlık sorunlarını kısa vadede, uzun vadede ve göç edilen bölgede karşılaşılan sağlık sorunları olmak üzere üç grupta değerlendirmektedir.

Ancak bu sorunlardan önce göçte riskli grupları da tanımlamak gerekir. Aşağıda göçte risk grupları yer almaktadır (İlhan, 2015).

- Bebekler, Çocuklar
- Gebe, lohusa kadınlar
- Yalnız kadınlar
- Engelliler
- Yaşlılar
- Kronik hastalığı olanlar
- İnsan trafiği dahilinde olanlar
- Dil sorunu olanlar

2.1. Kısa Süreli Sağlık Sorunları

Kısa süreli sağlık sorunları ilk başta karşılaşılan sorunlardır ve sağlık çalışanlarının ve kamunun, sivil toplum kuruluşlarının desteği en hızlı olması gereken dönemdir. Göç eden kişilerde görülen kısa süreli sağlık sorunları aşağıda sıralanmaktadır.

•Beslenme bozuklukları
•Dehidratasyon
•Şok
•Yanıklar
•Yaralanmalar
•Besin zehirlenmeleri
•Üreme Sağlığı Sorunları
•Boğulmalar
•Su ile bulaşan hastalıklar (Hepatit A, Tifo vb)
•Fekal-Oral bulaşan hastalıklar (Polio vb)
•Hava ile bulaşan hastalıklar (Influenza, TBC, Kızamık vb)
•Paraziter hastalıklar (Tripanasoma, Malarya vb)
•Yakın temasla bulaşan hastalıklar (Bit, Pire vb)
•Ölümler

2.2. Uzun Süreli Sağlık Sorunları

Uzun süreli sağlık sorunları genellikle göç sırasında tanı almamakta, yeterince müdahale de yapılamadığından, süreğen biçimde göç eden toplumu etkilemektedir. Kişilerin göçmenlik durumu kalktıktan sonra dahi etkili olabilmekte, yaşam boyu var olabilmektedir. Uzun süreli sağlık sorunları aşağıda sıralanmaktadır.
•Yetersiz Doğum Öncesi Bakım sonucu büyüme ve gelişme gerilikleri
•Anne ölümleri artışı
•Kronik beslenme yetersizlikleri
•İyot yetersizliği
•D Vitamini yetersizliği
•CYBH artış
•Yetersiz tarama programları sonucu DM, HT, CA vb kronik hastalıklarda artış
•Ruh sağlığı sorunları
•Alkol Bağımlılığı
•Madde Bağımlılığı
•Şiddet
•Erken ölümler
•Epidemiyolojik ölçütlerde kötüleşme (BÖH, AÖO, PNÖH, Özellikle Postneonatal Ölüm Hızı artış)
•Hastalık yükü artış

2.3. Göç Edilen Bölgede Sağlık Sorunları

Göçmenler özellikle de sayıca çok fazla olarak bir bölgeye gittiklerinde, bölgenin de sağlık sorunlarının değişmesine /artmasına neden olabilmektedirler. Bunlar arasında aşağıda yer alan sorunlar en sık görülenlerdir.
•Yeni/Yeniden görülen bulaşıcı hastalıklar
•Rutin sağlık hizmetinin aksamasına bağlı sağlık sorunları
•Çevre sağlığı sorunları
•Şiddet
•Sağlık hizmetlerinde kayıt ve bildirim eksikliği
•Bölgenin/Ülkenin epidemiyolojik ölçütlerinde kötüleşme

3. GÖÇMEN SAĞLIĞI HİZMETLERİ

Sağlık kavramı, sağ olmak, hayatta olmak kökünden gelmektedir. İnsanoğlunun yeryüzünde geçirdiği süreler boyunca sağlık ve hastalık kavramlarını açıklama biçimi değişedurmaktadır. Bir taraftan da kültürel farklılıklardan dolayı kişisel algılamalar da farklı olabilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre sağlık, sadece hastalık halinin olmaması değil, aynı zamanda bedenen, ruhen ve sosyal yönden tam iyilik hali olarak 1946 yılında tanımlanmıştır. Bu tanıma göre tam iyilik hali sonsuz bir kavram, hedef kitle ise sadece hastalar değil tüm insanlardır. O halde hizmet sunucuların amacı sadece hastalıkları tedavi etmek değil, insanları daha sağlıklı hale getirmek, yani sağlığı korumak ve geliştirmektir.

Özsorumluluk, herkesin kendi sağlığının değerini bilmesi ve kendinden sorumlu olmasıdır. Bunun için bireyler eğitilmeli ve bilinçlendirilmelidir. Sağlık hizmetlerinin boyutu ise sağlığın sosyal bir olgu olmasını ifade eder. Bu nedenle sağlık hizmetleri yalnızca "sağlık sektörü" tarafından yürütülmeyecek kadar geniş boyutludur ve birçok sektörü de ilgilendirir. Öyle ise birçok sektörle arasında eşgüdüm gereklidir.

Sağlık hizmetleri anlayışında tarihsel süreçte önemli değişiklikler olmuştur. Bu arayışlar Temel Sağlık Hizmetleri anlayışının doğmasına neden olmuştur. Bu görüşün temeline bakıldığında sosyal eşitlik kavramı, öz sorumluluk ilkesi, sağlık hizmetlerinin boyutu ve uluslararası dayanışmayı sayabiliriz.

Sosyal eşitlikte sağlık hizmetleri, doğuştan kazanılmış bir insan hakkı olarak tanımlanmaktadır. Bu hizmetler, yalnızca onu satın alabilecek sosyal sınıflara ve kentlerde oturanlara değil, toplumdaki herkese ve en uzak yerleşim yerinde oturan kişilere de, sosyal adalet anlayışı içinde eşit olarak götürülmelidir. Özsorumluluk, herkesin kendi sağlığının değerini bilmesi ve kendinden sorumlu olmasıdır. Bunun için bireyler eğitilmeli ve bilinçlendirilmelidir. Sağlık hizmetlerinin boyutu ise sağlığın sosyal bir olgu olmasını ifade eder. Bu nedenle sağlık hizmetleri yalnızca "sağlık sektörü" tarafından yürütülmeyecek kadar geniş boyutludur ve birçok sektörü de ilgilendirir. Öyle ise birçok sektörle arasında eşgüdüm gereklidir. Uluslararası dayanışma ise günümüzde göç konusunda belki de hiç olmadığı bir biçimde güncelliğini ve önemini korumaktadır.

Sağlık Hizmetleri; Sağlığı geliştirme, koruyucu sağlık hizmetleri (çevreye yönelik, kişiye yönelik), tedavi edici sağlık hizmetleri, rehabilite edici sağlık hizmetleri olmak üzere temel olarak sınıflandırılmaktadır. Yerinden edilmiş topluluklarda sağlık hizmetleri konusunu bu bakış açısı ile incelemekte fayda vardır.

Özel bir risk grubunu oluşturan göçmen ve yerinden edilmiş topluluklar aynı zamanda ülkemiz açısından da olağanüstü durumlardaki sağlık hizmeti anlayışının değerlendirilmesi, eksiklerinin tespit edilmesi ve geliştirilmesi bakımından önemli bir gruptur.

2015 yılında Sağlık Bakanlığınca verilen hizmetlere bakıldığında, 335 Bin kişinin aşılandığı, 73 Bin doğum yapıldığı, 11 Milyona yakın poliklinik yapıldığı, 450 Bin dolayında yatarak tedavi hizmeti, 300 Bini geçkin ameliyat yapıldığı görülmektedir. Bu sayıların mevcut gelişmelerle 2016 yılı sonunda artması kaçınılmaz gözükmektedir.

Tablo 1. Sığınmacıların Aldıkları Sağlık Hizmetleri, Sağlık Bakanlığı 2016 yılı Plan Bütçe Sunumu

	2011	2012	2013	2014	2015
Poliklinik Sayısı	103.964	449.827	1.482.715	6.473.127	10.705.885
Hastanelerde Yatan Hasta Sayısı	281	13.924	43.465	255.000	455.158
Ameliyat Sayısı	703	8.117	24.946	215.000	312.601
Doğum Sayısı	307	1.638	6.031	40.304	73.432
Aşılanan Sığınmacı Sayısı	-	110.253	363.118	400.000	335.500

3.1. Türkiye'de Göçmenlere Sunulan Koruyucu Sağlık Hizmetleri

Yazının yazıldığı Haziran 2016 tarihi ile Suriyeli misafirlerin 273 bini Başbakanlık AFAD'ın 10 ilde kurduğu ve yönettiği 25 barınma merkezinde yaşamaktadır. 2 milyonun üzerinde Suriyeli ise barınma merkezlerinin dışında ülke genelinde dağılmış vaziyette bulunmaktadırlar.

(HIV enfeksiyonu, Gonore, Sifiliz) vb. göçle ilişkili enfeksiyonlara yönelik geçici barınma merkezlerinde koruyucu ve temel halk sağlığı hizmetleri, gebe takipleri, çevre sağlığı hizmetleri, ilaçlama, suların klorlanması ve bakteriyolojik/kimyasal su numune analizleri, su sanitasyonu, hijyenin sağlanması ve bağışıklama hizmetleri (Kurulan aşı odalarında rutin aşılama hizmetleri) düzenli olarak verilmektedir.

AFAD, 18 Ocak 2013 tarihinde yayınladığı genelge ile kamp dışında yaşayan Suriye uyrukluların hastanelerden ve sağlık merkezlerinden ücretsiz olarak yararlanmasının önünü açmıştır. Bu genelgeye göre kamp dışında yaşayan mültecilerin, geçici yerleşim merkezlerinin yer aldığı 10 ildeki sağlık kurumlarına başvurmaları durumunda önleyici ve tedavi edici sağlık hizmetlerinin masrafları AFAD tarafından karşılanacaktır. Ancak kamp dışında yaşayan mülteciler, sadece bu 10 şehirde değil Türkiye'nin pek çok farklı şehrinde ikamet ettiği için söz konusu düzenleme yetersiz kalmıştır. Bu nedenle AFAD tarafından 9 Eylül 2013 tarihinde çıkarılan yeni bir genelge ile önceki uygulamanın kapsamı 81 ile genişletilmiştir. Bu bağlamda Suriyeli mülteciler herhangi bir ildeki sağlık kurumundan hizmet alabilecek ve bu hizmetin ücreti kurumun bulunduğu ilin valiliğine fatura edilecektir. Her ne kadar Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerinden ücretsiz faydalanması ile ilgili düzenleme yapılmış olsa da uygulamada özellikle bazı illerdeki mültecilerin sağlık hizmetine ulaşmadaki zorluklarının devam ettiği görülmektedir.

Geçici koruma altına alınan Suriyelilerin ikamet ettiği kamplarda bireylerin her gereksinim duyduklarında geç kalmadan her türlü sorun için ulaşabilecekleri temel ve koruyucu sağlık hizmetleri sunulmaktadır. İshal, Tifo ve Tifo Dışı Salmonelloz, Şigelloz (Basilli Dizanteri), Kampilobakteriyoz, Kolera, Giardiyaz (Amipli Dizanteri), Sıtma vd parazit hastalıkları, Tüberküloz, Bruselloz, Riketsiyoz, Leptospiroz, Viral enfeksiyonlar (Kızamık, Suçiçeği, Hepatit A/B/E Vd. Grip, Viral Hemorajik Ateşler: Deng Ateşi, Kırım Kongo Kanamalı Ateşi, Ebola Kanamalı Ateşi, Marburgvirus Enfeksiyonu, Hantavirus enfeksiyonu, Lassa ateşi, Arjantin hemorajik ateşi vd.) ve cinsel temasla bulaşan enfeksiyonlar (HIV enfeksiyonu, Gonore, Sifiliz) vb. göçle ilişkili enfeksiyonlara yönelik geçici barınma merkezlerinde koruyucu ve temel halk sağlığı hizmetleri, gebe takipleri, çevre sağlığı hizmetleri, ilaçlama, suların klorlanması ve bakteriyolojik/kimyasal su numune analizleri, su sanitasyonu, hijyenin sağlanması ve bağışıklama hizmetleri (Kurulan aşı odalarında rutin aşılama hizmetleri) düzenli olarak verilmektedir.

Kamp dışındaki nüfusun kaydındaki sorunlar, nüfusun mobilize olması, sağlık hizmetlerine erişimde sığınmacılardan kaynaklı diğer sorunlar, aile hekimliği ve yeni kurulan mülteci sağlık merkezlerinin başvuru esaslı hizmet sunumları nedeniyle aşılamada yetersiz kalınabilme riski vardır. Önümüzdeki bahar aylarında bulaşıcı hastalıkların önüne geçilemeyebileceği gibi mobilize olan bu riskli grupla transportasyonunun kolaylaşacağı akıldan çıkarılmamalıdır.

Ülkemizde Geçici Koruma Altındaki Suriyelilere sunulan halk sağlığı hizmetlerinde kamplarımızda ciddi bir sorun bulunmamakla birlikte kamp dışında barınanlar için bu hizmetin sunumunda çeşitli güçlükler ile karşılaşılmaktadır. Suriyeli vatandaşların henüz tamamının kayıt işleminin tamamlanmamış olması ve sabit adreslerinin olmaması, halk sağlığı ve koruyucu sağlık hizmetlerinin sunumunu zorlaştıran en önemli faktörlerdir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğünce kayıt işlemlerinin tamamlanmasını takiben Suriyelilerin aile hekimliği bilgi sistemi gibi bir sisteme entegre edilerek sağlık kayıtlarını oluşturma ve

böylece sağlık takiplerinin daha kolay yapılması amaçlanmaktadır.

2015 yılı sonuna kadar sevk zinciri esası dikkate alınmıştır.12 ilde toplam 42 Göçmen Sağlığı Birimi/Merkezi bulunmaktadır. Bu merkezlerde, ülkemizde geçici koruma altına alınan kişilere yönelik olarak, **"Geçici Koruma Altına Alınanlara Verilecek Sağlık Hizmetlerine Dair Esaslar" çerçevesinde;** birinci kademe teşhis, tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri, aşı ve diğer koruyucu sağlık hizmetleri ile üreme sağlığı hizmetleri sunulacak; yaş ve cinsiyet gruplarına yönelik izlem ve taramalar (gebe, lohusa, yeni doğan, bebek, çocuk ve benzeri) yapılacak; sağlık eğitimleri (hijyen, anne sütü, sağlıklı beslenme ve benzeri) gerçekleştirilecektir.

Yine iletişim problemine neden olan dil farklılığı da burada karşımıza çıkmaktadır. Dil sadece sağlık hizmetlerine erişim ile sınırlı değildir. Eğitimin sürdürülmesi, iş bulabilme ve işte kalıcılık, sosyal ilişkiler, yaşanılan bölgenin tanınması vb açıdan önem arz etmektedir.

Sığınmacıların yaklaşık olarak yarısını kadın, yine yarısını 0-18 yaş grup oluşturmaktadır. Savaş öncesi dönemdeki sağlık eşitsizlikleri, savaşın yarattığı sağlık sorunları ve savaş sonrası oluşan sağlık sorunlarının kümülatif biçimde yarattığı etkiyi zaten risk grubu içerisinde olan bu kişilerde ortadan kaldırabilmek için risk gruplarına özel politikaların üretilmesine çaba gösterilmelidir.

Sağlık eğitimi, sağlığın geliştirilmesi gibi birincil koruma hizmetlerinin ise daha alacağı çok yol vardır, öncelikli sorunların hızlıca bertaraf edilip bir an önce halk sağlığı yaklaşımı ile sağlık eğitimi, sağlık okuryazarlığı, sağlığın geliştirilmesi vb konularına eğilmemiz gerekmektedir. Sığınmacıların topluma entegrasyonunun gerçekleşmesiyle tüm vatandaşlarımızın öz sorumluluk ilkesini benimsediği ve özümsediği, hep arzulanan, sağlıklı, refah toplumu düzeyine erişmemiz yarınlardaki hedefimiz olmalıdır.

3.2. Türkiye'de Göçmenlere Sunulan Tedavi Edici Sağlık Hizmetleri

Suriyeliler gerek kamplardan sevk ile gerekse de kamp dışından kayıt altına alındıktan sonra 2. ve 3. basamak kamu ve özel hastanelerinde tedavi edilmektedir. Ancak Aralık 2014 tarihinde yayımlanan genelge ile acil ve yoğun bakım gerektiren haller dışında özel hastanelerde tedavi kısıtlanmış ve yine sevk zincirine uygun olarak 2. ve 3. basamak hastanelerde tedavi

mümkün kılınmıştır. Ayrıca acil durumlar dışında kaydı olmayan Suriyelilerin hastanelerden yararlanamayacağı da genelge hükümleri arasında yer almaktadır. Birinci basamakta Suriyeliler için gerekli altyapı tamamlanmadan sevk zincirinin getirilmiş olması sağlık sistemini zorlamaktadır. İşleyişte Kayıt işlemlerinin tamamlanmasının ardından MERNİS'e aktarılan veriler, hastane MEDULLA sistemleriyle uyumlu hale getirilmelidir.

Sınır illerindeki devlet hastaneleri toplam hizmetin %30 ile %40'ı arasında bir oranda Suriyelilere hizmet vermektedir. Bu nedenle sınır illerindeki devlet hastanelerinde kapasite sorunu yaşanmaktadır. Buralarda sadece Türkiye'deki sığınmacılar değil, Suriye'de yaşayan ve çatışmalar nedeniyle yaralanan kişiler de tedavi edilmektedir. Bu nedenle hem fiziki şartlar hem de sağlık çalışanları açısından kapasite sorunu yaşanmaktadır. Yaşanan sığınmacı göçü nedeniyle, hastane kapasitesinin artırılması, sağlık hizmetleri üzerinde oluşan yükü hafifletecektir. Bunun yanısıra yeterli sayıda sağlık çalışanının görevlendirilmesi gerekmektedir. Bu açıdan Suriyeli doktorların ve sağlık personelinin çalışmasının önü açılarak çok yönlü bir fayda sağlanabilir. Örneğin, bu doktorların, Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı semtlerde bulunan birinci basamak sağlık kurumları başta olmak üzere çalıştırılması, hem Suriyelilere sağlık hizmeti verilmesi sürecini kolaylaştıracak hem de mevcut sağlık sistemimiz üzerindeki baskıyı azaltacaktır.

Dil sorunu, sağlık kurumlarının bilinmemesi, ücretsiz olduğunun bilinmemesi, daha önceki başvurularda yüksek ödemeler yapılması, ilaçların ücretli olması, yaşanılan yerin bilinmemesi, coğrafi uzaklık, sosyal nedenlerle gidememe, güvenlik kaygısı vb sebepler, sağlık hizmetine erişimi kısıtlamaktadır.

3.3. Türkiye'de Göçmenlere Sunulan Rehabilite Edici Sağlık Hizmetleri

Rehabilitasyon, bedence ya da ruhça zarar görmüş olanların başkalarına bağımlı olmaksızın yaşayabilmelerini sağlamak için yapılan bütün çalışmaları kapsar. Tıbbi ve sosyal rehabilitasyon olarak ikiye ayrılır. Sosyal rehabilitasyon; süreğen sorunları nedeni ile eski işlerini yapamayanlara ya da belirli bir işte çalışamayanlara iş öğretme, iş bulma, işe uyum sağlamalarına yönelik her türlü hizmeti kapsar.

Sınır illerindeki devlet hastaneleri toplam hizmetin %30 ile %40'ı arasında bir oranda Suriyelilere hizmet vermektedir. Bu nedenle sınır illerindeki devlet hastanelerinde kapasite sorunu yaşanmaktadır. Buralarda sadece Türkiye'deki sığınmacılar değil, Suriye'de yaşayan ve çatışmalar nedeniyle yaralanan kişiler de tedavi edilmektedir. Bu nedenle hem fiziki şartlar hem de sağlık çalışanları açısından kapasite sorunu yaşanmaktadır. Yaşanan sığınmacı göçü nedeniyle, hastane kapasitesinin artırılması, sağlık hizmetleri üzerinde oluşan yükü hafifletecektir.

Sınırdan toplu yaralı girişleri sıkça görülen bir durum olmakla beraber organ ve/veya yeti kayıplarında tedavi sonrası ihtiyaç duyulan esenlendirme hizmetlerinin sunumunda sınırdan tekrar ülke dışına çıkışlar, kişilerin hareketliliği, kayıt yaptırmada yaşanan problemler vb nedenlerle sorunlar yaşanmaktadır.

Kronik hastalıkları olan, kanser olan hastalar ise başvurduklarında hizmet almaktadır. Mülteci sağlığı merkezi zamanla nitelik ve niceliksel olarak istenilen noktaya geldiğinde koruyucu hizmetleri ASM'leri ile birlikte yürütebilir, Periyodik muayenelerle kronik hastalıklar ve kanserler yakalanarak rehabilite edici hizmetlerin önünü görmesi sağlanabilir. Elbette tüm bu izlem ve planlama için göçmen nüfusun mobilizasyonunun en alt düzeye inmesi gereklidir.

Bunun için temel güvenlik, barınma, hijyen, beslenme vb sorunları çözülen bu topluluk, çalışma şartları yasal olarak düzenlendiğinde özsorumluluk ilkesini benimseyecek ve topluma her anlamda entegre olabileceklerdir. Ekonomik anlamdaki yüklerin, sığınmacıların çalışma izni ve sosyal güvenlik alanına dahliyle birlikte azaltılması gerçekleşebilecektir.

Hıdır DÜZKAYA
Gazi Üniversitesi Öğretim Görevlisi

TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ SIĞINMACILARIN İSTİHDAMINA GENEL BİR BAKIŞ: SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Giriş

Tarihin en büyük insani dramlarından birisine sahne olan Suriye'de yaşanan problemler, Türkiye başta olmak üzere bölge ülkelerini ciddi düzeyde etkilemektedir.

Suriye'de Arap Baharı'nın da etkisiyle 2011 yılı Mart ayında başlayan gösteriler, zamanla muhalefet ve rejim arasında çatışmaya, günümüzde de bir vekâlet savaşına dönüşmüştür.

Suriye'de yaşanan çatışmalar neticesinde bölge halkının temel insani ihtiyaçlarını karşılayamaması ve barınma başta olmak üzere temel altyapının kullanılamaz hale gelmesi, günümüzde de etkisi hissedilen sığınmacı sorununu tetiklemektedir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin rakamlarına göre Türkiye, Lübnan, Ürdün, Irak ve Mısır başta olmak üzere bölge ülkelerinde mülteci statüsünde yaşayan Suriyelilerin sayısı, 4.8 milyonun üzerindedir (UNHCR, 2016). Farklı bir ülkeye göç etmek zorunda kalan söz konusu insanların dışında, ülke içerisinde yer değiştirmek zorunda kalan insanların sayısı yaklaşık olarak 7 milyon kişi seviyesindedir (IDMC, 2015). 2014 yılından itibaren söz konusu nüfusa Almanya başta olmak üzere Avrupa ülkelerine göç eden 1 milyonun üzerindeki sığınmacı da eklenmiştir. Bu insanların %80'ini kadın ve çocukların oluşturduğu düşünülürse, söz konusu sorunun büyüklüğü daha rahat anlaşılabilmektedir.

Türkiye, savaşın neden olduğu bu sığınmacı göçünden en fazla etkilenen ülke olarak öne çıkmaktadır. Resmi rakamlara göre, 2016 yılı Haziran ayı itibariyle 2.7 milyondan fazla Suriyeli Türkiye'de yaşamaktadır (UNHCR, 2016; GİGM, 2016). Bu insanların yaklaşık %10'u, güncel verilere göre 260 bin kişi, 10 ilde kurulmuş toplam 26 barınma merkezinde konaklamaktadır (AFAD, 2016). Bu barınma merkezleri dışında yaşayan Suriyeli nüfus, Türkiye'nin Suriye ile sınır şehirleri ve metropollerinde yoğunlaşmaktadır. Resmi rakamlara göre en fazla sığınmacı nüfusuna misafirlik eden iller, sırasıyla; Şanlıurfa, İstanbul, Hatay, Gaziantep, Adana, Mersin ve Kilis'tir (GRİGM, 2016).

Suriye'de yaşanan olaylar neticesinde Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan söz konusu nüfus, göç mevzuatı gereği mülteci statüsüne sahip olamamaktadır. 1951 yılında BM çatısı altında düzenlenen Cenevre Sözleşmesi'ni, mülteci hukukunda ana metin olarak kabul eden Türkiye, 1967 yılında New York'ta bu metin üzerine yapılan değişikliklerden zaman sınırlamasındaki değişikliği kabul etmesine rağmen bölgesel çekinceler nedeniyle coğrafi sınırlamayı hala mevzuatında saklı tutmaktadır. Türkiye'nin 1923 yılından bu yana aldığı göçlerin birçoğunu Türk menşeili vatandaşlar teşkil ettiği için Suriyelilerin kitlesel göçüne kadar bu konudaki yasal düzenlemeler yönetmelik seviyesinde kalmıştır

(Toplu, 2014:11; Özkarslı, 2014:10). Fakat Suriye'deki çatışmaların sonucu olarak ülkesini terk etmek zorunda kalan sığınmacıların sayısındaki artış, yasal bir düzenlemeyi zorunlu kılmış ve bu amaçla 2013 yılında Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu çıkarılmıştır (YUKK, 2013). Bu kanun kapsamında Suriyeli sığınmacılar, kitlesel göç başlığı altında sınıflandırılan geçici koruma statüsüne tabi olmaktadır. Bu statünün uygulama esasları, kanunun yönlendirmesi çerçevesinde 2014 yılı itibariyle yürürlüğe girmiştir (GKY, 2014).

Geçici Koruma Yönetmeliği kapsamında Suriyelilerin çalışma hayatına katılması yönündeki haklar ve sınırlamalar sözleşmenin 29. maddesinde ifade edilmektedir. Buna göre sığınmacıların istihdamı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın görüşü ve Bakanlar Kurulu'nun kararıyla belirli işkolu, sektör ve coğrafi alanla sınırlandırılabil-mektedir (GKY, m. 29). Yönetmeliğin bu maddesi çalışma hakkına ilişkin genel bir çerçeve sunmasına rağmen, ÇSGB ve Bakanlar Kurulu'nun konu ile ilgili bir düzenleme yapmaması nedeniyle sığınmacıların çalışma hayatına katılma sorunu 2016 yılına kadar devam etmiştir. Suriyelilerin kayıtdışı istihdamının yarattığı sorunlar ve bu insanların Suriye'ye geri dönmesi konusundaki şüphelerin yoğunlaşması ile birlikte söz konusu yönetmeliğe ait alt düzenlemelerin hazırlanması bir zorunluluk haline gelmiştir. 2016 yılı Ocak ayında çıkarılan, Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik bu alandaki boşluğu doldurmuş ve geçici koruma rejimine tabi sığınmacıların istihdam edilmesine dair kuralları belirlemiştir (GKSYÇİY, 2016).

Suriyeli Sığınmacıların Güncel Durumu

Türkiye'de kamp dışında yaşayan sığınmacılar için çalışma hayatına katılmak bir zorunluluktur. Barınma başta olmak üzere, temel insani ihtiyaçların karşılanması için kamu veya sivil toplum kuruluşları nezdinde yürütülen organizasyonların ne yazık ki yeterli seviyede olmaması ve uluslararası kurum ve kuruluşların konuya dönük duyarsızlığı, bu insanları kayıtdışı çalışma alanına doğru itmektedir.

Suriye'de yaşanan çatışmaların biteceğine dair herhangi bir emarenin olmaması, Esad başta olmak üzere Baas Partisi'nin ülkedeki geleceği, DEAŞ ve PYD gibi terör örgütlerinin etnik temizlikleri, sığınmacıların kalıcılıklarını perçinlemektedir. Bu siyasi sorunların yanı sıra ülkedeki ekonomik ve fiziki altyapının önemli ölçüde tahrip edilmiş olması, ülkenin geleceğine dair ciddi şüpheleri ortaya çıkarmaktadır. Siyasi, ekonomik ve fiziki sorunların bir araya gelmesi,

Suriye'yi başarısız bir ülke olmaya doğru sürüklediği gibi, komşu ülkelerde yaşayan insanları da yeni bir yaşam kurmaya zorlamaktadır.

Sığınmacıların yaşadığı sorunlardan faydalanan işverenler tarafından kayıtdışı istihdam edilmesi, vasıfsız işgücü piyasasında kayıtdışı çalışan insanların ücretlerinin daha da düşmesine ve sağlıksız şartlarda çalışmalarına neden olmaktadır.

Türkiye'de yaşayan sığınmacıların özellikleri demografik açıdan incelendiğinde, asal yaş grubu aralığında, yani 19-54 yaş, bulunan Suriyelilerin toplam içerisindeki oranı %40 civarındadır (BMMYK, 2016). Bu oran sığınmacılar içerisinde 1 milyondan fazla kişinin, çalışma çağında olduğunu göstermektedir. Bu insanlar aldıkları eğitime göre sınıflandırıldığında sadece beşte biri lise veya üniversite mezunu seviyesindedir (AFAD, 2013:26-27). Sığınmacılar arasında nitelikli işgücünün oranının oldukça az olması, bu insanları vasıfsız işgücü piyasasının öznesi haline getirmektedir. Temel ve mesleki eğitim almamış, dil sorunu yaşayan ve yasal haklarını tam anlamıyla bilmeyen sığınmacılar düzensiz, güvencesiz, uzun süreli, fazla mesaili, düşük ücretli ve emek yoğun sektörlerde (inşaat, tekstil ve tarım gibi) çalışmak zorunda kalmaktadır.

Sığınmacıların yaşadığı sorunlardan faydalanan işverenler tarafından kayıtdışı istihdam edilmesi, vasıfsız işgücü piyasasında kayıtdışı çalışan insanların ücretlerinin daha da düşmesine ve sağlıksız şartlarda çalışmalarına neden olmaktadır. Bu insanlar, fiziki güce dayalı emek yoğun işlerde ortalama 12-14 saat çalıştırıldığında günlük 20-30 TL, aylık ise 300-400 TL gibi ücret alabilmektedir (TTB, 2014:64; Çelik vd., 2014:42). Söz konusu şartlarda bile iş bulmakta sorun yaşan sığınmacılar, Türk toplumunun hafızasına kazınan sokaklarda dilenen Suriyeli resmini oluşturmaktadır.

Türkiye'de yaşayan Suriyeliler iki farklı hukuki statü ile tanımlanmaktadır. Bu insanların 80 bin'i, yaklaşık %3, yasal mevzuat çerçevesinde Türkiye'ye girdiği için şartlı mülteci statüsündedir. Bu insanlar geçici koruma statüsüne sağlanan çalışma hakkına dair yönetmelik öncesinde de ikamet izni ve çalışma izni alabilmekteydi. Bu çerçevede yer alan insanlar arasında yapılan araştırmaya göre çalışma izni alan insanların sayısı sadece 3.856 kişidir (Erdoğan ve Ünver, 2015:43). Geçici koruma statüsünde ülkemizde yaşayan büyük çoğunluğa yönelik ise çalışma hayatına katılma ile ilgili resmi bir bilgi veya araştırma hala mevcut değildir. Gayri resmi verilere göre kayıtdışı istihdam edilen sığınmacı sayısı 300-500 bin kişi arasında değişmektedir (Erdoğan ve Ünver, 2015:45-46; Şensoy, 2016:11).

Sığınmacıların kayıtdışı istihdamı ve çalışma hayatına erişim problemlerini aşmak amacıyla çıkarılan Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik oldukça yenidir. Bu nedenle yönetmeliğin sonuçlarına yönelik elimizde herhangi bir veri bulunmamaktadır. Fakat söz konusu metin değerlendirildiğinde iki önemli husus ön plana çıkmaktadır. Bunlar, tarım ve hayvancılık dışındaki iş kollarında çalışabilecek sığınmacılara maksimum %10'luk bir kota uygulanması ve savaştan etkilenen bu insanlar için herhangi bir pozitif ayrımcılığın uygulanmamasıdır.

Sığınmacıların istihdam piyasasındaki mevcut durumları ve istihdam hayatına katılmaları, Türkiye ekonomisini birçok açıdan etkilemektedir. Ekonomik ilişkilerin bir gereği olarak bu etkileri sadece olumsuz olarak tanımlamak yeterli ve doğru olmayacaktır. Bu nedenle, Suriyelilerin Türkiye ekonomisine sundukları çok boyutlu etkinin incelenmesi, istihdam politikalarının belirlenmesi açısından oldukça değerlidir.

Sığınmacıların Türkiye Ekonomisine Etkileri: Sorunlar ve Fırsatlar

Türkiye'de sığınmacıların istihdam hayatına katılması üç farklı şekilde olabilmektedir,
-Bağımsız şirketler,
-Küçük ölçekli bağımsız işletmeler, esnaf ve zanaatkârlık gibi, ve
-Bağımlı çalışma.
Bu kesimlerin büyüklükleri incelendiğinde bağımlı çalışanların yoğunluğu dikkat çekmektedir. Fakat bağımsız şirketler kurma yoluyla ça-

lışma hayatına katılan sığınmacıların sayısı da gün geçtikçe artmaktadır.

Yukarıda ifade edilen şekillerde çalışma hayatına katılan bu insanların, Türkiye ekonomisine olumlu ve olumsuz etkileri giderek artmaktadır. Olumlu etkileri arasında Suriyelilerin kurduğu şirketlerin bölgesel ekonomiyi canlandırması, Arap dünyası ile ticari ilişkilerin gelişmesi, ülke içi ve ülke dışı temel ihtiyaç malzemelerine doğan talebin yeni bir sektör haline gelmesi ve vasıfsız işgücü açığının kapatılması bulunmaktadır.

Bu insanların olumsuz etkileri arasında ise enflasyon, kira ve ev fiyatlarındaki artışlar, kayıtdışı istihdamın yasal mevzuata uygun hareket eden şirketlere verdiği ekonomik zarar ve vasıfsız işgücü piyasasındaki ücretlerin düşmesi gibi sorunlar bulunmaktadır.

Suriyeliler içerisinde belirli bir birikime sahip olan sığınmacılar, Türkiye'de yeni işletmeler kurmaktadır. Bu işletmelerin sayısı, 2015 yılı sonu itibariyle 3.500'ü geçmiştir (TCEB, 2015). Şirketlerin yarısından çoğu İstanbul'da kurulmakla beraber, Gaziantep, Hatay ve Mersin gibi Ortadoğu coğrafyasına daha yakın ve ekonomik olarak gelişmiş şehirlerde de yoğun bir üretim faaliyeti gözlemlenmektedir. Örneğin, Mersin'de kurulan şirketler yoluyla Suriye'ye yapılan ihracat 2014 yılı içerisinde bir önceki yıla göre %331 artış göstermiştir. İhraç ürünleri arasında değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday glüteni, hububat, un, nişasta, pastacılık ürünleri hayvansal ve bitkisel yağlar, yemeklik katı yağlar ve hayvansal ve bitkisel mumlar bulunmaktadır (Ceylan, 2015). Bu rakamlar aynı zamanda sığınmacı varlığının Ortadoğu pazarı için önemli bir araç olabileceğini göstermektedir.

Suriye'deki savaş nedeniyle insanların temel ihtiyaç malzemelerine ulaşamaması ulusal ve uluslararası birçok organizasyonun çalışmalarını bölgeye yoğunlaştırmasını sağlamıştır. Bu yardımların temini konusunda coğrafik avantajları ve istikrarlı yapısı nedeniyle Türkiye ve özellikle de bölgedeki sanayileşmiş şehirler tercih edilmektedir. Bu durum bölgede yeni bir ekonomik sektörü ortaya çıkarmıştır.

Sığınmacıların yoğun olarak yaşadığı bölgelerde tarım ve inşaat faaliyetleri nedeniyle, mevsimsel işgücü açıkları ortaya çıkabilmektedir. Bu insanların varlığı vasıfsız işgücü açığının kapatılmasına katkı sağlamaktadır.

Suriyelilerin Türkiye toplumuna katılmaları sonrasında enflasyon oranlarında belirli bir yükselme meydana gelmiştir. Sığınmacıların yoğun olarak yaşadığı şehirlerde temel tüketim malzemelerine yönelik talebin artması bu artışın en

önemli sebeplerinden birisidir. Temel tüketim malzemelerindeki bu artışın yanı sıra, sığınmacıların barınma ihtiyacının yarattığı talep nedeniyle kira ve ev fiyatlarında ciddi artışlar gözlemlenmektedir. TÜİK'in verilerine göre, konut fiyatlarındaki artış 2014 yılı itibariyle Türkiye genelinde %5.69 seviyesindeyken, Gaziantep, Adıyaman ve Kilis'i kapsayan bölgede %7.1, Şanlıurfa ve Diyarbakır'ı kapsayan bölgede ise %7.3 seviyesindedir (TÜİK, 2016).

Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı sınır şehirlerinde sığınmacıların vasıfsız işgücü piyasasına kayıtdışı katılması, yerel halk nezdinde ciddi sorunlara neden olmaktadır. İstihdam fırsatlarının daralması ve kayıtdışı üretim sektörünün büyümesi nedeniyle ücretlerin azalması gibi sorunlar, iç göçü tetiklemektedir

Kayıtdışı ekonominin büyümesi yasal mevzuata uygun hareket eden orta ve büyük ölçekli işletmeleri haksız rekabet şartları nedeniyle zor durumda bırakmaktadır. Örneğin, Denizli esnaf ve sanayicisi iç ve dış piyasada rekabet içerisinde oldukları Gaziantep üreticisi ile rekabet edememekten şikayetçidir (Erdoğan ve Ünver, 2015:78).

Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı sınır şehirlerinde sığınmacıların vasıfsız işgücü piyasasına kayıtdışı katılması, yerel halk nezdinde ciddi sorunlara neden olmaktadır. İstihdam fırsatlarının daralması ve kayıtdışı üretim sektörünün büyümesi nedeniyle ücretlerin azalması gibi sorunlar, iç göçü tetiklemektedir (Erdoğan ve Ünver, 2015:49). Suriyeli sığınmacıların toplumsal etkilerini inceleyen Erdoğan'ın (2014:30-32) verilerine göre, yerel halkın %70.7'si Türk ekonomisinin sığınmacılardan olumsuz etkilendiğine, %61.2'si Türkiye'de yoksullar varken Suriyelilere yardım yapılmaması gerektiğine, Türkiye genelinde %56.1'i ve bölgede %68.92'u ise Suriyelilerin işlerini elinden aldığına inanmaktadır.

Sığınmacıların söz konusu etkileri çok boyutlu ve sürekli ekonomik analizleri zorunlu kılmaktadır. Bu analizler yerel halkın ve sığınmacıların uyum içerisinde yaşamasına katkıda bulunacağı gibi, Türkiye ekonomisinin kalkınması için de önemli ipuçları verecektir.

Suriyeli Sığınmacıların İstihdamına Dair Politik Öneriler

Sığınmacıların mevcut durumu göz önüne alındığında, bu insanların çalışma hayatına katılması bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Suriye sorunu beşinci yılına girerken yaklaşık 2.7 milyon Suriyelinin yaşadığı Türkiye'de, sorunun misafirlik ekseninde yapılan insani yardımlarla çözülemeyeceği bir gerçektir.

Bu ihtiyaç çerçevesinde sığınmacılara yönelik yasal mevzuat biraz geç olmakla birlikte 2016 yılı başı itibariye tamamlanmıştır. Bundan sonraki süreçte yapılması gereken; söz konusu yasal mevzuatın uygulanmasına özen göstermek ve karşılaşılan veya karşılaşılması muhtemel problemlere karşı yeni politikaları tasarlamaktır. Bu çerçevede, Suriyeli sığınmacıların istihdamına dair politika önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir.

1. Sığınmacıların çalışma hayatına katılması ile ilgili yerel halk nezdinde ciddi bir önyargı bulunmaktadır. Bu önyargıyı kırmak için sığınmacıların mevcut durumu ve sahip olduğu haklar kamu otoritesi ve STK'lar tarafından yerel halka anlatılmalı ve her iki tarafı da memnun edebilecek genel bir sığınmacı istihdam politikası geliştirilmelidir.

2. Suriyelilerin Türkiye'de yaşadığı en önemli sorunlardan birisi iletişimdir. Yerel halkla ve işverenlerle iletişim kuramayan bu insanlar, dolayısıyla istihdam edilme sorunları da yaşamaktadır. Bu sorunu aşabilmek için, temel Türkçe eğitimi sığınmacılar arasında yaygınlaştırılmalıdır.

3. Sığınmacıların kayıtlanması aşamasında demografik özelliklerin yanı sıra mesleki yeterlilikler de kayıt altına alınmalıdır. Bu bilgiler, Suriyelilerin hangi bölge ve sektörlerde çalışabileceğine ve hangi mesleki eğitimleri alması gerektiğine yönelik temel bir veri tabanı oluşturmalıdır.

4. Sığınmacılar nitelikleri ve yetenekleri çerçevesinde belirli şehirlere veya bölgelere toplanmamalı, istihdam fırsatları değerlendirilerek farklı şehirlere homojen bir şekilde dağıtılmalıdır.

5. Orta ve büyük ölçekli üreticileri bir araya getiren kurumların görüşü alınarak bölgelerin ihtiyaçlarına bağlı olarak mesleki eğitim programları tasarlanmalıdır.

6. Türkiye'de yaşayan Suriyeliler arasında nitelikli işgücü belirlenmeli ve bu insanların çalışma hayatına katılması önündeki engeller kaldırılmalıdır.

7. GKY kapsamındaki sığınmacıların istihdamına dair yönetmelik tarım ve hayvancılık sektörleri dışında %10'luk bir kota uygulanmasını öngörmektedir. Sığınmacıların yoğun olarak yaşadığı şehirlerde bu oran gerçekçi değildir. Bu nedenle, kota uygulaması şehir nüfusunun sığınmacı nüfusuna oranına bağlı kalarak şehir veya bölge bazında yeniden düzenlenmelidir.

8. Tarım ve hayvancılık sektöründe çalışacak sığınmacıların alacağı ücretler ile ilgili karar verme yetkisi valiliklere bırakılmaktadır. Bu yetkiyi kullanacak valilikler, temel bir ücret tabanı ve çalışma saati sınırlaması getirmeli ve bu kuralların uygulanması üzerinde titizlikle durmalıdır.

9. Yönetmelik kapsamında sığınmacılar için herhangi bir pozitif ayrımcılık uygulanmamaktadır. Savaştan etkilenen ve yaşama tutunma çabası veren, sosyal politika açısından dezavantajlı grup olarak nitelendirilebilecek bu insanların istihdam edilebilmesini işverenler açısından cazip kılacak politikalar, vergi indirimi veya sigorta primlerinde muafiyet gibi, geliştirilmelidir.

10. GKY kapsamındaki Suriyelilerin kayıtdışı çalışma sorunu, mevzuat zemininde çözülmüş olsa da, işverenlere ve bu şartlarda çalışan sığınmacılara gerekli cezai müeyyideler uygulanmadığı için pratikte sorun devam etmektedir. Bu sorunun aşılabilmesi için kayıtdışı istihdam durumunda çalışan ve işverene uygulanması gereken cezalar titizlikle yürürlüğe konmalıdır.

Sığınmacıların istihdamına dair söz konusu önerilerin daha da genişletilebileceği bir gerçektir. Bu öneriler genel çerçevede bütüncül bir istihdam politikasının oluşturulması, ayrıntılı bir nitelik ve yetenek analizi yapılarak politikaların belirlenmesi, mesleki eğitimlerin verilmesi ve bu insanları kapsayan çalışma yönetmeliğindeki aksaklıkların düzeltilmesi başlıklarına odaklanmaktadır.

Suriye'deki çatışmaların beşinci yılını doldurduğu bu günlerde, Türkiye'deki sığınmacı sorununun

sadece misafirlik algısı ile çözümlenemeyeceği bir gerçektir. Bu insanların daha uzun süre Türkiye'de yaşayacakları ve belirli bir kısmının savaş sona erse dahi geri dönmeyeceğini kabul ederek, hem yerel halkı hem de sığınmacıları tatmin edebilecek istihdam politikaları geliştirilmelidir. Sığınmacıların mevcut sayısının göz önüne alındığı istihdam politikalarının sorumluluğu sadece kamusal idarenin boynuna yüklenmemeli, bu konuda sahada çalışan STK'lardan işveren temsilcilerine, sendikal örgütlenmelerden uluslararası organizasyonlara kadar geniş bir düzlemde söz konusu sorumluluk paylaşılmalıdır.

Kaynaklar

Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı (2013). Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar, 2013. Ankara: AFAD.

Ceylan, H.S. (Ekim, 2015). Suriyeli Firma Sayısı 10 Bini Aştı, Dünya Gazetesi, Web: http://www.dunya.com/dis-iliskiler/suriyeli-firma-sayisi-10-bini-asti-273623h.htm adresinden 4 Mayıs 2016'da alınmıştır.

Çelik, A., Alkış, M., Sayan S. ve Ekinci, Y. (2014). Gaziantep'te Suriyelilere Yönelik Saldırılar ve Toplumsal Nefretin Sebeplerinin Analizine Dair Rapor. MAZLUMDER Gaziantep Şubesi.

Erdoğan, M.M. ve Ünver, C. (2015). Türk İş Dünyasının Türkiye'deki Suriyeliler Konusundaki Görüş, Beklenti ve Önerileri. Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Yayın No: 353, Ankara.

Erdoğan, M.M. (2014). Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması (Yönetici Raporu ve Özet). Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi.

Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik (2016). T.C. Resmi Gazete, 15 Ocak 2016.

Geçici Koruma Yönetmeliği (2014). T.C. Resmi Gazete, 22 Ocak 2014.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (Haziran, 2016). Geçici Koruma İstatistikleri, GİGM. Web: http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma_363_378_4713_icerik adresinden 10.06.2016 tarihinde alınmıştır.

Internal Displacement Monitoring Centre (Aralık, 2015). Syria IDP Figures Analysis, IDMC. Web: http://www.internal-displacement.org/middle-east-and-north-africa/syria/figures-analysis adresinden 14.06.2016 tarihinde alınmıştır.

Özkarslı, F. (2014). Suriye'den Türkiye'ye Göç ve Suriyelilerin Enformel İstihdamı (Mardin Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mardin.

Şensoy, T. (2016). Sığınmacıların İş Piyasasına Erişimleri. Ankara: Güvenlik Stratejileri Araştırma Merkezi (GÜSAM).

The UN Refugee Agency (Haziran, 2016). Stories from Syrian Regugees UNHCR. Web: http://data.unhcr.org/syrianrefugees/syria.php adresinden 15.06.2016 tarihinde alınmıştır.

Toplu, R. (2014). TOHAV Göç Analiz Raporu 2014. Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı.

Türk Tabipler Birliği (2014). Suriyeli sığınmacılar ve Sağlık Hizmetleri Raporu. Ankara: TTB Sağlık ve Politika Çalışma Grubu ve TTB Sağlık Kolu.

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı (Haziran, 2016). Suriye Afet Raporu, AFAD. Web: https://www.afad.gov.tr/TR/IcerikListele1.aspx?ID=16 adresinden 17.06.2016 tarihinde alınmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı, Uluslararası Doğrudan Yatırım İstatistikleri, 31.12.2015 Tarihi İtibariyle Türkiye'de Faaliyette Bulunan Yabancı Sermayeli Firmalar Listesi (Mart, 2016). TCEB. Web: http://www.ekonomi.gov.tr/portal/faces/home/yatirim/uluslararasiYatirim/uluslararasidogrudanyatirim?_adf.ctrl-state=uay7h1gzp_55&_afrLoop=1223691086681843&_afrWindowMode=0&_afrWindowId=uay7h1gzp_52#! adresinden 14.03.2016 tarihinde alınmıştır.

İnternet: Türkiye İstatistik Kurumu, İstatistik Göstergeler (Ocak, 2016). TÜİK. Web: https://biruni.tuik.gov.tr/gosterge/?locale=tr adresinden 05.01.2016 tarihinde alınmıştır.

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (2013). T.C. Resmi Gazete, 28615, 4 Nisan 2013.

Amer ALNMR
Yenilik Eğitim Kültür Derneği Başkanı

GERÇEK VE UMUT ARASINDA SURİYELİ MÜLTECİLER

Sunuş:

Suriye'deki iç savaştan dolayı oluşan kaotik ortamı terk etmek zorunda kalan Suriyeliler, farklı bir dil ve kültüre sahip komşu Türkiye'ye göç etmek zorunda kalmışlardır. Bu savaşın ne kadar süreceği ve mülteci sayısının ne kadar artacağı bizler tarafından bilinmemektedir. Bu mültecilerin komşu Türkiye'ye uyum sorunu yaşadığı ve bunu aşmak için de birçok sıkıntıyla karşılaştıkları, birçok araştırmacı tarafından ifade edilmektedir. Yenilik Eğitim Kültür Derneği tarafından mültecilerle ilgili tarihten gelen bazı gerçekleri ve mültecilerin gelecekteki durumlarının ne olabileceğini bilimsel verilere dayanarak ortaya koymak amacıyla "Gerçek ve Umut Arasında Suriyeli Mülteciler" isimli bir sempozyum düzenlenmek istendi. Bu sempozyumla genelde mültecilerin, özelde ise Suriyeli mültecilerin sağlık, eğitim, yaşama hakkı gibi konulardaki sorunlarının belirlenmesi yanında; mültecilerle ilgilenen resmi görevlileri de mülteciler hakkında bilgilendirme amaçlı bir eğitime tabi tutmak hedeflenmiş idi. Bu sempozyumun bir diğer amacı ise mültecilerin yaşam koşullarını daha iyi bir konuma getirmek için yaşadıkları topraklarda onlara yol göstermek ve onları statik bir durumdan daha dinamik konuma getirmeyi hedeflemekti.

Özel amaçları ise:

1. Suriyeli mültecilerin günümüzdeki mevcut durumlarını ve sorunlarını tespit etmek,

2. Günümüz gerçeğindeki Suriyeli mültecilerin sorunlarını gelecekte daha iyi bir konuma çekmek,

3. Mültecilerle ilgilenen resmi görevlileri, mülteciler hakkında bilgilendirmek için eğitime tabi tutmak

4. Suriyeli mültecilerin, Türkiye ve diğer devletlerle olan ilişkilerini geliştirmek,

5. Suriyeli mültecilerin diğer milletlerle beraber yürümelerini sağlamaktı.

Adıyaman Üniversitesi ev sahipliğinde, Suriyeli göçmenlerin kurduğu **Yenilik Eğitim Kültür Derneği** ile Adıyaman Valiliğinin, Adıyaman Belediyesinin, Türkiye Petrolleri Adıyaman Bölge Müdürlüğü ve Adıyamanlılar Vakfının destekleriyle düzenlenen sempozyuma 22 farklı ülkeden bilim insanı katıldı.

Sempozyumun dünyada bir ilk olduğu vurgulandı ve yüzlerce akademisyen Arapça ve Türkçe tebliğ sunmak için müracaat etti. Fakat bu başvurular arasında özellikle Suriyeli mültecilerin sorunlarına ve bu sorunlara çözüm önerileri getiren bildirilere yer verildi. Düzenlenen sem-

pozyumda 63 adet Arapça, 52 adet de Türkçe hem sözlü hem de poster bildiri, kıymetli dinleyicilere sunuldu. Sempozyum özellikle, sorunlar ve çözüm önerileri doğrultusunda bir farkındalık oluşturma açısından önemli bir rol üstlendi. Bununla birlikte sempozyum sonunda önemli bir sonuç bildirgesi yayımlandı. Bu bildirgenin, tüm dünyada Suriye'deki durum ile alakalı ne kadar kurum ve kuruluş varsa hepsine ulaştırılması sağlanacaktır. Sadece çadır kentte yaşayan Suriyelilerin değil, şehirlerde yaşayanların da sorunlarının giderilmesi noktasında sempozyumun çok önemli bir misyon üstlendiği düşünülmektedir.

Bu sempozyum, aklın idrak edemediği ve kelimelerin kifayetsiz kaldığı çeşitli acılara maruz kalan Suriyeli kardeşlerimiz için çok faydalı olacaktır. Suriyeli mültecilerin durumunu ve sorunlarını açıklamak, çektikleri sıkıntıları anlamak ve bu gerçeği istenen seviyeye çıkarmak rolünü de üstlenmiştir. Suriyeli mültecilerle ilgili çalışanların bu sempozyumun sonuçlarından istifade etmesi de bir o kadar önemlidir.

Suriye savaşı birçok karışıklığı, birçok sorunu ve sıkıntıyı da beraberinde getirmiştir. Bu savaş, Suriye halkını yurtlarından ayrılarak komşu ülkelere ve özellikle de yaklaşık 3 milyon Suriyeliye kucak açan Türkiye'ye sığınmaya zorlamıştır. Uluslararası sempozyum fikri, derin bir düşünce, Suriyeli mültecileri istihdam etmenin etkin stratejik durumu ve özellikle bu gerçeği eleştirmekle yetinmeyip pozitif üretim gücüne dönüştürmek gibi zorunlu bir ihtiyaçtan ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda Suriye toplumunu her düzeyde geliştirmek ve yeniden imar edecek gücü oluşturmak, en başta da toplumların ve milletlerin yenilik temeli olarak kabul ettiği eğitim seviyesini artırmak içindir.

Bu sempozyum çalışmasından elde edilecek başarının öncü bir rol üstlenmesi umulmaktadır. Umarım bu, sadece Türkiye'deki değil dünyanın bütün ülkelerindeki Suriyeli mülteciler için ve sadece yardım alanında kalmayıp aynı zamanda Suriyelilerin kalkınmasıyla ilgili bütün alanlarda da umut verici bir başlangıç olur.

Sempozyumda ele alınan konular şunlardı:

1.Konu: Suriyeli Mültecilerin Genel Sorunları

•Göç
•İnsan Haklarından Mahrum Olmak
•İskân, Giyinme, Yeme, İçme Gibi Zaruri İhtiyaçlarını Temin Etmek
•Yaz Ve Kış Aylarında Kamp Çadırların Durumu
•Deniz Ve Kara Sınırlarındaki Tehlikeler

2.Konu: Suriyeli Mültecilerin Sağlık Sorunları

•Hastalıklar
•İlk Yardım
•Hastaneler
•Çevre

3.Konu: Suriyeli Mülteciler ve Ekonomi

•Ekonomik aktif bir damar oluşturmak
•Sağlıksız ve düşük Ücretle Çalışma ortamı ve koşulları
•Meslek ve Zanaat Sahiplerinin Durumu
•Ekonomistler

4.Konu: Suriyeli Mülteciler ve Eğitim

•Eğitimden mahrum Bırakılmak
•Okullar (İlkokul, Ortaokul, Lise)
•Üniversiteler
•Tercüme Konusu

5.Konu: Suriyeli Mülteciler ve Sosyal Hayat

•Bayramlar ve Beşeri İlişkiler
•Doğum esnasındaki sorunlar
•Evlilikler
•Boşanma
•Sığınmacıların Geleceğe Bakışı

6.Konu: Suriyeli Mülteciler ve Uyum Sorunu

•Gelecek Olgusu
•Kayıt İşlemleri
•Sağlıktaki Sorunlar
•İlk yardım İşlemleri
•Mevcut durum Hakkında Bilgi Sahibi Olmak
•İltica Edilen Yerlerin Yaşam Tarzlarını Bilmek
•Yeni Gelişmelerden haberdar olmak

7.Konu: Suriyeli Sığınmacıların Ayakta Kalmasını Sağlayacak Kuruluşların Rolü

•Resmi Kurumlar (Hükümet)
•SGO
•UNİSEF
•UNHCR
•NGO

8.Konu: Suriyeli Mültecilerin İş ve İşlemlerinde Basın Yayının Rolü

•Televizyon ve Radyo
•İnternet
•Gazeteler
•Dergiler
•Tiyatro

Yapılan sunumların neticesinde sonuç bildirgesinde şu ifadelere yer verildi;

1- Uluslararası toplumdan, Suriye topraklarında ve Suriye dışında, akan kanın durdurulması ve göçün engellenmesi için gerekli girişimlerin hemen başlatılmasını diliyoruz.

2- Suriye'de meydana gelen yıkımdan ve akan kandan, öncelikle Suriye rejimi, Rusya, İran ve benzeri terörist örgütler sorumludur, savaşın durdurulması için uluslararası kuruluşların girişimlerini destekliyoruz.

3- Avrupa Birliği ülkelerinden, AB müktesebatında yer alan yasal sorumluluklarına ve yürürlükte olan insan hakları kanunlarına göre Suriyeli göçmenlere davranmalarını, insani ve ahlaki sorumluluklarını yerine getirmelerini bekliyoruz.

4- Türkiye Cumhuriyeti'ne ve Türk halkına, Suriyeli göçmenlere gösterdiği konukseverlikten ve göçmenlerin eğitim, barınma, korunma, sağlık ve sosyal ihtiyaçları için gösterdikleri önemli büyüklükteki destek ve çabadan dolayı teşekkür ediyoruz.

5- Körfez İşbirliği Üyesi Arap Ülkelerinin, Arap ülkesi olmaktan ve Müslümanlıktan kaynaklanan tarihi sorumluluklarını yerine getirmelerini, Suriyeli göçmenleri ülkelerine kabul etmelerini ve onlarla ekonomik imkânlarını paylaşmalarını bekliyoruz.

6- Suriye rejiminin ülke dışına çıkan Suriye vatandaşlarının pasaportlarını iptal etmesi, onları diasporada vatandaş olma sıfatlarından mahrum bırakması, göçmenleri bulundukları ülkelerde çok zor durumda bırakmaktadır. Bu sorunun çözümü için geçici hükümetin ibraz ettiği

pasaportların Suriyeli göçmenlerin göç ettikleri ülkeler ve uluslararası kuruluşlar tarafından tanınmasını umuyoruz.

7- Türkiye hükümetinden ve göçmenlerin yoğun olarak barındıkları Suriye'ye komşu ülkelerden ailelerin birleştirilmesine yönelik olarak göçmenlere dolaşım hakkı verilmesi konusunda gerekli yasal kolaylıkların sağlanmasını bekliyoruz.

8- Suriyeli göçmenleri barındıran bütün ülkelerden göçmenlerin sosyal güvenliklerine, sağlık bakımlarına ve çalışma haklarına gereken riayeti göstermelerini istiyoruz.

9- Türkiye'de eğitimlerden daha fazla yarar sağlanması gerekmektedir. Suriye resmi eğitim sistemine göre, alınan diplomaların denkliği konusunda gerekli duyarlılığın gösterilmesini umuyoruz. Bu konuda sahte diploma hazırlayan şebekelerin durdurulmasını ve sorumluların cezalandırılmasını bekliyoruz.

10- Diasporada, gerek Suriye yasaları gerekse barınılan ülke yasaları çerçevesinde gerçekleşmeyen, lakin sosyal bir zorunluluktan kaynaklanan göçmenler arası evliliklere, hukuki ve yasal tanınırlığın sağlanması için gerekli reformların yapılmasına ihtiyaç duyulduğunu belirtmek isteriz.

11- 3 milyon civarında Suriye göçmenini barındıran Türkiye'nin göçmen çocuklar için mesleki eğitim imkânlarını arttırmasını ve geliştirmesini yararlı buluyoruz; bunun uyuma katkı sağlayacağını düşünüyoruz.

12- Ulusal ve uluslararası insani yardım kuruluşlarının bulundukları yerlerde Suriyeli göçmenleri sefaletten kurtarmak için gösterdikleri çabaları takdirle karşılıyoruz. Yardım kuruluşlarının gerek Suriye'de gerekse diasporada gösterdikleri çabaların desteklenmesini umut ediyoruz. Bulundukları ülke imkân ve şartlarını ve amacını aşan ölçüsüz beklenti üretmelerinin de uygun olmadığını düşünüyoruz.

13- Basına da Suriyeli sığınmacıların acılarına gösterdiği ilgiden dolayı teşekkür ediyoruz; ancak basın ahlakına aykırı olarak Suriye göçmenlerinin ıstıraplarını kötüye kullanan basın mensuplarını ve kuruluşlarını kınıyoruz.

14- Türkiye'deki göçmenlere Türkçe öğretimi konusunda daha geniş imkânlar sunulması, göçmenlerin uyumuna önemli katkı sağlayacaktır.

15- Ciddi tedbirler almak suretiyle, uluslararası insan kaçakçılığı yapan örgütlerin Suriyeli göçmenleri istismar etmesinin durdurulmasını ümit ediyoruz.

Dördüncü konusu eğitim ile ilgili olduğu için bu konu üzerinde önemli durulan bir husus oldu. Özellikle Türkiye üniversitelerinden gelen konuşmacılar, mültecilerin dil sorunu üzerinde durdular. Çünkü cehalet, yıkım ve imha etmek için bir silah olduğu zaman, eğitim ve öğretim kutsal bir mesaj olarak önem kazanmaktadır. Eğitim, ruhun gıdası ve aklın ekmeğidir. Medeniyetler ilimle inşa edilir; milletler onunla yükselir. Bu yüzden birinci uluslararası bilgi şöleni eğitim ekseninde gerçekleşti ve bunun da önemi çok büyüktü.

Suriyeli mülteciler için ruhun ve aklın gıdası olan eğitim, en az beslenme için ihtiyaç duydukları gıda kadar önemli durumdadır. Çünkü Suriyeli Mülteciler Türkiye'de kalacaklarsa eğitim ve dil probleminin çözülüp farklılığın ortadan kaldırılması, Türkiye için çok faydalı olacaktır. Bu yolla Türkiye'nin kalkınmasındaki devamlılığa katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Bugün Türkiye, Müslümanların ortak ülkesi, mazlumların, ezilenlerin ve darda kalanların yardımcısı olmuştur. Suriyeli mülteciler, savaşın bütün umutlarını yok ettiği bir anda kendileri için güvenli ve huzurlu bir yer olarak Türkiye'ye yerleşmişlerdir. Güçlü Türkiye'nin desteği ile hayata yeniden tutunma mücadelesi vermektedirler. Türk kardeşleri tarafından kendileriyle ekmeklerini paylaşacak kadar hoşgörü ve büyük bir ikramla karşılandılar. Fakat Suriyeli mülteciler dil sorunu ve gelenek göreneklerdeki farklılıklardan kaynaklanan bazı problemler yaşamaktadır. Yaşanan problemler de eğitimin önemini giderek artırmaktadır. Çünkü eğitim, milletler arasında önemli bir köprüdür. Aynı dili konuşur duruma gelen Suriyeli vatandaşların, bir vatan kaybetme üzüntüsü Türk vatandaşları tarafından daha kolay anlaşılacaktır.

Suriyeli mülteciler için ruhun ve aklın gıdası olan eğitim, en az beslenme için ihtiyaç duydukları gıda kadar önemli durumdadır. Çünkü Suriyeli Mülteciler Türkiye'de kalacaklarsa eğitim ve dil probleminin çözülüp farklılığın ortadan kaldırılması, Türkiye için çok faydalı olacaktır. Bu yolla Türkiye'nin kalkınmasındaki devamlılığa katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Sorunların bittiği yerde üretkenlik oluşmakta ve oluşan üretkenlikte tüm bireyler yaşadıkları ülkenin ekonomisine olumlu katkı yapmaktadır.

Eğer ülkeleri olan Suriye'ye dönecek fırsat oluşursa, Türkiye'ye vefa borcu olan, bilgili anlayışlı ve kültürlü birer birey olarak döneceklerdir. Türkiye'de edindikleri deneyim ile kendi ülkelerini yeniden inşa ederken Türkiye ile olan bağlarından dolayı güçlü ilişkileri sürdürme eğiliminde olacaklardır.

Sempozyum bildirilerinin tamamı bilimsel hakem kurulunda değerlendirilerek kabul edildi. Bununla birlikte bu bildiriler RESS JOURNAL dergisinde de yayınlanacaktır.

Yenilik Eğitim Kültür Derneği olarak Türkiye'deki Suriyelilerin (İlk, Orta ve lise) eğitim Sorunları, Öneriler ve Çözümler ile ilgili bir rapor hazırlandı.

Raporda faydalı olacağı düşünülen konular aşağıda verilmektedir.

1.Konu: Geçici Eğitim Merkezleri (GEM) Sorunu

Bütün Suriyeli çocukların ve özellikle de çadır kentlerin dışında kalanların ihtiyacını karşılayacak şekilde yeterli sayıda ve büyüklükte Geçici Eğitim Merkezi (GEM) olmadığı gibi Geçici eğitim merkezlerinde (GEM) nitelikli eğitim gerçekleştirecek eğitim araçları bulunmamakta veya yetersiz olmaktadır. Sempozyum doğrultusundaki çözüm önerileri şu şekildedir:

Türk okullarının kapısının Suriyelilerin dil sorununu giderecek şekilde eğitim ve öğretim almak isteyenlere sonuna kadar açılması gerekmektedir. Aynı zamanda okuldaki idari işlerdeki ve derslerle ilgili sorunları onlara açıklayacak ve tercüme edecek, sorunlarını giderecek Suriyeli öğretmenlerin, her okula atanması önem arz etmektedir. Çadır kentlerde ise geçici eğitim merkezi (GEM) konteynırlarının Suriyelilerin ol-

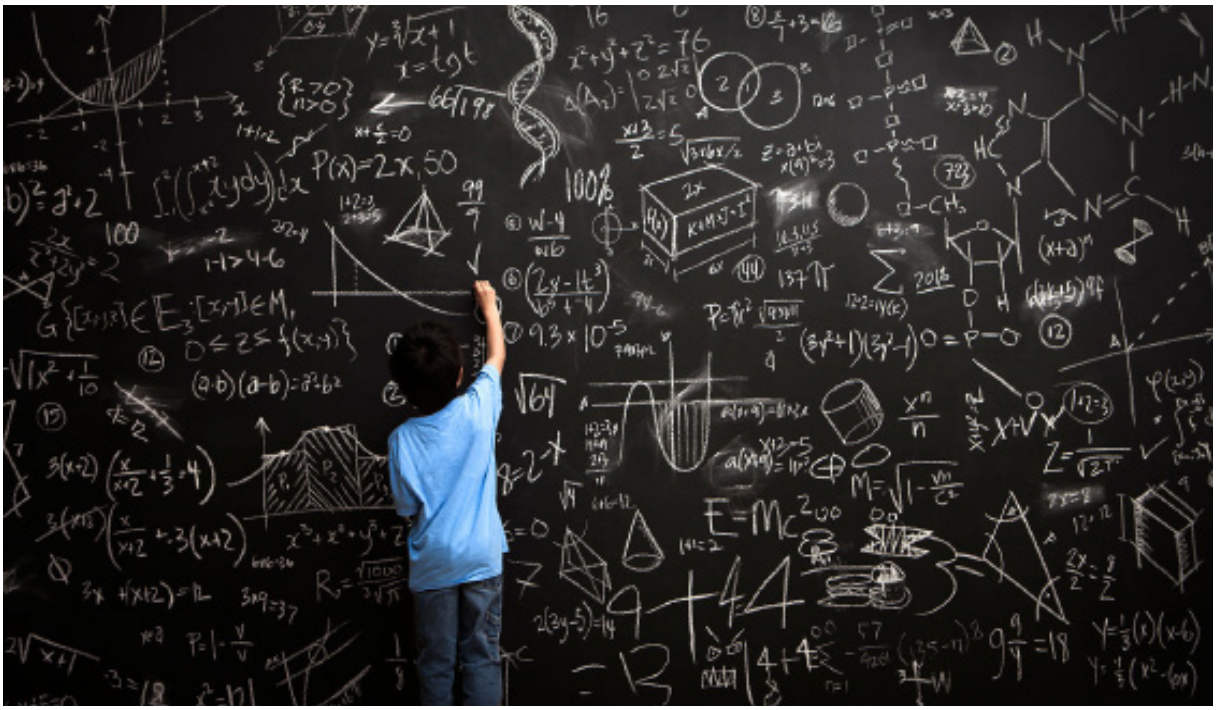

duğu her yerde kurulması ve bu geçici eğitim merkezlerini (GEM) denetleyecek birimlerin oluşturulması gerekmektedir.
Geçici eğitim merkezlerinde kitap, kırtasiye gibi materyallerin yanında, özellikle dil eğitiminin yapılmasında sunum cihazları ve ses sistemlerine ihtiyaç duyulmakta, geçici eğitim merkezlerinde, www.turkishcampus.net gibi sistemlerde kullanılmak üzere projeksiyon cihazı, perde ve hoparlör ihtiyacı bulunmaktadır.

2.Konu: İdari sorunlar

Suriyelilere verilen eğitimi temsil eden bir heyetin bulunmaması idari sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Birçok konuda fikir alış verişinin yeterli düzeyde olmaması ve İllerde eğitim alanında uzmanlaşmış yetenekli Suriye komisyonlarının bulunmaması da başka bir sorun olarak tezahür etmekte, bazı illerde ise bütün sorumluluğun okul müdürlerine verilmiş bulunmasının sıkıntıları görülmektedir.

Sorunlara ilişkin Çözüm Önerileri Şöyledir:

Türk Milli Eğitim Bakanlığı'nın ön gördüğü koşullarda Suriyelilerin eğitimini planlayacak bir koordinasyon ofisi, kurulmalı ve Suriyeli bir heyet bu koordinasyon ofisinde görev almalıdır. Bu koordinasyon ofisi eğitim planları ve sorunları hakkında Suriyelilerin taleplerine yönelik raporlar hazırlayarak Milli Eğitim Bakanlığı'nın izin verdiği ölçüde yetkililere talepleri iletmelidir.

İllerde okul idarelerinin ihtiyaçlarını karşılayacak koordinasyon ofisleri de valiliklerin belirlediği bir ofiste yapılanmalı ve il milli eğitim müdürlüğü ile birlikte düzenli olarak çözüm üretmelidir.

3.Konu: Öğretmen Sorunu

1- Öğretmen seçiminde eğitim yapma yetkinliğinin kriter olarak konulmaması.
2-Eğitimci ve öğretmenlerin çoğunun yabancılara Türkçe eğitim yapabilecek deneyime sahip olmamaları.
3- Okullarda eğitim teftişinin yeterli olmamasından dolayı aksamaların olması.
4- Geçici Eğitim Merkezleri'nin (GEM) öğretmenlerin ve sorumluların çalışmalarını düzenleyecek yönetsel düzenlemelerin olmaması.
5- Öğretmenlerin çok fazla değişmesi.
6- Suriyeli öğretmenlerin çalışma fırsatlarının olmaması.
7- Savaş sebebiyle yaralanan veya emekli olan öğretmenlerin sağlık güvencelerinin olmaması.
8- Öğretmenlere ailelerini geçindirecek kadar yeterli ücretlerin ilgililer tarafından ödenmeme-

si ve bunların geçimlerini sağlamak için başka iş aramaları.
9- Öğretmenlerin çalışma izinlerinin olmaması.
10- Öğretmenlerin başka illere taşınmalarında işlerini kaybetmeleri.

Sorunlara ilişkin Çözüm Önerileri Şöyledir:

a- Öğretmenlerin seçiminde tecrübe, beceri, yüksek ihtisas ve yeterlilik gibi açık ölçütlerin konulması.
b- Öğretmenlerin motivasyonunu artıracak, bilinç düzeyini oluşturacak, eğiticinin eğitimi çalışmalarının yapılması.
c- Suriyeli öğretmenlerin diploma denkliklerinin verilmesi ve ihtiyaç olan Türk okullarında görevlendirilmeleri.
d- Sahte diplomalıların sert bir şekilde cezalandırılmaları.
e- İllerde öğretmenlerin okul idarelerine verdikleri diplomaları kontrol edecek birimlerin oluşturulması.
f- Öğretmenlere günlük ihtiyaçlarını karşılayacakları gerçekçi ücretlerin verilmesi.
g- Geçici Eğitim Merkezinden (GEM) öğretmen atanması için Milli Eğitim Müdürlüğüne rapor sunması.
h- İllerde özel okulların il milli eğitim müdürlükleri ve Suriyeli bir heyet tarafından kontrol edilmesi.
i- Öğretmenlerin düzenli maaş almalarını sağlayacak yıllık sözleşmelerin yapılması.

4.Konu: Öğrenci Sorunları

1- Öğrencilerden çoğunun iki veya daha fazla yıl okuldan uzak kalmalarının sonucu olarak aynı sırada oturan öğrencilerde bilgi farklılıklarının oluşması.
2- Öğrencilerin, ailelerini geçindirmek için okula gitmek yerine çalışmayı tercih etmesi.
3- Savaşın etkisiyle öğrencilerde oluşan psikolojik ve zihinsel sorunlar.
4- Üniversiteye yerleşmenin düzensiz olması, öğrencilerin lise diplomalarının denkliklerinin kabul edilmemesi sonucunda okuldan uzak kalmaları ve bunun da sonucunda Avrupa ülkelerine yönelmeleri.
5- Okul masraflarının yüksek olması, özellikle servis ücretleri ve maddi imkansızlıklar neticesinde bazılarının okulu bırakması.
6- Ailelerinin geçimini sağlamak için bir yerde durmamaları bazen de bir ilin içinde bir yerden diğer bir yere gitmeleri gibi sebepler.

Sorunlara ilişkin Çözüm Önerileri Şöyledir:

a- Öğrencilere Türk okullarında Arapça dersini almak için imkânların sağlanması.
b- Kendilerine okullarda görev verilmeyen öğretmenlerin okul dışı kalan öğrencileri araştıracak heyetlerde görevlendirilmesi.
c- Çalışan öğrencilerin okullara kazandırılması için yardım kuruluşları ile işbirliğine gidilmesi.
d- Öğrencilere haftalık psikolojik destek programları ve yeni eğitici metotlarla destek verilmesi.
e- Öğretmenlere öğrencilerin aralarındaki eksiklikleri giderecek kurslar verilmesi.
f- Öğrenimlerini tamamlamaları için Suriyeli öğrencilere ulusal lise eğitiminin uygulanması.

5.Konu: Okul Kitabı (Metot)

1- Okul Metot konu başlıklarının hepsine ait -özellikle üzerinde yapılan bazı değişikliklerden sonra- öğretmen kılavuzunun bulunmaması.
2- Bazı özel okullarda ve enstitülerde, oralara malî destek sağlayan kişinin zorlamasıyla çeşitli metotların uygulanıyor olması.
3- Türkçe'yi öğretmek için özel bir okul kitabının bulunmayışı.

Sorunlara ilişkin Çözüm Önerileri Şöyledir:

a- Eğitim metodunu, politik ve askerî ilişkilerden kurtarmaya yönelik çaba gösterilmesi.
b- Suriyeli öğretmenlere, yapılan değişiklikleri de göz önüne alarak, onları, ders konusunu daha iyi işlemeye yönlendirecek bir kılavuz kitabının yazılması.
c- Tüm okullarda metot birliğinin sağlanması.
d- Öğrencilerin seviyelerine uygun gelen Türkçe Öğretim Kitaplarının hazırlanması.

Nurcan ÖNDER
Çalışma Genel Müdürü

ULUSLARARASI İŞGÜCÜ GÖÇÜNÜN ÜLKEMİZE ETKİSİ KAPSAMINDA YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR

İnsan hareketliliğinin büyük boyutlara ulaştığı günümüzde işgücü göçü, gerek hayatta kalmak gerekse daha iyi yaşam koşullarına duyulan ihtiyaç nedeniyle küresel ölçekte karşımıza çıkmaktadır. Doğduğu ülkeden başka bir ülkede çalışan göçmen sayısı, her geçen yıl artış göstermektedir. Birleşmiş Milletler göç raporuna göre; uluslararası göçmen sayısı 2000 yılında 173 milyon iken 2015 yılında 224 milyona ulaşmıştır. Bu nedenle işgücü göçü özellikle son yıllarda uluslararası politika gündeminin üst sıralarında yer almaktadır.

Ülkemiz açısından değerlendirildiğinde de, bölgesel olarak değişen ekonomik dengeler ve bölgesel olaylar, ülkemizi, göç hareketleri açısından "kaynak" ülke iken, yıllar itibariyle "geçiş ülkesi", son yıllarda da artan ekonomik gücü ve ülkemize gelen yabancı yatırımlar dolayısıyla «hedef ülke» konumuna getirmiştir.

Bakanlığımıza yapılan çalışma izni başvuru sayıları da her geçen yıl artış göstermektedir. S on yılda çalışmak için gelenlerin sayısında ciddi anlamda artışlar yaşanmış; yabancıların çalışma izni başvuru sayıları 2005 yılında yaklaşık olarak sekiz bin iken, 2015 yılı sonunda bu sayı seksen bine yaklaşmıştır. Bununla birlikte son 10 yılda çalışma izni başvuruları, katlanarak artmasının yanında çeşitlenmiş, yine 2008 yılında yaklaşık 40 ülke vatandaşından başvuru alınırken halen 165 farklı ülkeden çalışma amaçlı başvuru alınmaktadır. Bu durum iyi planlanmış bir yabancı istihdamı politikasının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Belirtilen sebeplerle, göç kavramının en önemli bileşenlerinden biri olan işgücü göçünün kapsamlı bir şekilde yönetimi, ülkemiz ve görev alanımıza doğrudan girmesi sebebiyle Bakanlığımız açısından zaruri hale gelmiştir.

Kalkınma ve büyüme odaklı ekonomilerin, uluslararası rekabet açısından rekabet gücüne ve ekonomik büyümeye katkısı nedeniyle özellikle yüksek nitelikli işgücünün göçü, stratejik bir önem kazanmıştır. Bu süreçte uluslararası işgücü piyasasındaki rekabetten geri kalmak istemeyen ülkeler, yüksek nitelikli işgücünü çekme yarışına girişmişler ve nitelikli işgücünün istihdam edilmesini kolaylaştırıcı yeni düzenlemeler yapmışlardır. Ülkemiz için de gelişen teknoloji ve uluslarası rekabete uyum sağlamak için nitelikli işgücüne yönelik istihdam politikaları geliştirmek de kaçınılmaz hale gelmiştir.

Mevcut Kanun ve Uygulama Sorunları:

Bu kapsamda, halen yürürlükte olan ve çıkarıldığı dönemin ihtiyaçlarına göre hazırlanmış bir

prosedür kanunu olan 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun, İçişleri, Dışişleri ve Bakanlığımız tarafından yapılacak üç ayrı işlem neticesinde izinleri geçerli hale getiren ve uzun bürokratik süreçleri gerektiren düzenlemeler içermektedir.

Söz konusu Kanun, artık günümüz koşullarında dinamik işgücü piyasasının ihtiyaçlarına cevap verememektedir. Kaldı ki, 11.11.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile 4817 sayılı Kanunun bazı iş ve işlemlere ilişkin hususların önemli bir kısmı işlevsiz hale gelmiş ve ulusal ve uluslararası mevzuata ve uygulamalara uyumlu, ülkemizin ihtiyaçlarına uygun uluslararası işgücü politikasının belirlenmesini içeren, çeşitli nedenlerle ülkemizde ikamet eden yabancılar ile ülkemize çalışma amacı ile gelen yabancılara farklı politikalar uygulanması imkanı veren, nitelikli yabancı yatırımcılar ve nitelikli işgücü açısından ülkemizin çekim merkezi olmasına katkı sunan, ülkemizde istihdam edilen ve ticari faaliyette bulunan tüm yabancılar için uygulama birliği sağlayan yeni bir Kanuna ihtiyaç duyulmuştur.

Uluslararası İşgücü Kanunu Tasarısından Beklentiler

Ülkemizin de 2023 vizyonu ve Onuncu Kalkınma Planı hedefleri doğrultusunda ilerleyebilmesi açısından rekabet edebilirliğini artırması ve yüksek nitelikli uluslararası beyin göçünden yararlanması oldukça önem taşımaktadır. Bu sebeple hem sahip olduğumuz nitelikli insan gücünü değerlendirebilmek ve hem de uluslararası alanda temayüz etmiş nitelikli insan gücünden en yüksek düzeyde yararlanabilmek açısından yeni bir kanuni düzenlemeye ihtiyaç duyulmuş ve Uluslararası İşgücü Kanun Tasarısı hazırlanmıştır.

Söz konusu tasarının yasalaşması ile; çalışma izni ve çalışma izni muafiyetleri tek elden verilerek uygulama birliği sağlanacak; ilgili tüm Bakanlık ve kuruluşların katılımıyla Uluslararası İşgücü Politikası Danışma Kurulu oluşturulacak ve Kurulun önerileri dikkate alınarak uluslararası işgücü istihdamına ilişkin faaliyetlerde bulunulacak; yatırım ortamını iyileştirilecek uluslararası doğrudan yabancı yatırımın çekilmesi ve artırılmasına ilişkin düzenlemeler getirilecektir.

Ayrıca, nitelikli yabancı yatırımcılar, nitelikli çalışanlar ve ailelerine önemli haklar sağlayan, eğitim düzeyi, mesleki deneyimi, bilim ve teknolojiye katkısı ile stratejik öneme haiz herhangi bir alanda öne çıkmış yüksek nitelikli insan gücünün ülkemize kazandırılması için kolaylaştırılmış yeni bir çalışma izni sistemi olan Turkuaz

Kart sistemi oluşturulacak, yabancı bilim adamı ve araştırmacılar ile Ar-Ge personeline çalışma izni verilmesinde önemli kolaylıklar sağlanacaktır.

Turkuaz Kart Sistemi

Turkuaz kart; ülkemizin kalkınmasını destekleyen yatırımları yapacak, bilimsel ve teknolojik gelişmesine katkı sağlayacak, nitelikleri ile ülkemize stratejik alanlarda eğitim düzeyi, ücreti, mesleki deneyimi ile önemli katkılar sağlayacak nitelikli yabancı işgücünün ve ailelerinin çalışma ve ikamet izinlerine ilişkin süreçleri hızlı ve kolaylaştırıcı bir anlayışla istisnai olarak düzenleyecek bir çalışma izni sistemidir.

Turkuaz Kart Sistemi; eğitim, tecrübe, ücret, yatırım miktarı gibi bazı değişkenlerden oluşan esnek ve dinamik bir puanlama sistemi ile uygulanacaktır.

Suriyeli göçmenlerin öncelikle çalışma hayatına entegre olabilmesi ve sosyal hayatlarını sürdürebilmeleri için çalışma izinlerine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nden en az 6 ay süreli ikamet izni almış olan Suriye uyruklu yabancıları istihdam etmek isteyen işverenler veya kendi şirketini kurmuş olan Suriye uyruklu yabancılar, çalışma izni almak için Bakanlığımıza belirtilen usul ve esaslara göre başvuru yapabilme hakkına sahiptir.

İlk üç yıl geçiş süresi olacak, üç yılın sonunda süresiz verilecek, yabancı ülkede süresiz çalışma ve ikamet hakkı başta olmak üzere önemli haklara sahip olacaktır. Geçiş süresi içerisinde Bakanlığımız, Turkuaz Kart verilmesine esas teşkil edilen konularda yabancıyı değerlendirecektir. Bu sürede yabancı ve ailesi Türkiye'de süresiz çalışma ve ikamet iznine sahip olacağı gibi genel hükümlere göre Türk vatandaşlığına geçme imkânına da sahip olacaktır.

Bu sistem ile yabancıların; Yatırımları ile ekonomiye ve istihdama olumlu etkisinin en üst düzeye çıkarılması, nitelikleri ile ülkemize stratejik alanlarda önemli katkılar sağlamaları amaçlanmaktadır.

Turkuaz karta hak kazanmamakla birlikte; eğitim düzeyi, ücreti, mesleki deneyimi, bilim ve teknolojiye katkısı ve benzeri özellikleri itibarıyla nitelikli işgücü olarak veya bilim ve teknolojiye katkısı, yatırım veya ihracat düzeyi, sağlayacağı istihdamın büyüklüğü ve benzeri özellikleri itibarıyla nitelikli yatırımcı olarak değerlendirilen ya da alanındaki başarısı ile uluslararası düzeyde temayüz etmiş olarak bilimsel, kültürel, sanatsal veya sportif amaçla Türkiye'ye gelen kişilere yönelik ilgili kurumların da görüşü alınmak kaydıyla istisnai olarak izin verilebilecektir.

Zorunlu Göç ve Suriyelilerin Durumu:

Ekonomik nedenli göç dışında, bölgemizde yaşanan iç karışıklıklar sonucu ülkemiz, zorunlu göç dalgalarının da hedefi haline gelmiştir. Suriye'deki iç karışıklıklar, insani yardım ihtiyaçlarındaki artışı da beraberinde getirmiş, bilindiği gibi ülkemizce de iç karışıklıkların başlamasından bu yana Suriye vatandaşları için "açık kapı" politikası izlenmiştir. Suriyeli göçmenlerin kayıtdışı istihdam edilmelerinin önüne geçilmesi, işgücü piyasasının dengesinin iş ve sosyal barışın bozulmasını önleyecek şekilde düzenlenmesini sağlamak, yerli ve yabancı işgücü piyasası arasında uyumsuzluk ve dengesizliği yaşanmaması için politikalar geliştirilmesi gerekli kılınmıştır.

Bu kapsamda, Suriyeli göçmenlerin öncelikle çalışma hayatına entegre olabilmesi ve sosyal hayatlarını sürdürebilmeleri için çalışma izinlerine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nden en az 6 ay süreli ikamet izni almış olan Suriye uyruklu yabancıları istihdam etmek isteyen işverenler veya kendi şirketini kurmuş olan Suriye uyruklu yabancılar, çalışma izni almak için Bakanlığımıza belirtilen usul ve esaslara göre başvuru yapabilme hakkına sahiptir.

22 Ekim 2014 tarihinde, 6458 sayılı Yabancılar Uluslararası Koruma Kanununa dayanarak yürürlüğe giren Geçici Koruma Yönetmeliği'nin "İş piyasasına erişim hizmetleri" başlıklı 29 uncu

maddesinde geçici koruma statüsüne (Suriyeliler bu kapsamda) sahip olan yabancıların çalışma hayatına girmesine ilişkin haklar tanımlanmış ve bu hakkın kullanılmasına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

Geçici koruma sağlanan yabancıların ülkemizde çalışabilmeleri için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından çalışma izin belgesi alınması gerekmekte olup, buna ilişkin usul ve esasların düzenlendiği "Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik" ise 15/1/2016 tarihli ve 29594 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik ile geçici koruma kapsamındaki yabancıyı çalıştıracak işverene ve bağımsız çalışmak isteyenlere Çalışma iznine başvuru hakkı sağlanmaktadır. Ayrıca, Mevsimlik tarım ve hayvancılık işlerinde muafiyet sağlanmaktadır.

İşgücü göçü konusunda kurumsal altyapının güçlendirilmesi, gelişmiş ülkelerdeki standartlara uygun olarak uluslararası işgücü göçü ile ulusal istihdam politikalarını dikkate alan politika ve stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Düzenleme ile sağlık ve eğitim gibi temel kamu hizmetlerinin sunulmasında, tercümanlık hizmetleriyle geçici korunan kişilerin kamu hizmetlerine erişimlerinin kolaylaştırılmasında, insani yardım hizmetlerinde, ülkemizde geçici koruma altında bulunan Suriye uyruklu yabancılar arasındaki mesleki açıdan nitelikli kişilerin işgücü piyasasına katılmalarına, vasıfsız işgücünün ise alacakları mesleki eğitimler aracılığıyla mesleki niteliklerinin geliştirilmesine imkan sağlanmaktadır. Bahse konu yönetmelik kapsamında 2016 yılı başından itibaren ikamet belgeli ve geçici koruma altında olmak üzere yaklaşık 5000 Suriyeli yabancıya işçi ve işveren olarak çalışma izni verilmiştir.

Böylece, bu kişilerin kendi vatandaşlarına hizmet vermeleri yanında, izinsiz ve kayıt dışı çalışmalarının önlenmesi, eğitim ve sağlık hizmetlerinde personel ihtiyacının yoğun olduğu illerde gerekli insan kaynağının sağlanması, böylece geçici korunan yabancıların yetişmiş insan gücünden yararlanılması ve kayıtdışının önlenmesi amaçlanmaktadır.

Sonuç;

Ülkemizin hedeflerine uygun olarak hazırlanan Tasarı, birçok sektörde yaşanacak olan değişim ve dönüşüm gözönünde bulundurularak nitelikli ve vasıflı yabancı işgücünün kayıtlı istihdamını desteklemektedir. Türkiye'nin ihtiyaç duyacağı yeni iş alanları ve sektörlerde ortaya çıkacak işgücü açığının öncelikle yerli işgücü ile karşılanmasına yönelik geliştirilecek politikaların yanında ulusal istihdam politikalarının sürdürülebilirliğini bozmadan, yerli- yabancı işgücü dengesinin kurularak, nitelikli yabancı işgücünden de yararlanılmasını desteklemektedir.

Ülkemizin istihdam piyasasına uygun olarak yabancı yatırımların artırılmasını ve uluslararası işgücü hareketliliği izlenerek nitelikli yabancı istihdamına imkân sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmesini bütüncül bir yaklaşımla ele alan bu Tasarının kanunlaşması, uygulamaya yönelik güçlendirilmiş bir idari yapı ile kurumsal yapının oluşturulması açısından son derece önemlidir. İşgücü göçü konusunda kurumsal altyapının güçlendirilmesi, gelişmiş ülkelerdeki standartlara uygun olarak uluslararası işgücü göçü ile ulusal istihdam politikalarını dikkate alan politika ve stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Ayrıca bu Tasarı, kurumsal altyapının güçlendirilmesiyle, kayıtdışı yabancı istihdamıyla mücadele edilmesini, uluslararası işgücü hareketliliği de izlenerek ihtiyaç duyulan yabancı istihdamının karşılanmasını, yabancı çalışanlara ve işverenlerine uygulanacak ulusal ve uluslararası mevzuatla uyumlu çağdaş kuralların oluşturulmasını, ülke ekonomisinin gelişimine katkı sunan ve devletin takdir yetkisi içerisindeki yabancı istihdamına ilişkin işlemlerin etkin yönetilmesini sağlayacaktır.

Sonuç olarak, ülkemiz ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanan uluslararası işgücü yasa taslağının ülkemiz kalkınmasına ve istihdamına önemli katkılar sağlamasını diliyorum.

M. NEDİM ASLAN
YTB Basın Müşaviri

TÜRKİYE'NİN MERHAMET ELİ VE MÜLTECİLER REEL-POLİTİK DEĞİL, MERHAMET-POLİTİK

Türkiye, özellikle son 10 yılda devlet ve sivil toplum kuruluşları aracılığıyla neredeyse dünyanın her tarafına yardıma koşan, insanlara ve ülkelere umut ve güven veren bir ülke konumuna yükseldi. Daha geçtiğimiz günlerde ülkemizden binlerce kilometre uzaklıktaki Latin Amerika ülkelerinden Ekvador'dan gelen bir mesaj, Türkiye'nin insani yardım anlamında merhamet elini nerelere kadar uzattığını da ortaya koyuyor.

Nisan ayında Ekvador'da meydana gelen ve 700'e yakın insanın hayatını kaybettiği 7.8 şiddetindeki depremden hemen sonra bu ülkeye yardıma giden ilk ekip Türkiye'den AFAD olmuştu. Ekvador Dışişleri Bakanlığı da bu yardımı unutmayıp, geçtiğimiz günlerde "Ekvador'a gönderdiğin tüm insani yardım ve dayanışma için teşekkürler Türkiye" diye Türk bayraklı bir basın açıklaması yayınladı. Ekvador'a yapılan bu yardım belki diğer yardımlarla karşılaştırıldığında çok küçük kalacaktır ancak Türkiye'nin yardım elini dünyanın en ücra köşelerine dahi göndermesi açısından sembolik bir önem taşımaktadır.

Zira, milli gelirine göre dünyanın en fazla yardım yapan, dünyanın en fazla mülteci barındıran ve mültecilerin barınma, sağlık, gıda, istihdam, eğitim ihtiyaçlarına en fazla harcayan ülkesi Türkiye, 2,7 milyonu Suriyeli olmak üzere 3 milyon göçmeni misafir eden Türkiye, dünyanın en kalabalık ve kamp şartları açısından en konforlu mülteci kamplarını düzenli ve demokratik bir şekilde yönetmektedir. Çünkü, dünyanın başka hiçbir yerinde görülmemiş şekilde Türkiye'deki kamplarda yaşayan insanlar kendi sorunlarını Türk makamlarıyla müzakere edecek, taleplerini alacak kişileri kendi aralarından seçimle belirlemektedir. Gıda ihtiyaçlarını marketlerden para yerine kendilerine verilmiş kartlarla yapmaktadırlar.

Türkiye, kendi sınırlarında açık kapı politikası izleyerek iç savaş nedeniyle hayat mücadelesi veren insanlara yardımda bulunurken, siyasal sınırlarının ötesinde uzak ya da yakın farklı bir çok coğrafyaya da yardım elini uzatmaktadır. Başta Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı TİKA olmak üzere, Sağlık Bakanlığı'ndan Gıda Bakanlığı'na, Genelkurmay Başkanlığı'ndan Emniyet Genel Müdürlüğü'ne, Kızılay'dan birçok sivil toplum kuruluşuna kadar, sağlıktan gıdaya, güvenlikten altyapıya kadar Türkiye'ye uzak ya da yakın coğrafyaları yeniden imar etmektedir. Bunun en bilinen örneklerinden biri ise Somalidir. 2011 yılında açlık ve kuraklıkla dünyanın gündemine oturan Somali'nin, o dönem Başbakan olan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ziyaretiyle birlikte adeta kaderi değişti ve sağlıktan eğitime, altyapıdan tarıma

kadar her alanda Somali diye bir ülke yeniden doğdu.

Türkiye'nin hem içeride hem de dışarıda gerçekleştirdiği bu insani yardım politikası tüm dünyaya örnek oluyor. Dünyanın "Türk tipi yardım modeli" diye hayranlık duyduğu bu yardımlarla Türkiye, diğer Batılı ülkelerden farklı olarak yardımları doğrudan ihtiyaç sahiplerine ulaştırırken, Batı ülkelerinin yardım için topladığı paranın büyük bir kısmı bunun için istihdam ettiği memurlarına gidiyor.

Peki Türkiye, Somalili bir karikatür ustasının çizdiği şekilde mazlum ve mağdur insanları şemsiyesi altında toplarken ne yapıyor? Türkiye, AFAD verilerine göre sadece Suriyeli mülteciler için şimdiye kadar 11 Milyar ABD Doları harcarken, uluslararası toplumun bu rakamdaki payı yalnızca 500 milyon ABD Doları'dır. Bu rakam bile uluslararası toplumun Suriye politikasına ilgisiz, Türkiye'nin ise uluslararası toplumdan neredeyse hiç yardım alamadığını gösteriyor.

Geçici Barınma Merkezleri

2011 yılından beri iç savaş nedeniyle Türkiye'ye sığınmak zorunda kalan Suriyelilerin barınma, beslenme, sağlık, çalışma izni, eğitim gibi her türlü ihtiyacı karşılanıyor. Mültecilerle ile ilgili AFAD başta olmak üzere tüm devlet ve sivil toplum kuruluşlarının adım adım gerçekleştirdiği çalışmalara bakmakta fayda var.

Suriye'de ortaya çıkan iç karışıklıklar nedeniyle Türkiye'ye 2011 yılının Nisan ayında gelen ilk Suriyeli kafilenin geçici kabulleri yapıldı ve bu grup ilk etapta sınıra yakın noktalara kurulan çadır-kentlere yerleştirildi. Ülkemize giriş yapan ilk gruplar, Türkiye-Suriye sınırına yakın olan Hatay'ın Yayladağı, Altınözü ve Reyhanlı ilçelerini yoğun olarak tercih ettiler. İç karışıklıklardan kaçan bu gruplar için sınıra yakın olan Hatay'ın Yayladağı ilçesinde çadırlar kuruldu. Ancak Suriye krizi zamana yayıldıkça ve gelen Suriyeli sayısı günden güne arttıkça Hatay'ın ardından Kilis ve Gaziantep'e de barınma merkezleri kuruldu. Mart 2012 itibariyle 7 olan barınma merkezi sayısı, Ocak 2013'te 14'e ve Ocak 2014'te 22'ye yükseldi. Bugün gelinen noktada ise kamp sayısı 26'dır.

19 Nisan 2014 tarihinden itibaren Adana, Adıyaman, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Mardin, Osmaniye ve Şanlıurfa'da çadır ve konteyner-kentler kuruldu. Bu barınma merkezlerinin ve bu merkezlerde verilen hizmetlerin koordinasyonu AFAD tarafından sağlanıyor.

2012 yılının Haziran ayında 25 bin civarında olan Suriyeli misafir sayısı özellikle 2012 yılının ikinci yarısında çatışmaların şiddetlenmesi ve iç karışıklıkların bir iç savaşa dönüşmeye başlamasıyla beraber hızlı bir biçimde artmaya başladı. Haziran 2012 – Eylül 2012 arasındaki üç aylık zaman dilimi içerisinde, 25 bin olan misafir sayısı bir anda 75 bine ulaşarak yoğun bir "nüfus hareketi" yaşanmaya başladı. 2012 yılının Eylül ayından itibaren, özellikle barış görüşmelerinin sonuçsuz kalmasıyla beraber, ülkesinden kaçarak Türkiye'ye gelen ve barınma merkezlerine yerleşen Suriyeli sayısı Şubat 2013'e kadar 150 bin sınırını aştı.

Zaman zaman sınırdan geçen Suriyeli sayılarında kısmi azalmalar görülse de, bu yoğun nüfus hareketi sürekli bir şekilde devam etti. 13 Haziran 2013 itibariyle, Türkiye'deki Suriyeli sığınmacı sayısı 200 bini aştı. Bu sayı o dönemde sadece barınma merkezlerinde yaşayanların sayısını gösteriyordu. Barınma merkezlerindeki sayı kadar bu merkezlerin dışında sığınmacı bulunuyordu. Bugün gelinen noktada ise AFAD verilerine göre Türkiye, **2 milyon 743 bin 497 Suriyeli** sığınmacıya ev sahipliği yapıyor. Bu sayının **259 bin 771**'i barınma merkezlerinde yaşamlarını sürdürüyorlar. 20'si çadırkent ve 6'sı konteynerkent olmak üzere toplam 26 barınma merkezinin 50 bin 528'i çadır ve bölme, 11 bin 827'si ise konteynerlardan oluşuyor.

Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)'nın koordinesi ile Suriyeli öğrencilerin Türkiye'de yükseköğrenim hayatları düzenlendi. Türkiye Bursları ile Türkiye'yi dünyada bir eğitim üssü haline getiren YTB, Suriyeli sığınmacılara Türkiye Burslarından ayırdığı özel kontenjan ile onların üniversite eğitimlerine katkı sunuyor. Geleceğin Suriye'sini inşa edecek nesillerin eğitimi için YTB, 5 yılda 5 bin Suriyeli'ye yükseköğrenim bursu verecek.

Eğitim faaliyetleri

Türkiye, kendi vatandaşlarına verdiği hizmetleri Suriyeli sığınmacılara da vererek kendi vatandaşından ayrı görmüyor. Geçici eğitim merkezleri, Devlet okulları ve Geçici Barınma Merkezleri'nde toplam 334 bin 43 Suriyeli öğrenci eğitimlerine devam ediyor. Öte yandan Suriyeli öğrencilerin eğitimlerine tam anlamıyla çözüm bulmak isteyen Türkiye, eğitimci sayısını da artırarak eğitimdeki kaliteyi yükseltmeyi planlıyor. Barınma merkezlerindeki 3 binden fazla eğitimcinin yanı sıra toplam 11 bin 961 öğretmen, Suriyeli öğrencilerin eğitim hayatlarına can veriyor.

Eğitim faaliyetlerini öğrencilerle sınırlamayan Türkiye bu anlamda yetişkinlere de el uzatıyor. Yetişkinlere yönelik açılan kurslara Suriyeli sığınmacıların da ilgisi oldukça yoğun. Bugüne kadar verilen 4 bin 208 kursu 131 bin kişi başarıyla tamamladı. Halen devam eden kurslarda 38 bin 622 kursiyer eğitimlerine devam ediyor.

Türkiye'nin eğitim alanında verdiği hizmetler bunlarla da sınırlı kalmayarak bir adım daha ileriye taşınıyor. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)'nın koordinesi ile Suriyeli öğrencilerin Türkiye'de yükseköğrenim hayatları düzenlendi. Türkiye Bursları ile Türkiye'yi dünyada bir eğitim üssü haline getiren YTB, Suriyeli sığınmacılara Türkiye Burslarından ayırdığı özel kontenjan ile onların üniversite eğitimlerine katkı sunuyor. Geleceğin Suriye'sini inşa edecek nesillerin eğitimi için YTB, 5 yılda 5 bin Suriyeli'ye yükseköğrenim bursu verecek. Bununla birlikte YTB AFAD ile işbirliği içerisinde, kamplarda şimdiye kadar 5 bin kişiye Türkçe eğitimi verdi.

2015-2016 eğitim öğretim yılı için Türkiye Burslarına dünyadan 95 bin öğrenci başvururken bu sayının 12 bini Suriyeli öğrencilerden oluştu. Türkiye, 12 bin başvurudan bin 148 öğrenciye burs verdi. Bugün gelinen noktada ise 3 bin 139 öğrenci Türkiye Burslarından yararlanır hale geldi.

Türkiye'nin Suriye'nin geleceğinde söz sahibi olacak genç nesillere verdiği eğitim hizmeti bunlarla da sınırlı kalmadı. 2 bin Suriyeli öğrencinin üniversite harcı da Türkiye tarafından ödendi. Türkiye ayrıca bazı uluslararası fonların Suriyeli sığınmacılara aktarılmasında da öncülük ediyor. Bu kapsamda AB tarafından

İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programıyla oluşturulan İPA fonunu Suriyeli öğrencilere aktardı. Destek Bursu adıyla YTB koordinesinde hayata geçirilen burs kapsamında Suriyeli öğrencilere 1 yıl geçerli olmak üzere 600 TL barınma ve 600 TL burs olmak üzere aylık bin 200 TL yardım yapılıyor. Türkiye'nin girişimleriyle Suriyeli sığınmacılara aktarılan bir başka uluslararası kaynak Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) Albert Einstein Alman Akademik Mülteci Girişimi Fonu (DAFİ) oldu. Bu fondan da 82 burs verildi.

Türkiye, Suriyelilere verdiği eğitim hizmetleri kapsamında kamplarda İleri Düzey Türkçe Eğitimlerini hayata geçirdi. İlk olarak 2013 yılında hayata geçirilen proje ile 1007 öğrenci Türkçe eğitimi aldı. Daha sonraki yıl 2046 öğrenci, sonraki yıl 1558 öğrenci eğitim aldı. 1298 öğrenci girdikleri sınav sonunda C1 sertifikası almaya hak kazandı. YTB, İleri Düzey Türkçe Eğitimlerini kampların ardından şehir merkezlerine taşıdı. Belirlenen 11 ilde verilecek eğitimlerin ardından yine C1 sınavı yapılacak.

Sağlık hizmetleri

Mültecilerin göçle birlikte başlayan en büyük sorunlarından biri de sağlık oldu. Pek çoğu insani yaşam standartlarının altında yaşam sürerken, pek çok hastalık da baş göstermeye başladı. Türkiye bu anlamda da mültecilere en iyi şekilde sağlık hizmeti veriyor. Geçici Barınma Merkezleri ve Türkiye genelinde Suriyeli sığınmacılara tüm vatandaşların yararlandığı şekilde sağlık hizmetlerinden yararlanma imkânı sağlanıyor.

Geçici Barınma Merkezlerinde oluşturulan sağlık kabinlerinde 250 sağlık personeli ve 289 doktorla sağlık hizmetleri aksatılmadan veriliyor. Barınma merkezlerinin dışında yaşayan diğer Suriyeliler ise 16 milyon 746 bin 756 poliklinikte sağlık hizmeti alıyor. Sağlık hizmetlerine ilişkin ortaya çıkan rakamlar, Türkiye'nin gayretli çalışmalarını gözler önüne seriyor. Bugüne kadar 918 bin 694 Suriyeli hastaneye sevk edilirken 815 bin 430'u yatarak tedavi oldu. 151 bin 746 doğum, 686 bin 861 ameliyat gerçekleştirildi.

Çalışma izni

Türkiye 2016 yılı ile birlikte Suriyeli mültecilere sağladığı yardım ve kolaylıklara bir yenisini daha ekleyerek, çalışabilmelerinin yolunu açtı. Sığınmacılar, 11 Ocak 2016 Bakanlar Kurulu kararına göre, geçici kimlik belgelerinin düzenlen-

mesinin ardından 6 ay sonra çalışma izni için başvurabilecekler. Türkiye bu girişimi ile hem kayıt dışılığı önlemeyi hem de sığınmacıların topluma kazandırılmasını amaçlamıştır.

Türkiye Suriyeli mülteciler için yaptığı çalışmalarını her geçen gün artırırken, bu kapsamda harcanan rakamlar da dikkat çekiyor. Milli Gelirine oranla dünyada en fazla insani yardım yapan ülke konumuna gelen Türkiye, bugüne kadar Suriyeli sığınmacılara 4 milyar 290 milyon 529 bin 667 Türk Lirası harcadı. Türkiye'nin Suriyeli sığınmacılara yönelik yaptığı harcama STK'lar ve uluslararası yardımlar da dahil edildiğinde 11 milyar 91 milyon 265 bin 905 Amerikan Dolarına ulaşıyor.

Türkiye'nin mültecilere yönelik yardımları sadece ülke içerisinde gerçekleşmiyor. Lübnan'da bulunan Suriyeli mülteciler de Türkiye'nin yardım elini görüyor. Suriyeli mültecilerin bulunduğu Akkar kentindeki devlet hastanesine ambulans ve tıbbi cihaz yardımında bulunan TİKA, Kuzey Irak'taki mülteciler için de koyun yetiştiriciliği gerçekleştiriyor.

Türkiye, özellikle Suriye ve Irak'taki gelişmelerden dolayı misafir ettiği insanlara yardım elini uzatırken hiçbir zaman din, dil, ırk, renk ayrımı gözetmeden herkese kapısını açıyor. Bu açıdan bakıldığında Türkiye'nin mülteci politikası, devletlerin çıkarlarını mevcut gerçeklere göre korumak anlamına gelen reel-politik üzerine değil, insanların huzur ve güvenliğini öne çıkaran merhamet-politik bir yapı üzerine inşa edilmiştir.

Türkiye'nin bu merhamet-politik yapı üzerine inşa ettiği politikasını ise Balkanlarda bir teyzenin kendisine "TİKA nedir?" sorusuna verdiği "TİKA yoldur, hastanedir, çeşmedir, okuldur" cevabı en iyi bir şekilde özetliyor.

Dr. Mustafa BOSTANCI
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

MÜLTECİLER, MEDYA VE SOSYAL MEDYA

Mültecilerin Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi'ne göre mülteci "ırkı, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulüm göreceği konusunda haklı bir korku taşıyan ve bu yüzden ülkesinden ayrılan ve korkusu nedeniyle geri dönemeyen veya dönmek istemeyen kişi"dir. Edward Said (2006, 36), mültecileri 21. Yüzyıl devletlerinin bir eseri olarak değerlendirirken, mültecileri acil uluslararası yardıma muhtaç, masum ve şaşkın büyük yığınlar halindeki insanlar olarak betimlemekte ve yabancı olma damgasına dikkat çekmektedir:

"Evinden zorla veya gönüllü koparılan herkes sürgün ise, sürgünler, mülteciler, başka ülkeye yerleşenler ve göçmenler arasında birtakım ayırımlar yapmak mümkündür. Bu anlamda sürgün, asırlık ülke dışında sürme uygulamasından neş'et etmiştir. Artık sürgün için çile ve acı başlar. Bu aşamada "Sürgün bir kere sürgün edildikten sonra üzerinde yabancı olma damgası taşıyarak anormal ve sefil bir hayat yaşar."

Mülteciler konusunda dünyanın gündemini etkileyen yakın zamanların en önemli gelişmesi Suriye'de yaşanan iç savaştır. Suriye'deki iç savaş ortamı sadece Suriye'yi etkilemekle kalmamış, Suriye'nin komşularıyla olan ilişkilerinden Avrupa Birliği ülkeleri ve aday ülkeler arasındaki ilişkilere kadar birçok ülkeyi ilgilendiren küresel bir boyut almıştır. 2010 Aralık ayında Tunus'ta başlayan ve Arap Baharı olarak adlandırılan olayların bir devamı niteliğindeki Suriye iç savaşı karşısında, milyonlarca insan ülkelerini terk etmek durumunda kalmıştır. Gıda, barınak ve işsizlik gibi iç savaş ortamının getirdiği olumsuzluklardan öte, can güvenliği olmayan Suriye vatandaşları, Suriye'nin komşularına iltica etmekte ve hayatlarına mülteci olarak devam etmeye çalışmaktadır. BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (unhcr.org) tarafından verilen kayıtlı mülteci rakamları, yaşanan dramı gözler önüne sermektedir. Bu rakamlarda, 4 milyon 840 bin Suriyeli vatandaşın vatanını terk etmek zorunda kaldığı bildirilmektedir. Suriyeli mültecilerin yarıdan fazlası Türkiye'ye sığınmıştır. Türkiye'de kayıtlı 2 milyon 743 bin mülteci olduğu belirtilmektedir. Türkiye'nin ardından Lübnan, Ürdün, Irak, Mısır ve Kuzey Afrika, Suriyeli mültecilerin sığındığı ülkelerin başında gelmektedir.

Mülteciler ve Medya

Suriye'de yaşanan iç savaşın tetiklediği göç hareketleri, hem uluslararası medyanın, hem de mültecilerin sığındığı ülkelerin ulusal medyalarının gündeminde geniş yer bulmaktadır. Mültecilerin yaşam şartları, göç ettikleri ülkelerdeki

hayatları, karşılaştıkları zorluklar ve onlara karşı üretilen nefret söylemi birçok medya içeriğinde yer almaktadır. Mültecilerin verdikleri hayat mücadelesinin yanı sıra, bütün bu göç hareketleri uluslararası siyasetin ve mülteci kabul eden ülkelerin iç siyasetinin de gündeminde öncelikli birer konuya dönüşmektedir. Medya sadece göç ve mülteci hareketliliği ile ilgilenmemekte, doğurduğu siyasi sonuçları da yakından takip etmektedir.

Mülteciler ve Türk Medyası bağlamında yapılan çalışmalar, medyanın mültecilere yaklaşımını ortaya koymaya çalışmaktadır. Seta Vakfı tarafından yayınlanan ve 15 Mart 2011 – 31 Mayıs 2015 tarihleri aralığındaki 8 gazetenin içerikleri üzerinden bir analiz sunan "Türk Basınında Suriyeli Sığınmacılar Raporu"na göre (2015, 42); incelenen sekiz gazetede yer alan haberlerin büyük çoğunluğu sığınmacı sorunlarını konu edinmektedir. Sığınmacı sorunlarından sonra mültecilerle ilgili haberlerde en çok siyasetin ön plana çıktığı görülmektedir. Yerel sorunlar ve sınır güvenliği konuları da yine mültecilerle ilgili haberlerde sık sık yer alan konuların başında gelmektedir.

Göker ve Keskin (2015, 246), Suriyeli mültecilerin yazılı basındaki temsiline odaklanan çalışmasında, Hürriyet, Zaman, Yeni Şafak, Posta ve Cumhuriyet gazetelerinde, 1 Ocak 2015 - 30 Haziran 2015 tarihleri arasında Suriyeli mültecilerle ilgili yayınlanan 268 haber üzerinden bir içerik analizi çalışması yürütmüştür.

Eğilim	Gazete					Toplam
	Hürriyet	*Zaman*	*Yeni Şafak*	*Posta*	*Cumhuriyet*	
Eleştiri	2 %5	9 %27	10 %15	5 %14	17 %20	43 %16
Öfke/Tepki/Nefret	1 %2	0 %0,0	2 %3	1 %3	0 %0,0	4 %2
Dramatize	0 %0,0	2 %6	10 %15	7 %20	16 %18	35 %13
Sevinç / Mutluluk	5 %11	0 %0,0	15 %22	1 %3	6 %7	27 %10
Övgü	0 %0,0	0 %0,0	7 %10	3 %9	5 %6	15 %5
Sorun	36 %82	23 %68	24 %35	18 %51	45 %52	146 %55
Toplam	44 %100	34 %100	68 %100	35 %100	87 %100	268 %100

Tabloya göre; değerlendirilen 5 gazetedeki mültecilerle ilgili haberler çoğunlukla "sorun" (%55) boyutuyla yansımaktadır. Sırasıyla Hürriyet, Zaman ve Cumhuriyet gazeteleri mülteci sorunlarıyla ilgili en sık haber yayınlayan gazeteler olarak göze çarpmaktadır. "Eleştiri" (%16) ve "Dramatize" (%13) eğilimli haberlerin de yine sıklıkla medyada yer aldığı görülmektedir. Mültecileri konu alan haberlerdeki "Sevinç ve Mutluluk" (%10), "Övgü" (%5), "Öfke/Tepki/Nefret" (%2) eğilimlerinin düşük olduğu görülmektedir. Sevinç ve mutluluk, övgü eğilimli haberlerin en fazla yer aldığı gazete ise Yeni Şafak gazetesidir.

Çağlar ve Özkır (2014, 495) ise, Sabah ve Hürriyet gazetelerinde, Temmuz, Ağustos, Eylül ve Ekim 2014 aylarında yayınlanan köşe yazılarından hareketle bir söylem analizi çalışması gerçekleştirmiştir. Sabah gazetesinde yayınlanan 29, Hürriyet gazetesinde yayınlanan 37 köşe yazısı olmak üzere toplamda 66 köşe yazısı incelenmiştir. Hürriyet gazetesinin köşe yazılarında daha olumlu bir dil kullanılsa da, yapılan detaylı incelemelerde, bu kullanımdan esas amacın mültecilerin şartlarını iyileştirmeye yönelik bir çaba değil, konunun siyasi çıkar ve tartışmalar için bir malzeme olarak kullanılmasına yönelik bir çaba olduğu göze çarpmaktadır. Sabah gazetesinde yayınlanan köşe yazılarında ise içerik ve söylem bakımından olumlu-olumsuz dengesinin pek değişmediği görülmektedir.

Mültecilerin yasal olmayan yollarla Avrupa'ya ulaşma hayali çoğu zaman acı sonuçları beraberinde getirmektedir. Uluslararası Göç Örgütü (IOM) tarafından açıklanan rakamlara göre (iom.int); 2016 yılı içerisinde 221 bin 325 mülteci Avrupa'ya ulaşmak için deniz ve kara yolunu tercih etti. Yasadışı yollarla ve can güvenliği olmadan yapılan göç yolculuğu, ölümleri de beraberinde getirmeye devam etmektedir. IOM verilerine göre, 2016 yılında hayatını kaybeden ve kaybolan mültecilerin sayısı ise 2.859 olarak belirtilmektedir.

Mültecilerin Avrupa'ya göçleri ve yaşanan ölümlerle ilgili gelişmeler hem medyada, hem sosyal medyada sık sık yer almaktadır. Bu haberlerden en acısı şüphesiz dünya gündemine oturan "Aylan Bebek" haberidir. Muğla'nın Bodrum ilçesi'nden yasa dışı yollarla Yunanistan'a geçmeye çalışan mültecilerin içinde bulunduğu botun batması sonucu, 3 yaşındaki Aylan Kurdi'nin bedeni kıyıya vurmuştur. Adeta insanlığın kıyıya vurması olarak değerlendirilen bu üzücü gelişme, haftalarca medyanın ve sosyal medyanın gündeminde yer almıştır.

Medyanın mültecilere yaklaşımı sadece yayın içeriklerine ve diline yansımamakta, aynı zamanda medya çalışanlarının mültecilere karşı eylem ve davranışları, medya etiği ve insan ahlakına sığmayan boyutlara ulaşmaktadır. Tarihe not düşülmesi gereken bir gelişme, Macaristan-Sırbistan sınırında yaşanmıştır. Kucağında çocuğuyla koşan bir göçmene çelme taktığı ve koşan küçük kıza tekme attığı görüntülenen bir kadın medya çalışanı, Batı medyasının mültecilere bakışını ve meslek etiği açısından kendisini tekrar tekrar sorgulaması gerektiğini bir kez daha ortaya koymaktadır. Batı dünyasının, insanı her şeyin merkezine koyan hümanizm yaklaşımının mülteciler konusunda sınıfta kaldığı görülmektedir.

Mülteciler ve Sosyal Medya

Coğrafi sınırları ortadan kaldıran teknolojik gelişmeler ve artan iletişim imkanlarının etkisiyle, mültecilere ilişkin gelişmeler dijital mecraların farklı kullanım örneklerini ortaya çıkarmaktadır. Mülteci meselesi konvansiyonel medyanın olduğu kadar, sosyal medyanın da gündemini meşgul etmektedir. Mülteciler ve sosyal medya ilişkisi sadece bu mecralarda paylaşılan içeriklerin temasını oluşturmakla kalmamakta, aynı zamanda sosyal medya, mültecilerin iletişim kurmalarını ve örgütlenmelerini kolaylaştırıcı bir işlev görmektedir.

Gerçek hayatın dijital dünya ile son derece iç içe girdiği, çeşitli uygulamalarla hayatın kolaylaştı-

rılmaya çalışıldığı bir zaman diliminde, yardım ve sosyal sorumluluk konusundaki girişimlerin de bu mecralardan etkilendiği görülmektedir. BM tarafından geliştirilen "Share The Meal" adlı bir akıllı uygulama sayesinde Suriyeli mülteci çocuklara gıda ulaştırılması hedeflenmektedir. Basit bir kullanıma sahip uygulamanın anlık olarak sunduğu veriye göre; 20.06.2016 Saat 11.10 itibariyle 6 milyon 398 bin 866 yiyeceğin paylaşıldığı belirtilmektedir. Uygulama sayesinde birkaç adımda ister bir günlük, ister bir yıllık yemek paylaşımı yapılabilmektedir.

Bachmann'ın sosyal medya hesaplarından mülteciler hakkında "sığır, pislik, toplumun yüz karası" gibi ifadeler kullandığı iddia edilmektedir. Mahkeme Bachmann'a ait sosyal medya hesaplarından 2014 yılına kadar geriye giderek paylaşımlarını ele almış ve "kamu düzenini bozmak", "mültecilerin haysiyetine saldırmak" suçlarından yargılanmasına karar vermiştir. Yargıya taşınan benzeri "sosyal medya üzerinden nefret suçu" örneklerine sıklıkla rastlanmaktadır.

Avrupa'ya gitmek isteyen mülteciler, insan kaçakçıları ile olan iletişimlerini bu platformlar üzerinden gerçekleştirebilmektedir. İnsan kaçakçıları adeta birer seyahat acentesi gibi hareket etmekte, tur ilanı paylaşır gibi Facebook üzerinden paylaşım yaparak mültecilere ulaşmaya çalışmaktadır. BBC tarafından yapılan habere göre (bbc.com); Abdülaziz isimli bir Libya vatandaşı, Avrupa'ya yasal yollarla gidemeyen mültecileri Avrupa'ya ulaştırmayı vadetmekte ve yaptığı Facebook paylaşımı sayesinde her gün 10 ila 20 kişinin kendisiyle irtibata geçtiğini belirtmektedir. Abdulaziz'e ait paylaşım aynen şu şekildedir:

"Yeni sezonun başlamasıyla, bir dizi yolculuk önerimiz var. Türkiye – Libya – İtalya 3 bin 800 dolar (yaklaşık 10 bin Türk lirası). Cezayir – Libya – İtalya 2 bin 500 dolar (yaklaşık 6 bin 500 Türk lirası) Sudan Libya İtalya 2 bin 500 dolar. Tekneler tamamen tahtadandır. Sorunuz varsa benimle Viber ya da Whatsapp'tan iletişime geçin."

BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, Avrupa'ya gitmek isteyen mülteciler için sosyal medya ve diğer kanallar aracılığıyla yanlış bilgiler paylaşılmasına ilişkin endişesini şu şekilde ifade etmektedir (unhcr.org):

"UNHCR mülteci ve sığınmacıları uyarıyor. Avrupa'ya nasıl ulaşılabileceğine ilişkin sosyal medyada her okuduğunuza inanmayın. Kaçakçılar ve tacirlerin vaat ettiklerine inanmayın; bunlar yasadışı ve çok riskli yolculuklar. Avrupa'ya yasadışı yollarla geçerek kendinizi, ailelerinizi, çocuklarınızı riske atmayın. Türkiye'de uluslararası korumaya ilişkin düzenlemeler konusunda bilgi edinebileceğiniz yollar mevcut. Türkiye'de uluslararası koruma ihtiyacı içindeyseniz, Türk yetkililerine kayıt yaptırın. Siz ve aileniz Türkiye'de koruma altındasınız; kayıt yaptırarak temel hak ve hizmetlere erişebilirsiniz. UNHCR, mültecilerin korumaya ulaşmak üzere yasal yollardan faydalanabilmeleri için hükümetler nezdinde savunuculuk faaliyetlerini sürdürmektedir. UNHCR ve Türkiye'deki STK uygulayıcı ortakları, ek soruları olabilecek tüm kişilerle bilgi paylaşmaya hazırdır."

Sosyal medya her türlü fikrin özgürce ifade edilebilmesi için geniş imkanlar sunmaktadır. Fakat bu imkanlar çerçevesinde nefret söylemi, ayrımcılık ve hakaret gibi olumsuz örneklerle de karşılaşılmaktadır. Sosyal medya mecraları, mültecilere karşı nefret söyleminin de yayıldığı etkin mecralardan biri haline gelmiştir. Almanya İslam Karşıtı Hareketi PEGIDA'nın kurucusu Lutz Bachmann, mültecilere karşı sosyal medya üzerinden nefret suçu işlediği iddiasıyla yargılanmaktadır. Bachmann'ın sosyal medya hesaplarından mülteciler hakkında "sığır, pislik, toplumun yüz karası" gibi ifadeler kullandığı iddia edilmektedir. Mahkeme Bachmann'a ait sosyal medya hesaplarından 2014 yılına kadar geriye giderek paylaşımlarını ele almış ve "kamu düzenini bozmak", "mültecilerin haysiyetine saldırmak" suçlarından yargılanmasına karar vermiştir. Yargıya taşınan benzeri "sosyal medya üzerinden nefret suçu" örneklerine sıklıkla rastlanmaktadır.

Bir başka taraftan sosyal medya, mülteciler için umut ışığı olmaktadır. Ülkelerindeki savaş ve karışıklıktan kaçarak daha iyi bir yaşam için çıktıkları göç yolunda kaybolanların yakınları, sosyal medyada oluşturulan platformlarda paylaştıkları fotoğraflarla yakınlarına ulaşmaya çalışmaktadırlar. Kimi zaman sivil toplum kuruluşları, kimi zaman da bireysel girişimlerle kurulan internet siteleri, sosyal medyada oluşturulan profiller ve beğeni sayfaları aracılığıyla mülteci aileler birleştirilmekte ve kayıplara ulaşılmaktadır. Bütün bunların yanı sıra, sivil toplum kuruluşları ve çeşitli gruplar tarafından organize edilen mültecilere destek ve yardım kampanyaları sosyal medya üzerinden daha geniş kitlelere duyurulabilmekte, kampanya etkisi artırılabilmektedir.

Zorunlu göç sonrası vatanlarını terketmek zorunda kalan mülteciler, gittikleri ülkelerde çeşitli sorunlarla karşılaşmakta, özellikle Batı ülkelerinde yabancı damgasıyla ikinci sınıf insan muamelesi görmektedir. Mülteciler zaman zaman siyasi tartışmaların, muhalefet ve iktidar arasındaki mücadelenin de önemli bir aktörü haline gelmektedir. Batının aksine, Türkiye'de mülteciler birkaç münferit hadise dışında "Muhacir" ve misafir olarak değerlendirilmektedir. Medyanın mültecilerle ilgili haberleri aktarırken seçtiği dilin ötekileştirici ve yaralayıcı olması, mültecilerin yaşam mücadelelerini daha da zorlaştırmaktadır. Mültecilere yönelik nefret söylemi sosyal medya aracılığıyla daha hızlı yayılabilmekte ve kitlelere ulaşabilmektedir. Medyanın mülteci haberlerinde etik ve insani boyutu daha çok önemsemesi, teknolojik gelişmeler ve sosyal medya mecralarıyla desteklenmiş yardım kampanyalarının artırılması, sürgün hayatı yaşayan bu insanların hayata daha kolay tutunabilmeleri açısından önem arzetmektedir.

Kaynakça

1.BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, www.unhcr.org.tr (18.06.2016)

2.BBC, http://www.bbc.com/news/magazine-32707346 (20.06.2016)

3.Çağlar, İ, Özkır, Y. (2014). Suriyeli Mültecilerin Türkiye Basınında Temsili, Ortadoğu Yıllığı Dergisi, Sayı 10, 485-501.

4.Edward, S. (2006). Kış Ruhu-Sürgün Üzerine Düşünceler, Çev: Tuncay Birkan, Metis Yayınları: İstanbul.

5.Efe, İ. (2015). Türk Basınında Suriyeli Sığınmacılar Raporu, Seta Yayınları: İstanbul.

Göker, G, Keskin, S. (2015). Haber Medyası ve Mülteciler: Suriyeli Mültecilerin Türk Yazılı Basınındaki Temsili, İletişim Kuram ve Araştırmaları Dergisi, Sayı 41, 229-256.

6.Uluslararası Göç Örgütü, www.iom.it (19.06.2016)

Dr. Mehmet GÜLLÜOĞLU
Kızılay Genel Müdürü

GÖÇÜN KÜRESEL BOYUTLARI VE KIZILAY

Giriş

İnsanlık tarihiyle beraber toplumlar, kimi zaman savaş, sürgün, afetler vb. durumlar sebebiyle "zorunlu" olarak; kimi zaman da daha iyi yaşam koşullarını elde etmek umuduyla "rızalı/gönüllü" olarak göç etme durumunda kaldılar. Bu göçler sırasında kültürün maddi ve manevi ögeleri de taşındı ve farklı kültürlerden insanlar karşılıklı olarak birbirlerinin hayatlarını etkilediler. Yeni icatlar, yeni buluşlar, yeni toplumsal ihtiyaçlar ve yeni yaşam tarzları geliştirdiler.

Dünden bugüne değerlendirmelerde bulunduğumuzda kültürlerin birbiriyle tanışması, dünyanın küreselleşme süreci hepsi göç kavramının geniş şemsiyesi altında gerçekleşmiştir. İnsanların çeşitli sebeplerle yer değiştirmesi sonucu insana dayalı olan bütün öğeler de aynı süreçte yer aldığından bilgi birikimi, tecrübeler, yaşanmışlıklar, örfler de bu sürecin içinde harmanlanmış, kaynaşmış ve hem insanlığın hem dünyanın değişmesine sebebiyet vermiştir.

Göç, kabul gören en geniş tanımı ile "siyasal, toplumsal ya da ekonomik nedenlerle bireylerin ya da toplulukların bulundukları, oturdukları yerleşim yerini bırakarak başka bir yerleşim yerine ya da başka bir ülkeye gitme eylemi" olarak tanımlanabilir. Amaç ve durumuna göre; iç göç, dış göç, beyin göçü, zorunlu göç, gönüllü göç gibi çok farklı kısım ve anlamlara ayrılabilen bu kavram, günlük hayatlarımızda, gelecek ile ilgili planlamalarımızda ve kurgularımızda sürekli olarak, iç içe ve birlikte yaşamaktayız.

Göç ve Mültecilik Kavramları

Genel olarak uluslararası göç, altı kategoride değerlendirilmektedir. Bunlar; 1) sürekli yerleşenler 2) süreli sözleşmeli işçiler 3) süreli profesyonel çalışanlar 4) gizli veya yasadışı çalışanlar 5) sığınmacılar ve 6) mültecilerdir. (de Tapia, 2002: 17) Birleşmiş Milletlere göre uluslararası göçten bahsedebilmek için; ülkesinden ayrılarak başka bir ülkede yaşamayı planlayan kişinin bu işlemi, bir yıldan daha fazla süre ile gerçekleştirmiş olması gerçeği aranmaktadır (Gençler, 2004: 174). İnsanları, doğdukları ve yaşadıkları ülkeyi değiştirmeye iten pek çok neden bulunmaktadır.

Bu nedenleri aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür:

1) İklim kaynaklı göç; İnsanların iklim koşullarından ve doğa olaylarından kaynaklanan göç hareketleridir. Kuraklık, kıtlık, doğal afet gibi olaylar, insanların yer değiştirmesinde önemli bir itici güç oluşturmaktadır.

2) Ekonomik kaynaklı göç; İnsanların iş, gelir

ve buna bağlı olarak daha iyi bir yaşam arzusundan kaynaklanan göç olaylarıdır. Çağdaş dünyada bölgeler ve ülkeler arasındaki göç hareketlerinin en önemli etmenini ekonomik koşullar oluşturmaktadır.

3) Siyasal kaynaklı göç; Ülkeler arasındaki siyasal rejim farklılıkları, savaş, terör, siyasal baskı gibi yaşamı tehdit eden olayların yol açtığı göçlerdir. Bu göçler ülkeler arasında olabildiği gibi, bir ülkenin farklı bölgeleri arasındaki sorun ve dengesizliklerden de kaynaklanabilmektedir.

4) Eğitim kaynaklı göç; İnsanların eğitim amacıyla belirli bir süre için gerçekleştirdikleri göç olayıdır. Eğitim süresinin tamamlanmasıyla geriye göç yapılabildiği gibi eğitim alınan ülkede çalışma hayatının sürdürülmesi amacıyla yerleşik olarak kalınmaya devam edilmesi de söz konusu olabilmektedir.

5) Beyin göçü; Az gelişmiş/gelişmekte olan ülkelerin iyi eğitim görmüş, nitelikli, alanında uzmanlaşmış bireylerinin daha iyi çalışma koşullarına, daha uygun bir statüye ve daha yüksek bir gelir düzeyine sahip olmak amacıyla gelişmiş ülkelere yerleşmeleridir. Beyin göçü, eğitim kaynaklı göçün devamı niteliğinde gerçekleşebildiği gibi sınırlı kaynakları ile uzun sürede yetiştirdiği kalifiye insan gücünü gelişmiş ülkelere kaybetme şeklinde de gerçekleşebilmektedir.

6) Emekli göçü; Diğer göç türlerinden farklı dinamikler ve motivasyonlar içerir. Uluslararası emekli göçü; ağırlıklı olarak zengin Kuzey Amerika ve Kuzey Avrupalıların, ülkelerinde emekli olduktan sonra yaşamlarının geri kalanını geçirmek için Güney Amerika (Florida) ya da Güney Avrupa (Akdeniz) sahillerine olan göçünü ifade etmektedir (Balkır vd., 2008: 8). Öncelikle tatil amacı ile gidilen sıcak iklimli yerler, emekli olunduktan sonra yaşama amacıyla seçilmektedir. (The Journal of International Social Research: 2012)

Ayrıca sürekli olarak gündemimizde olan göçmen, sığınmacı ve mülteci kavramlarına da değinmek gerekirse;

Mülteci; vatandaşı olduğu ülke dışında olan ve "ırkı, dini, tabiiyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncesi nedeniyle zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu" için vatandaşı olduğu ülkeye dönemeyen veya dönmek istemeyen kişileri ifade etmektedir.

Sığınmacı; mülteci olarak uluslararası koruma arayan ancak statüleri henüz resmi olarak tanınmamış kişilere denir. Bu terim genellikle,

mülteci statüsü almaya yönelik başvurularının hükümet ya da Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) tarafından karara bağlanmasını bekleyen kişiler için kullanılır. Statüleri resmi olarak tanınmamış da olsa, sığınmacılar menşei ülkelerine zorla geri gönderilemezler ve haklarının korunması gerekir.

Göçmen; hem maddi ve sosyal durumlarını iyileştirmek hem de kendileri veya ailelerinin gelecekten beklentilerini arttırmak için başka bir ülkeye veya bölgeye göç eden kişi ve aile fertlerini kapsamaktadır. Esas olarak, ülkesinden zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için değil, eğitim ve çalışma gibi nedenlerle ayrılan kişiler de bu tanıma girebilir. Göçmenler, vatandaşı oldukları ülkelerin korumasından yararlanmaya devam ederlerken, daha iyi bir yaşam standardına kavuşabilmek için, kendi istekleri ile bu yolculuğa çıkarlar. Bu yolculukların bir kısmı pasaport, vize gibi yasal belgelerle düzenli bir halde yapılırken, bazıları ülkelerin yasal sistemlerine aykırı bir şekilde düzensiz olarak da yapılabiliyor.

Dünya genelinde toplam 51,2 milyon olan zorla yerinden edilmiş kişi sayısı, çok sayıda insanın yardıma muhtaç olduğunu göstermektedir ve bunun hem dünyadaki donör ülkelerin dış yardım bütçeleri hem de mülteci krizlerine komşu olan ülkelerin kabul ve barındırma kapasiteleri üzerinde etkisi vardır.

Küresel Anlamda Göçe Bakış

Dünya genelinde çeşitli sebeplerle göçü sürekli tetikleyen ve bu eğilimi hızlandıran yaklaşımlar sonucu, sadece coğrafyamızda değil neredeyse tüm dünya ülkelerinde yaşanan bir sorun olduğu ifade edilebilir. II. Dünya Savaşından bu yana dünya coğrafyasında göç olgusuna dâhil olan insani sayısı ilk defa bu denli artış göstermiştir.
Küresel Eğilimler raporuna göre, 2013 yılı sonu itibariyle zorla yerinden edilen kişi sayısı 51,2 milyona ulaşmıştır; bu rakam 2012'de rapor edilmiş olan 45,2 milyon kişiden tam altı milyon fazladır. Bu muazzam artışın başlıca nedeni, geçen yılın sonu itibariyle 2,5 milyon kişinin mülteci durumuna düşmesine ve 6,5 milyon kişinin de ülkelerinde yerinden edilmesine neden olan Suriye'deki savaştır. Afrika'da da, özellikle Orta Afrika Cumhuriyeti'nde ve 2013 yılı sonlarına doğru Güney Sudan'da önemli boyutta yeni yerinden edilmeler yaşanmıştır.

Dünya genelinde toplam 51,2 milyon olan zorla yerinden edilmiş kişi sayısı, çok sayıda insanın yardıma muhtaç olduğunu göstermektedir ve bunun hem dünyadaki donör ülkelerin dış yardım bütçeleri hem de mülteci krizlerine komşu olan ülkelerin kabul ve barındırma kapasiteleri üzerinde etkisi vardır. Mülteciler Küresel Eğilimler raporundaki yerinden edilme verileri üç grubu kapsamaktadır: mülteciler, sığınmacılar ve ülke içinde yerinden edilenler.

Bunlar arasında, mültecilerin sayısı dünya genelinde 16,7 milyona ulaşmıştır. Tek başına bu rakamlar 2001'den bu yana görülen en yüksek rakamlardır. Ayrıca mültecilerin yarısından çoğu (6,3 milyon), 2013 sonu itibariyle beş yıldan daha uzun zamandır evlerinden uzaktadır. Genel olarak, menşe ülke bazında en büyük mülteci nüfusunu Afganlar, Suriyeliler ve Somalililer oluşturmaktadır. Sadece bu ülkelerden gelen mülteci sayısı, dünya genelindeki toplam mülteci nüfusunun yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Pakistan, İran ve Lübnan ise diğer ülkelerden daha fazla sayıda mülteciye ev sahipliği yapmaktadır. Bölge bazında, Asya ve Pasifik toplamda 3,5 milyon kişi ile en büyük mülteci nüfusuna sahiptir. Sahra altı Afrika'da 2,9 milyon kişi varken, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da ise 2,6 milyon kişi bulunmaktadır.
Sığınmacılar

Mültecilere ilaveten, 2013 yılında 1,1 milyon kişi sığınma başvurusunda bulunmuştur ve bu başvuruların çoğu gelişmiş ülkeleredir. (2013 yılında Almanya en yüksek sayıda yeni iltica başvurusu alan ülke olmuştur). Refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklardan da rekor sayıda sığınma başvurusu alınmıştır. (25,300 başvuru) Diğer ülkelerden gelenlere kıyasla en yüksek başvuru 64,300 başvuru ile Suriyelilerden gelmiştir. Bunu, Kongo Demokratik Cumhuriyeti (60,400) ve Myanmarlı (57,400) sığınmacılar izlemiştir.

Ülke içinde Yerinden Edilme

Ülke içinde yerinden edilen – yani evlerini terk etmek zorunda kalan ancak hala kendi ülkelerinde bulunan – insanların sayısı 33,3 milyon kişi ile rekor sayıya ulaşmıştır ve bu grup Küresel Eğilimler raporunda yer alan gruplar arasında en büyük artışın yaşandığı gruptur. Bu gruptakilerin çoğu, yardım ulaştırmanın zor olduğu ve mültecilere sağlanan uluslararası koruma normlarının bulunmadığı çatışma bölgelerinde bulunduğundan UNHCR ve diğer insani aktörler için bu insanlara yardım ulaştırmak ciddi bir zorluktur.

Vatansızlık

Zorla yerinden edilmiş olan 51,2 milyon kişiye, (vatansız olmak mutlaka yerinden edilmek anlamına gelmediğinden) dünya genelindeki vatansız kişiler dâhil değildir. Vatandaşlıkla ve bununla ilgili belgeleri olmayan kişilerin kayıt altına alınması konusunda hem hükümetlerin hem de UNHCR'nin yaşadığı zorluklar sebebiyle ve bir kısım ülkeler vatandaşları olmayan kişiler hakkında veri toplamadığı için vatansız kişilerin sayısı konusunda kesin bir rakam vermek zordur. 2013 yılı için, UNHCR'nin dünya genelindeki ofislerinden alınan verilere göre yaklaşık vatansız kişi sayısı, 3,5 milyondur ancak bu rakam, dünya genelinde vatansız olduğu tahmin edilen kişi sayısının yaklaşık üçte biridir.

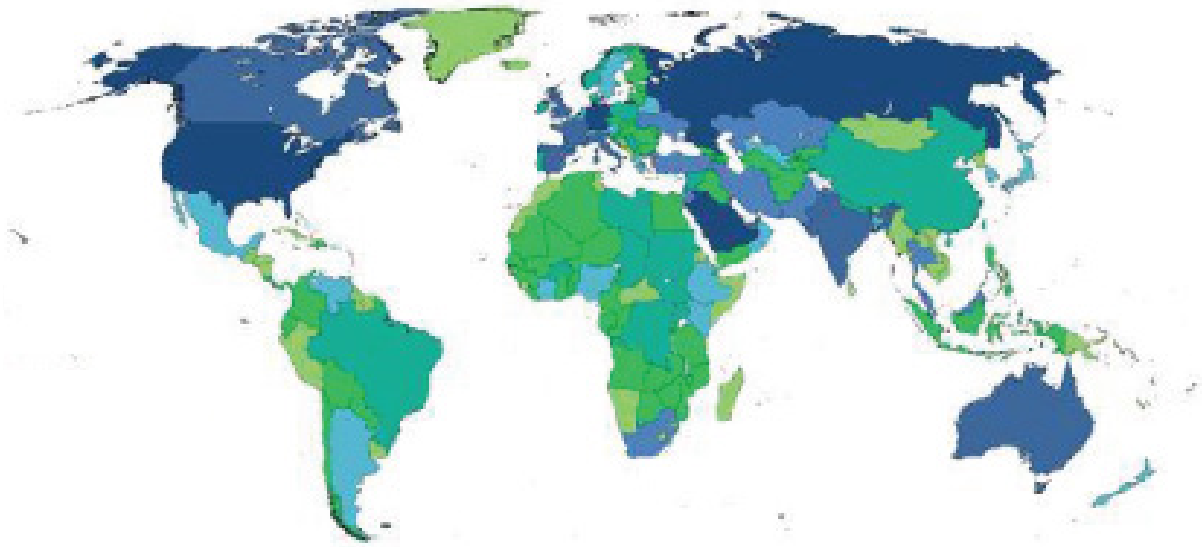

Türkiye' de Göç

Ülkemiz coğrafi konumu ve içinde barındırdığı etnik yapıların hoşgörülü yaklaşımları nedeniyle tarihin bütün safhalarında göçe kucak açmıştır. Aşağıda sadece Cumhuriyet dönemini kapsayan göçler yer almaktadır.

•1922-1938 yılları arasında Yunanistan'dan 384 bin kişi,
•1923-1945 yılları arasında Balkanlardan 800 bin kişi,
•1933-1945 yılları arasında Almanya'dan 800 kişi,
•1988 yılında Halepçe katliamından sonra Irak'tan 51.542 kişi,
•1989 yılında Bulgaristan'dan 345 bin kişi,
•1991 yılında Birinci Körfez Savaşından sonra Irak'tan 467.489 kişi,
•1992-1998 yılları arasında Bosna'dan 20 bin kişi,
•1999 yılında Kosova'da meydana gelen olaylar sonrasında 17.746 kişi,
•2001 yılında Makedonya'dan 10.500 kişi,
•Mart 2011'den bugüne kadar Suriye'de yaşanan iç karışıklıklar nedeniyle yaklaşık 3 Milyon kişi

Özetle, Türkiye 1922'den günümüze kadar 5 milyondan fazla kişiye kucak açmıştır. Bu sayıya,

yasal yollarla Türkiye'ye gelen ve çalışma, öğrenim, yerleşme, evlilik gibi nedenlere bağlı olarak Türkiye'de bulunanlar dâhil değildir. Günümüz verileri incelendiğinde ise 2016 yılı raporlarında kayıt altına alınmış sığınmacı ve mülteci sayısı 253.952 olarak belirlenirken, geçici koruma altına alınmış kişi sayısı 2.743.497 olarak ifade edilmektedir. Ülkemizde hâlihazırda yaklaşık 3 milyon misafir olduğunu ifade edebiliriz.

Vicdan Eli Kızılay'ın Göç Faaliyetleri Sınır Yardımları Operasyonu

Türk Kızılayı Suriye Krizi Sınır Yardımları Operasyonu, Suriye'deki iç karışıklıkların artması sebebiyle ilk olarak Hatay ili Yayladağı ilçesinde 2012 yılı Ağustos ayında başlamıştır. Türk Kızılayı'nın Uluslararası İnsancıl Hukuktan doğan hak ve görevleri ile Suriye topraklarındaki krizden etkilenen ihtiyaç sahiplerinden gelen yardım talepleri üzerine Türkiye-Suriye sınırının sıfır noktasında yürüttüğü insani yardım faaliyetleri krizin sonuçlarının giderek şiddetlenmesi nedeniyle bölgedeki ihtiyaçlar doğrultusunda artarak devam etmiştir.

Türk Kızılayı, bugün itibariyle Hatay, Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa ve Mardin illerinde Türkiye-Suriye sınırı boyunca oluşturduğu 12 Sınır Yardım Noktasında ulusal ve uluslararası kurum, kuruluş ve şahısların insani yardım malzemesi bağışlarını kabul ederek Suriyeli ihtiyaç sahiplerine teslim etmektedir. Bunun yanı sıra yurtdışından hava, deniz ve kara yoluyla gelen insani yardım malzemeleri bölgedeki gümrük, liman ve havalimanlarında kabul edilerek, Sınır Yardım Noktalarından Suriyeli ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmaktadır.

Ayrıca, Suriye'de yaşanan kriz nedeniyle yerlerinden edilmiş Suriyeli vatandaşların barındığı, Suriye topraklarındaki kampların oluşması çerçevesinde 125.000 kişiye barınma yardımı ulaştırılmış olup düzenli olarak temel ihtiyaçları karşılanmaktadır. AFAD ile Toprak Mahsulleri Ofisi koordinesinde sağlanan un yardımının Suriye'deki ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması, operasyon içerisinde yönetilen diğer faaliyetlerimizdendir. Toplamda 26.742 TIR'lık yardım malzemesi sevki sağlanan operasyonda ağırlıklı sektörler, gıda, gıda dışı ve sağlık malzemesi sektörleridir.

Kızılaykart Gıda Programı

Birleşmiş Milletler Dünya Gıda Programı (WFP) ve Türk Kızılayı arasında Ekim 2012 tarihinde imzalanan işbirliği anlaşması çerçevesinde, Türk Kızılayı, WFP ve Halkbank işbirliği ile Kızılaykart Gıda Programı hayata geçirilmiştir. Öncelikle pilot bölge olarak Kilis İli Öncüpınar Konteyner Kent Konaklama Tesisi seçilmiş ve Kızılaykart Programı aktif olarak başlamıştır.

Yapılan bu yardım sayesinde aileler, kamp içinde bulunan ve Türk Kızılayı'nın protokol imzaladığı anlaşmalı marketlerden sadece temel besin maddelerini alabilmekte olup, gıda dışı ürün satın alamamaktadırlar.

Kamp içi Kızılaykart Programı, zaman içerisinde diğer kamplara da ulaşarak Aralık 2014 tarihi itibariyle 21 kampa ulaşmış olup, hâlihazırda 7 il ve 11 Geçici Barınma Merkezi'nde yaşayan Suriyeli vatandaşlara hizmet vermeye devam etmektedir. Kızılaykart aracılığı ile mağdur durumdaki Suriyeli ailelere ayda iki defa yükleme yapılmakta, kişi başı olmak üzere her ayın başında (25 TL) ve ortasında (25 TL) toplamda ise kişi başı 50 TL tutarında nakit destek sağlanmaktadır. Yapılan bu yardım sayesinde aileler, kamp içinde bulunan ve Türk Kızılayı'nın protokol imzaladığı anlaşmalı marketlerden sadece temel besin maddelerini alabilmekte olup, gıda dışı ürün satın alamamaktadırlar. Hâlihazırda Haziran 1. Dönem itibariyle 11 Geçici Barınma Merkezi'nde toplamda 148.044 kişi projeden faydalanmaktadır. Programın başladığı Ekim 2012 tarihinden itibaren ise toplamda Kızılaykart'a 358.919.115,00 TL fon aktarılmıştır.

Kamp dışı Kızılaykart Programı, Haziran 2015 tarihinden itibaren Türk Kızılayı ve WFP tarafından varılan anlaşma gereğince, kamp dışı Kızılaykart Programı 5 ilde (Gaziantep, Kilis, Hatay, Şanlıurfa ve Kahramanmaraş) faaliyetine başlamıştır. Kamp içinde yararlanıcılara yatırılan tutarın aksine, kamp dışı Programda kişi

başı olmak üzere her ayın başında (31 TL) ve ortasında (31 TL) toplamda ise kişi başı 62 TL tutarında nakit desteği sağlanmaktadır. Kamp içi Programında olduğu gibi aileler, kullanmış oldukları Kızılaykart aracılığıyla kamp dışında bulunan anlaşmalı marketlerden sadece temel besin ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar. Gıda dışı ürün satın alımı yapamamaktadırlar. Hâlihazırda Haziran 1. Dönem itibariyle 5 ilde programdan faydalanan kişi sayısı 130.658 kişi olup, toplamda ise Kızılaykart'a 40.874.027,00 TL fon aktarımı gerçekleştirilmiştir.

Çocuk Koruma Programı

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu ve Türk Kızılayı arasında Mayıs 2013 tarihinde imzalanan işbirliği anlaşması çerçevesinde "Suriye Acil Durum Müdahalesi Kapsamında Çocuk Koruma Programı" yürütülmektedir. Hedef Kitle olarak Geçici Koruma Yönetmeliği altında yaşayan, kamp içi ve kamp dışı 4-18 yaş grubu Suriyeli çocuklar belirlenmiştir.

Program faaliyetleri kapsamında "22 Barınma Merkezi (Kamp)", "4 Toplum Merkezi" ve "2 Mobil Çocuk Dostu Alan" da olmak üzere toplam 28 Çocuk Dostu Alanda aktif olarak devam etmektedir. Program kapsamında; 1 Program Koordinatörü, 3 Takım Lideri, 2 Sosyal Hizmet Uzmanı, 1 Proje Asistanı ve 47 Gençlik Çalışanı tarafından faaliyetler yürütülmektedir. 2013 yılından Nisan-2016 sonuna kadar olan süreçte yürütülen faaliyetlerden yararlanan çocukların sayısı 129.778, gerçekleştirilen etkinlik sayısı 721.862'dir.

Ahıska Türkleri'ne Yönelik İnsani Yardım Çalışmaları

Ukrayna'nın doğusunda yaşanan silahlı çatışmaların artması nedeniyle bölgede yaşayan 700'e yakın Ahıska Türkü aile evlerini terk etmek zorunda kalmış, Türkiye Devleti'nin 2015 yılı sonu ve 2016 yılı başındaki girişimleri ile 206 Ahıska Türkü aile Erzincan'ın Üzümlü ilçesine, 268 aile ise Bitlis'in Ahlat ilçesine yerleştirilmiştir.

2015 yılı sonlarına doğru üç kafile halinde Türkiye'ye giriş yapan ve Erzincan iline yerleştirilmesi uygun bulunan Ahıska Türkü aileler, Erzincan Şube Başkanlığımız tarafından Erzincan ilindeki TOKİ konutlarına yerleştirilmiştir.

2016 yılı Haziran ayında Bitlis'in Ahlat ilçesine giriş yapan 268 ailenin sağlık muayenelerinin yapılması amacıyla Bitlis İl Sağlık Müdürlüğü tarafından Şubemiz üzerinden talep edilen 2 adet 63 m^2 genel maksat çadırı bölgeye gönderilmiş ve ilçeye yerleştirilen Ahıska Türkü

ailelerin beslenme ihtiyaçlarının karşılanması adına Bitlis Şube Başkanlığı'na 150.000,00 TL ödenek aktarılmıştır. Bununla birlikte İstanbul ilinde bulunan Ahıskalılar Vakfı'nın yazılı talebi üzerine, İstanbul'da yaşayan 245 Ahıska Türkü aileye Ramazan ayı içerisinde dağıtılmak üzere 300 adet gıda kolisi ulaştırılmıştır.

Düzensiz Göçmenlere Yönelik İnsani Yardım Faaliyetleri

Denizaşırı göç yolunu seçen ve bu yolda bütün riskleri göze alan kişilerin kurtarılması sonrasında Bölge Müdürlüklerimizce ilgili limanlara intikal edilerek müdahale çalışmalarına başlanmıştır. Bu kapsamda limana ulaşan göçmenler ile göçmenlerin transferini gerçekleştiren kamu görevlilerinin iki öğün iaşe ihtiyaçları karşılanmıştır. Bununla ilgili ilk faaliyetimiz Ege Bölge Afet Yönetimi Müdürlüğümüz tarafından gerçekleştirilmiş olup söz konusu müdahale, Çeşme Limanı'nda yapılmıştır.

Toplum Merkezi Projesi

Uluslararası Kızılhaç, Kızılay Dernekleri Federasyonu ve Ulusal Derneklerin desteğiyle İstanbul, Ankara, Konya ve Şanlıurfa' da olmak üzere 4 adet Toplum Merkezi kurulumu yapımı tamamlanmış, ayrıca Kilis ve İstanbul'da olmak üzere 2 adet daha açılması aşamasına gelinmiştir.

Bu merkezlerde Çocuk Gençlik Programları, Yetişkin Programları, Seminerler, Saha ve Yönlendirme Çalışmaları, Yerel Halk İle Kaynaştırma Faaliyetleri ve Diğer Psikososyal Hizmetler ile ilgili faaliyetler gerçekleştirmektedir. Veri olarak toplamda 22.132 kişiye hizmet sunmuş olan Toplum Merkezleri, bütünleşme, uyum ve travma süreçlerinde büyük önem arz etmektedir.

Kentli Mültecilerin Desteklenmesi Projesi

Proje, barınma merkezleri dışında yaşayan Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşlarına, Uluslararası Kızılhaç, Kızılay Dernekleri Federasyonu işbirliği ile destek vermek amacıyla yürütülmektedir. Proje kapsamında İzmir, Mersin, Konya, Bursa, Ankara, İstanbul, Adana, Ordu ve Hakkari illerinde dağıtımlar yapılmaktadır.

Bütün bu çalışmalar sırasında yerel dinamikler gözetilmekte, sivil toplum ve kamu kuruluşlarının raporları gözden geçirilmekte, ilgililerle bilgi alışverişi yapılmaktadır. Ancak bu yoğun göçmen nüfusu karşısında ülke çapında daha etkin koordinasyon, işbirliği mekanizmalarına olan ihtiyaç da devam etmektedir. Kızılay bu konuda da etkin rol üstlenmeye çalışmaktadır.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü*

YABANCILAR VE ULUSLARARASI KORUMA KANUNU VE GİGM

Çağımızın göç hareketleri içinde, ülkemizin ev sahibi ülke konumu da dikkate alınarak, göç alanını daha iyi yönetmek amacıyla köklü değişiklikler öngören, şeffaf ve katılımcı hukuki reform çalışmaları yürütülmüştür. Göçün kaçınılmazlığını göz önünde bulunduran çalışmalarda, hassas gruplar başta olmak üzere, tüm göçmenlerin haklarına saygılı insan odaklı bir yaklaşım benimsenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmaların sonucunda, Türkiye'de bütüncül bakış açısına sahip bir göç yönetimi yapısı kurulmasının temelini oluşturan 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kabul edilmiştir.

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ve Yeni Göç Sistemi

11 Nisan 2013 yılında Resmi Gazete'de yayımlanan Kanunun amacı, yabancıların Türkiye'ye girişleri, Türkiye'de kalışları ve Türkiye'den çıkışları; Türkiye'den uluslararası koruma talep eden yabancılara sağlanacak korumanın kapsamı ve uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektir.

Kanun, üç ana kısımdan oluşmaktadır:
• Yabancılar,
• Uluslararası koruma,
• Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün kuruluşu ve görevleri

Kanunla, göç alanına ilişkin politika ve stratejilerin uygulanması, konuyla ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonun sağlanması, yabancıların Türkiye'ye giriş ve Türkiye'de kalışları, Türkiye'den çıkışları ve sınır dışı edilmeleri, uluslararası koruma, geçici koruma ve insan ticareti mağdurlarının korunmasıyla ilgili iş ve işlemlerin yürütülmesi amacıyla İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Dünyadaki örneklerine uygun olarak, göç ve iltica alanında stratejilerin belirlendiği, insan hakları temelli sivil bir kurumsal yapılanma olan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün kurulması ile bütünsel bir yaklaşıma dayanan ve kurumlar arası etkin işbirliğine imkân sağlayan etkili bir göç yönetiminin de temeli atılmış olmaktadır.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Merkez, Taşra ve Yurtdışı Teşkilatlarından oluşmaktadır. Genel Müdürlük Merkez Teşkilatı ana hizmet birimleri aşağıda yer almaktadır:

• Düzenli ve düzensiz göçle ilgili iş ve işlemlerden sorumlu Yabancılar Dairesi Başkanlığı,
• Uluslararası koruma ve geçici korumaya ilişkin iş ve işlemlerden sorumlu Uluslararası Koruma

Dairesi Başkanlığı,
• İnsan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunmasına ilişkin iş ve işlemlerden sorumlu İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı,
• Göç alanında politika ve stratejiler belirlenmesine yönelik çalışmalar, ilgili iş ve işlemlerden sorumlu Göç Politika ve Projeleri Dairesi Başkanlığı,
• Yabancıların toplumla olan uyumlarına ilişkin iş ve işlemlerden sorumlu Uyum ve İletişim Dairesi Başkanlığı.

Giriş-Çıkış
Yıllara Göre Türkiye'ye Giriş

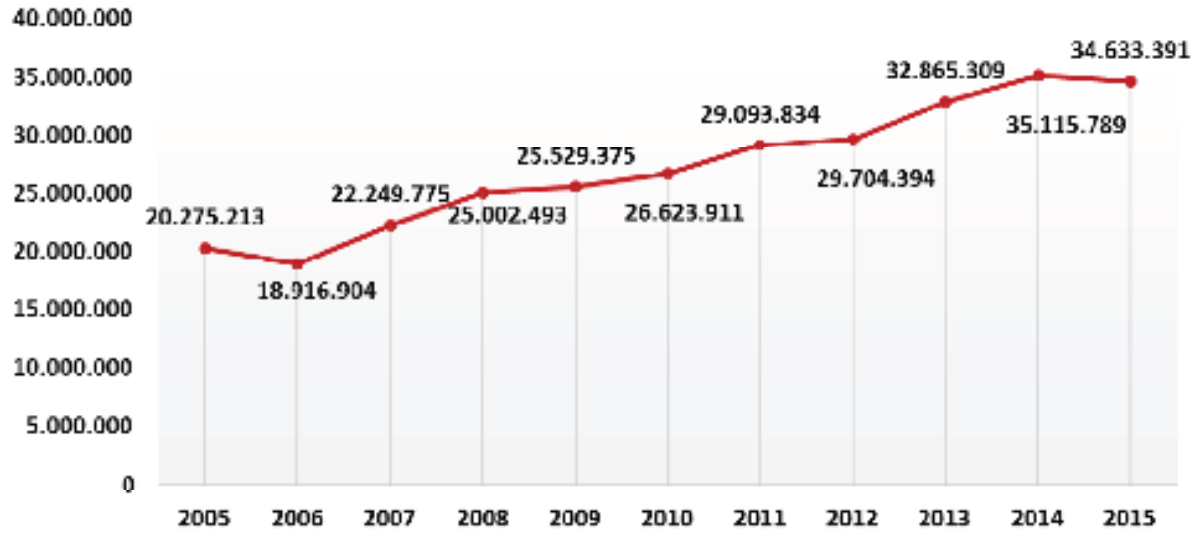

2015 Yılında Hudut Kapılarından Yapılan Girişler (İlk 10 Ülke)

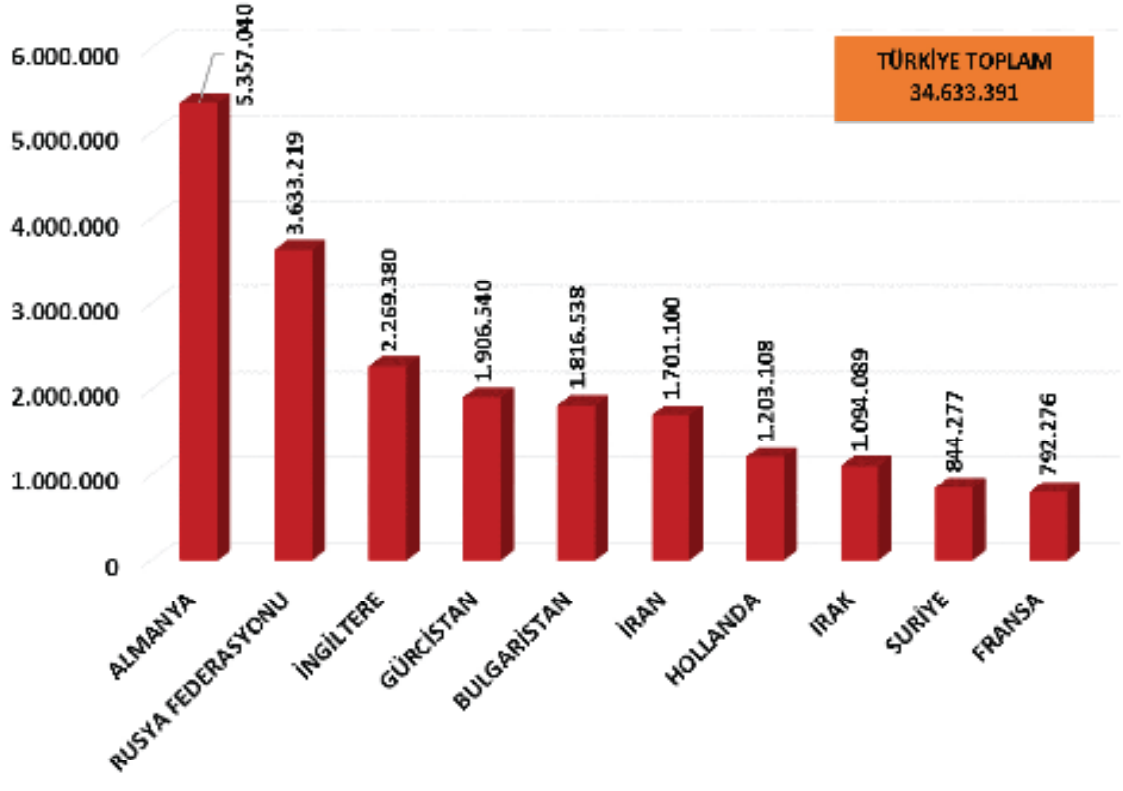

Yıllara Göre Türkiye'den Çıkış

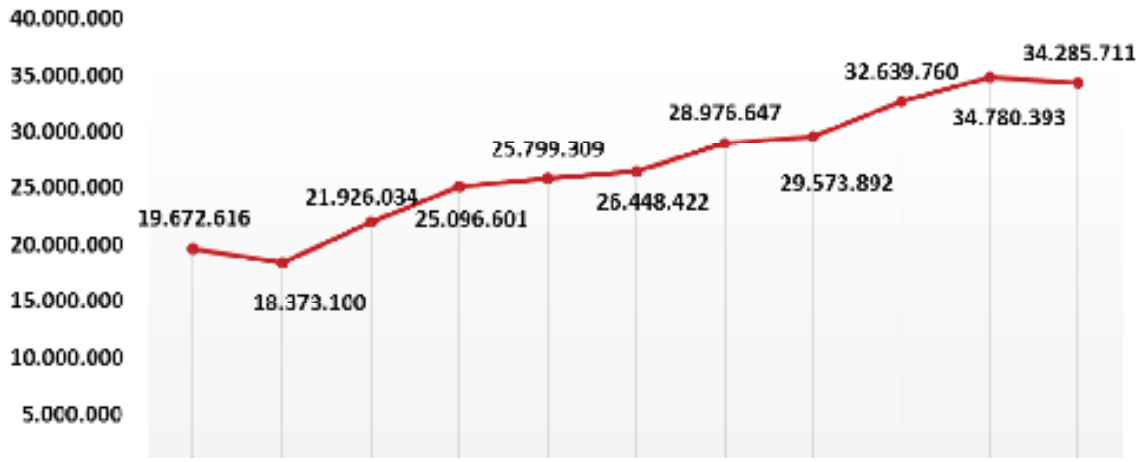

2015 Yılında Hudut Kapılarından Yapılan Çıkışlar (İlk 10 Ülke)

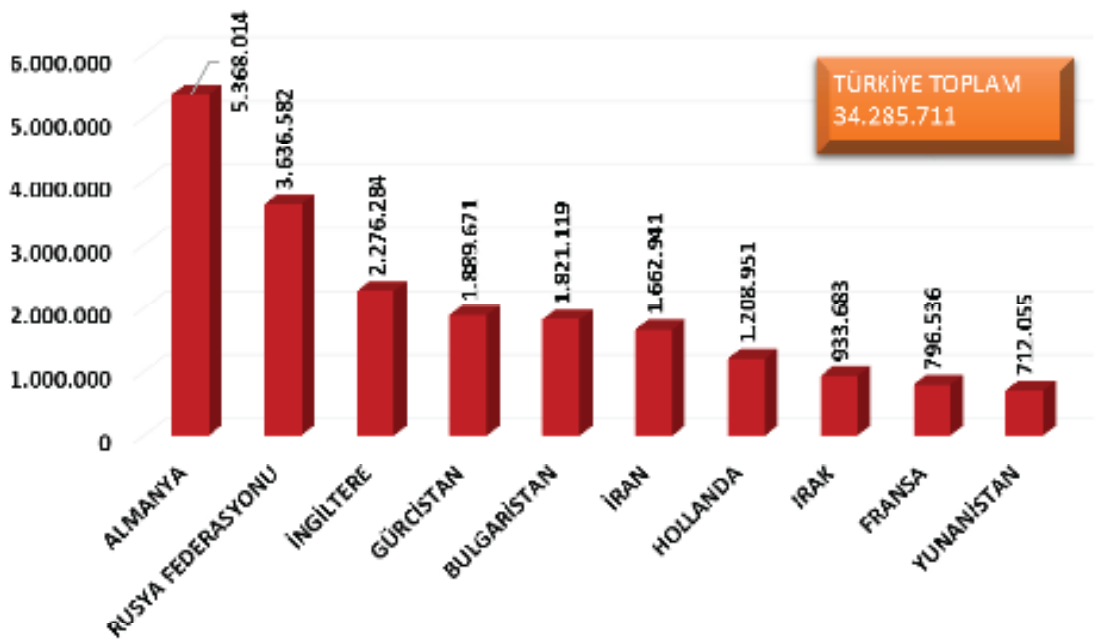

İkamet İzinleri
Yıllara Göre İkamet İzni Alan Yabancı Sayısı

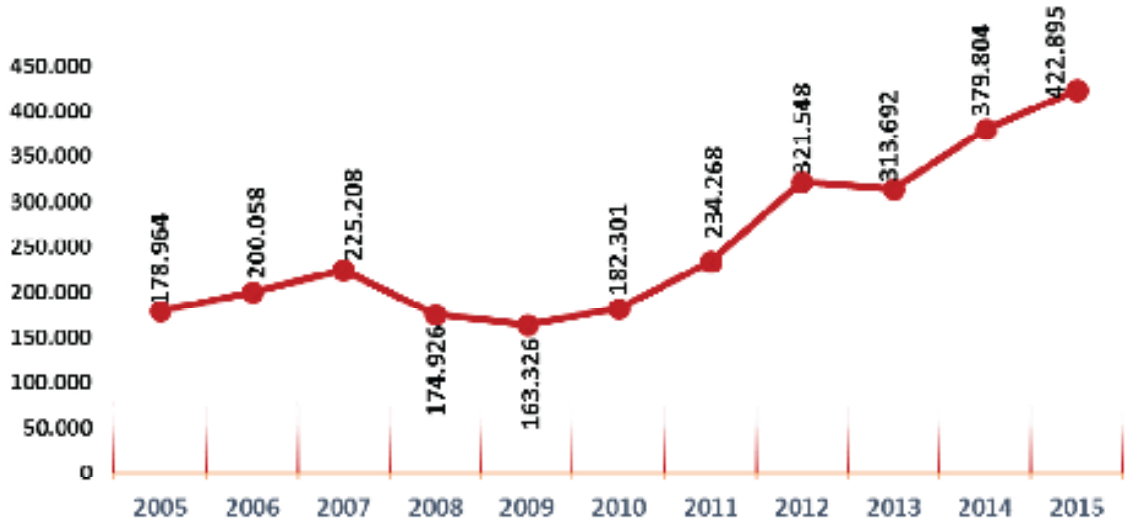

2015 Yılında İkamet İzni Alan Yabancılarda İlk On Ülke

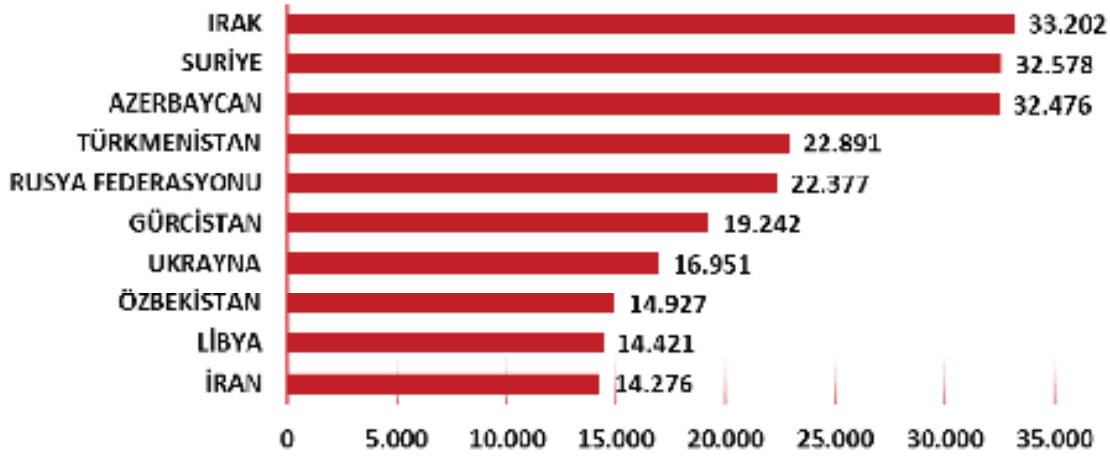

2015 Yılı İkamet İzin Çeşitleri

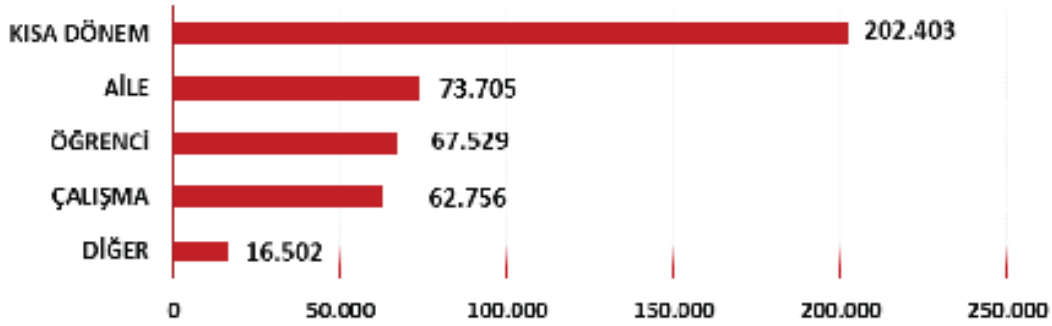

Uluslararası Koruma
Yıllara Göre Uluslararası Koruma Başvurusu

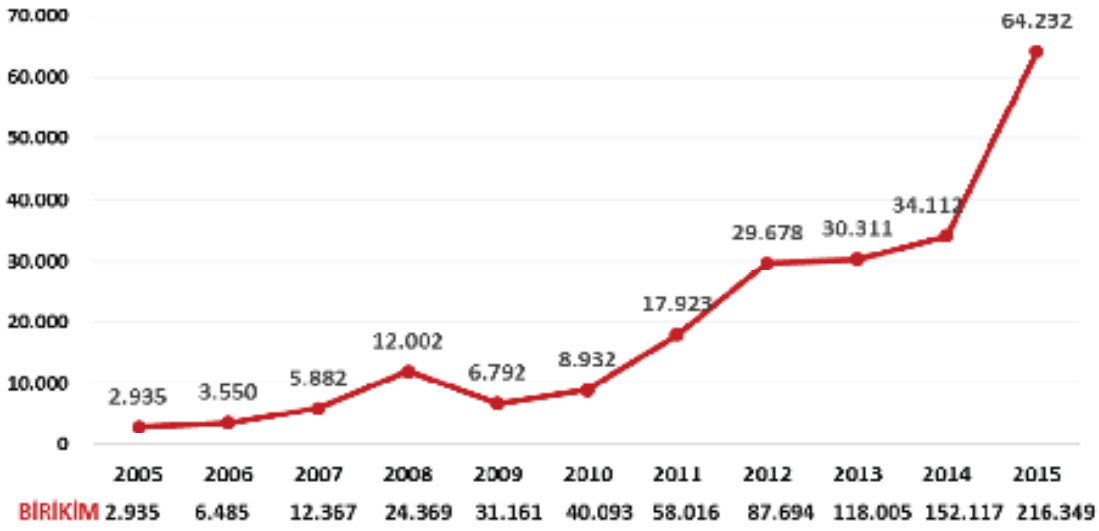

Geçici Koruma
Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler

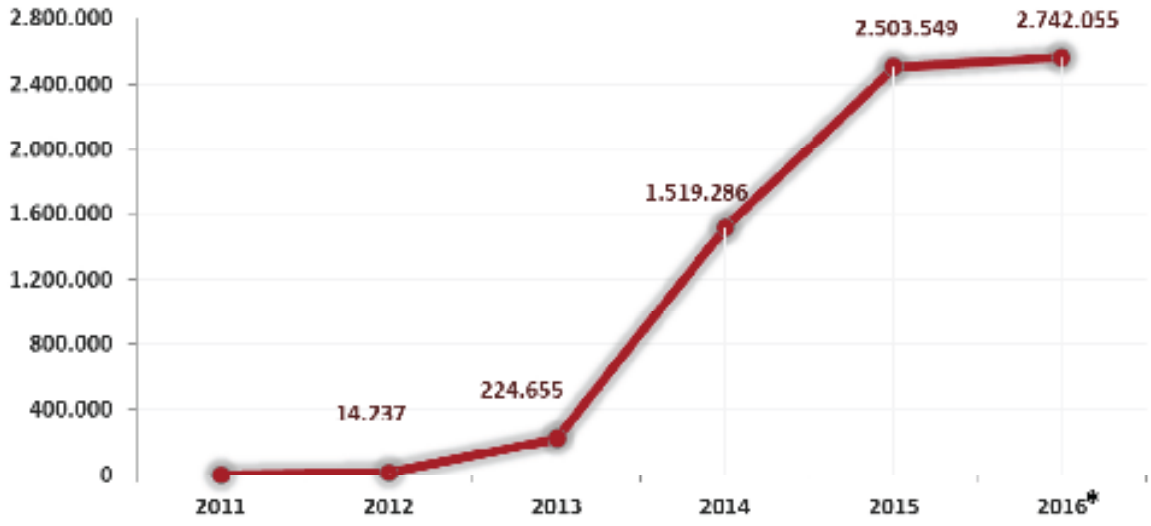

Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin İllere Göre Dağılımı

BİYOMETRİK VERİLERİ ALINARAK KAYIT ALTINA ALINAN SURİYELİLERİN SAYISI 09.06.2016 — ALFABETİK

İL SIRA	İLLER	KAYIT EDİLEN	NÜFUS	İL NÜFUSU İLE KARŞILAŞTIRMA YÜZDESİ	İL SIRA	İLLER	KAYIT EDİLEN	NÜFUS	İL NÜFUSU İLE KARŞILAŞTIRMA YÜZDESİ
	TOPLAM	2.747.055	78.741.053	3,48%		TOPLAM	2.747.055	78.741.053	3,48%
1	ADANA	150.658	2.183.167	6,90%	42	KAHRAMANMARAŞ	84.161	1.096.610	7,67%
2	ADIYAMAN	24.358	602.774	4,04%	43	KARABÜK	271	236.978	0,11%
3	AFYON	3.210	709.015	0,45%	44	KARAMAN	444	242.196	0,18%
4	AĞRI	822	547.210	0,15%	45	KARS	124	292.660	0,04%
5	AKSARAY	957	386.514	0,25%	46	KASTAMONU	590	372.633	0,16%
6	AMASYA	170	322.167	0,05%	47	KAYSERİ	50.374	1.341.056	3,76%
7	ANKARA	59.678	5.270.575	1,13%	48	KIRIKKALE	460	270.271	0,17%
8	ANTALYA	166	2.288.456	0,01%	49	KIRKLARELİ	2.069	346.973	0,60%
9	ARDAHAN	52	99.265	0,05%	50	KIRŞEHİR	563	225.562	0,25%
10	ARTVİN	42	168.370	0,02%	51	KİLİS	127.549	130.655	97,62%
11	AYDIN	6.540	1.053.506	0,62%	52	KOCAELİ	23.322	1.780.055	1,31%
12	BALIKESİR	1.667	1.186.688	0,14%	53	KONYA	68.822	2.130.544	3,23%
13	BARTIN	26	190.708	0,01%	54	KÜTAHYA	276	571.463	0,04%
14	BATMAN	17.977	566.633	3,17%	55	MALATYA	18.154	772.904	2,35%
15	BAYBURT	23	78.550	0,03%	56	MANİSA	5.669	1.380.366	0,41%
16	BİLECİK	478	212.361	0,23%	57	MARDİN	96.970	796.591	12,17%
17	BİNGÖL	688	267.184	0,26%	58	MERSİN	139.028	1.745.221	7,97%
18	BİTLİS	550	340.449	0,16%	59	MUĞLA	8.219	908.877	0,90%
19	BOLU	891	291.095	0,31%	60	MUŞ	711	408.728	0,17%
20	BURDUR	7.843	258.339	3,04%	61	NEVŞEHİR	4.913	286.767	1,71%
21	BURSA	97.059	2.842.547	3,41%	62	NİĞDE	2.652	346.114	0,77%
22	ÇANAKKALE	3.350	513.341	0,65%	63	ORDU	604	728.949	0,08%
23	ÇANKIRI	269	180.945	0,15%	64	OSMANİYE	40.516	512.873	7,90%
24	ÇORUM	1.290	525.180	0,25%	65	RİZE	521	328.979	0,16%
25	DENİZLİ	6.308	993.442	0,63%	66	SAKARYA	5.881	953.181	0,62%
26	DİYARBAKIR	29.173	1.654.196	1,76%	67	SAMSUN	3.276	1.279.884	0,25%
27	DÜZCE	455	360.388	0,13%	68	SİİRT	2.841	320.351	0,89%
28	EDİRNE	6.508	407.537	1,60%	69	SİNOP	71	204.133	0,03%
29	ELAZIĞ	4.609	574.304	0,80%	70	SİVAS	1.431	618.617	0,23%
30	ERZİNCAN	166	222.918	0,07%	71	ŞANLIURFA	398.612	1.892.320	21,06%
31	ERZURUM	441	762.321	0,06%	72	ŞIRNAK	14.719	490.184	3,00%
32	ESKİŞEHİR	1.662	826.716	0,20%	73	TEKİRDAĞ	5.301	937.910	0,57%
33	GAZİANTEP	322.620	1.931.836	16,70%	74	TOKAT	648	593.990	0,11%
34	GİRESUN	135	426.686	0,03%	75	TRABZON	1.687	768.417	0,22%
35	GÜMÜŞHANE	59	151.449	0,04%	76	TUNCELİ	97	86.076	0,11%
36	HAKKARİ	941	278.775	0,34%	77	UŞAK	1.059	353.048	0,30%
37	HATAY	381.885	1.533.507	24,90%	78	VAN	1.520	1.096.397	0,14%
38	IĞDIR	80	192.135	0,04%	79	YALOVA	2.435	233.009	1,05%
39	ISPARTA	6.164	421.766	1,46%	80	YOZGAT	2.764	419.440	0,66%
40	İSTANBUL	390.987	14.657.434	2,67%	81	ZONGULDAK	288	595.907	0,05%
41	İZMİR	91.521	4.168.415	2,20%					

Biyometrik Verileri Alınarak Kayıt Altına Alınan Suriyelilerin Yaş Ve Cinsiyete Göre Dağılımı (09.06.2016)

YAŞ	ERKEK	KADIN	TOPLAM
TOPLAM	1.459.581	1.282.474	2.742.055
0-4	187.783	175.351	363.134
5-9	198.114	187.203	385.317
10-14	151.174	138.355	289.529
15-19	172.024	143.093	315.117
20-24	180.738	143.111	323.849
25-29	148.127	115.509	263.636
30-34	121.038	96.786	217.824
35-39	86.705	74.060	160.765
40-44	59.835	56.448	116.283
45-49	48.278	44.424	92.702
50-54	37.638	36.391	74.029
55-59	25.419	25.548	50.967
60-64	17.632	18.196	35.828
65-69	11.450	11.822	23.272
70-74	6.218	7.167	13.385
75-79	3.814	4.550	8.364
80-84	2.046	2.589	4.635
85-89	1.104	1.267	2.371
90+	444	604	1.048

Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin Geçici Barınma Merkezlerine Göre Dağılımı

BARINMA MERKEZLERİ 09/06/2016 TARİHİ İTİBARİYLE (10 İLDE 26 BARINMA MERKEZİ)		
SURİYE	ŞANLIURFA	102.724
	GAZİANTEP	38.926
	KİLİS	32.604
	KAHRAMANMARAŞ	18.354
	MARDİN	12.002
	HATAY	18.704
	ADANA	10.341
	ADIYAMAN	9.694
	OSMANİYE	9.115
	MALATYA	7.727
	TOPLAM	260.191
	GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİ DIŞINDA KALAN SURİYELİ SAYISI	2.481.864
	ÜLKEMİZDE BULUNAN TOPLAM SURİYELİ SAYISI	2.742.055

Düzensiz Göç
Yıllara Göre Düzensiz Göçmenler

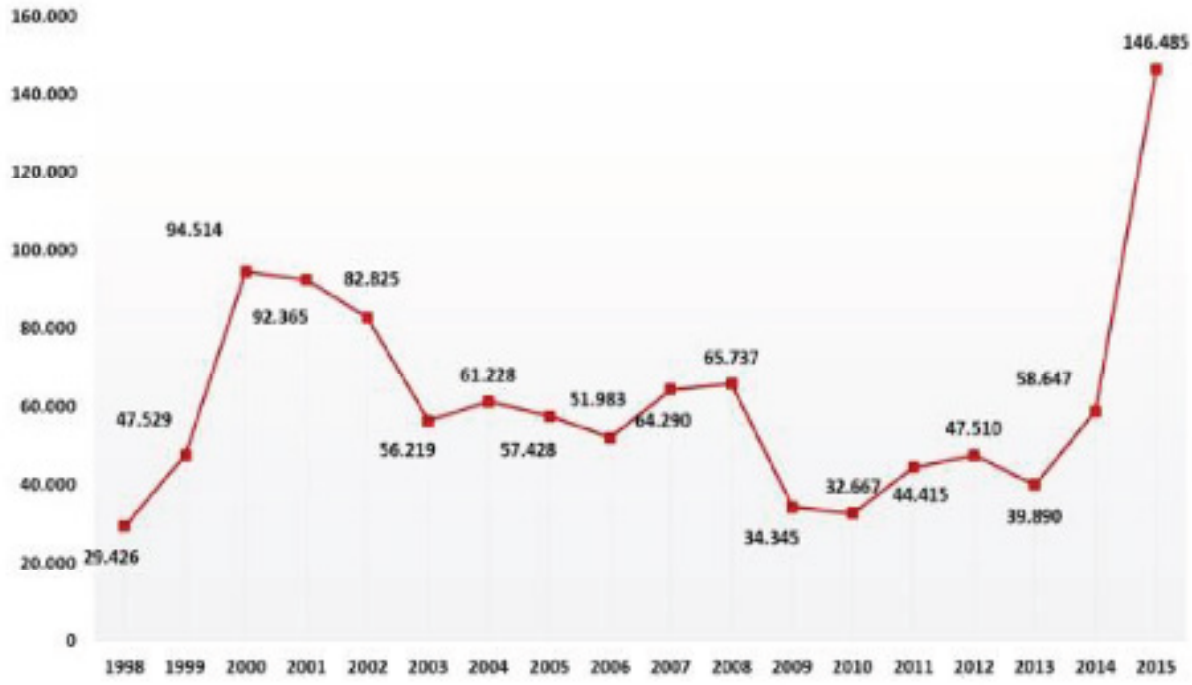

2015 Yılında Yakalanan Düzensiz Göçmenler

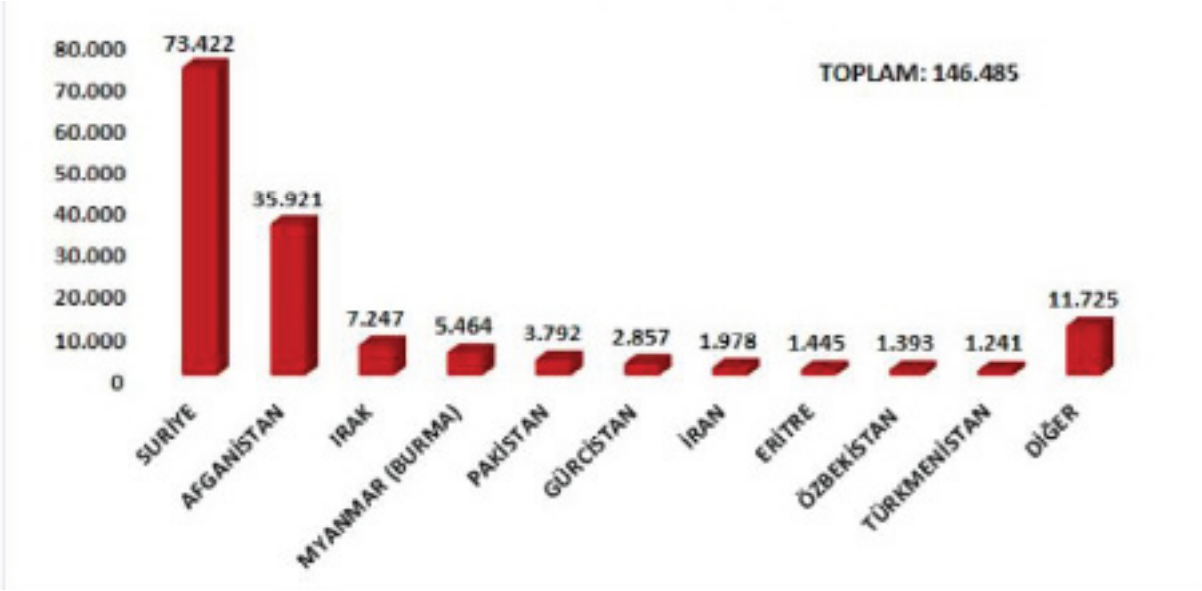

** Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır.*

Mustafa SİNAN
İHH Ankara Temsilcisi

ENSAR VE MUHACİR

Mültecilik, bizim literatürümüze Peygamber Efendimiz zamanında gerçekleşen Habeşistan'a hicret olayı ile girdi. Daha sonra hicretin yönü Medine'ydi ve insanlık Ensar-Muhacir ilişkilerini en üst düzeyde orada görüp öğrendi. Osmanlı döneminde zulme uğrayan milletlerin dini ve etnik kimliğine bakılmaksızın onlara sahip çıkılması, Osmanlının en güzel miraslarındandır. Osmanlının zayıflaması ve milliyetçilik akımlarının getirmiş olduğu etnik soykırım, büyük zulme dönüşmüş ve Kafkasya'dan Balkanlar'dan, Ortadoğu'dan halklar Anadolu'ya göç etmiştir.

Cumhuriyetle beraber, ulusalcılık mantığıyla kötü bir uygulamaya girilmiş, Balkanlar'da ve Kafkasya'da Müslümanlar hem güçsüzleştirilmiş hem de azınlık durumuna düşürülmüştür. Menderes döneminde ise bu durum zirveye ulaşmış, yapılan vahim hatalar neticesinde birçok ülkedeki varlıklarımız kaybolup gitmiştir.

Bu bağlamda, mülteci ve sığınmacı kavramlarına değinelim. Mülteci, ülkesindeki sıkıntılardan dolayı başka bir ülkeye göç eden ve orada ikamet etmek zorunda kalan muhacirdir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, 1948 yılında kabul edilen anlaşma gereği; Türkiye Cumhuriyeti, Avrupa ülkeleri hariç hiçbir ülkeden mülteci kabul edemez. Sığınmacı ise aynı şartları taşıyan insanların geçici bir süre başka bir ülkeye göç edip oradan üçüncü bir ülkeye ikamet için giden insanlara denir. Suriye'den gelen muhacirleri de bu kapsamda değerlendirebiliriz.

Türkiye'ye sığınan Suriyelilerin bir kısmı gayri resmi yollarla(insan kaçakçılarıyla anlaşarak) diğer ülkelere göç ediyorlar.

İHH'nın mültecilere ve sığınmacılara bakış tarzı, hükümetin resmi görüşü ve kahir STK'nın görüşlerine benzemez. İHH, yerinde yardım prensibiyle olaya bakar ve bu çerçevede yardım faaliyetlerini sürdürür. Suriye Irak, Filistin, Myanmar gibi birçok ülkede zulüm gören halkların maddi, manevi, hukuki ve insani tüm ihtiyaçlarını gidermeye çalışır. "Taş yerinde ağırdır." prensibini kabul eder. Özellikle son zamanlarda zorla göç ettirilerek ülkelerin demografik yapıları değiştirilmekte ve ne yazık ki "yardım ediyoruz" diye zalimlerin ekmeğine yağ sürülmektedir. Örneğin Suriye'den gelen mültecilerin başlangıçta Türkiye'ye alınmaması, bu insanlara kendi ülkelerinde bir tampon bölge oluşturarak orda yardım yapılması konusunda İHH ısrarcı olmasına rağmen bir yol kat edilememiştir. Takip edilmekte olan resmi Suriye politikasına göre; "biz muhacirleri ülkemize almazsak bunlar orada ölecekler" savunması yapılmaktadır.

Bu kısmen doğru ama Suriye halkının tamamı ülkelerinden çıkamadı, dolayısıyla ciddi bir çözüm de elde edilemedi. 600 binden fazla insan öldü. Eğer insanlar ülkelerinden çıkmamış olsa idi daha fazlası mı olurdu? Burada yapılması gereken; mültecilerin ülkeye girişini önlemek, kendi ülkelerinde tampon bölge oluşturmak, komşu ülkelerle acilen toplanıp ortak hareket etmek, göç yollarını kapatmak, insan kaçakçılarıyla etkin mücadele etmek, ayrıca yaşlı, hasta, çocuk ve kadınların daha korunaklı yerlere intikallerini sağlamaktır.

Şu an Türkiye, Suriye'den mülteci girişlerini yasaklamaya başlamıştır. Ancak bu, geç kalınmış bir karardır. Çünkü gelişi güzel bir şekilde ülkeye girişlerin yapılması, başta İstanbul gibi büyük şehirler olmak üzere, bir çok yasa dışı örgütün ve özellikle de Beşer Esad'ın taraftarlarının da ülkemize girmesine vesile oldu. Ayrıca halen Suriyeliler üzerinden yapılan ticaretin büyük bir kısmı, Esad'ın adamları tarafından organize edilmektedir.

Mültecilere yardım etmeye yönelik yüksek kaliteli kriterlerimiz olmalıdır. Bu yardımlar sağlık, barınma, eğitim ve istihdam olmak üzere dört ana başlıkta organize edilmelidir. Ayrıca daha öncelikli bir grup olan kadınlar, çocuklar, yetimler, engelliler, kimsesizler... vb için daha sistematik yardımların yapılması elzemdir.

İHH, kurulduğu günden bu yana yardım faaliyetlerini profesyonel olarak yapmaktadır. Hem ülke içerisinde hem de dışında faaliyet gösterme kabiliyetine sahip olan İHH, yoksullar için günlük sıcak yemek, yetim ailelerine destek, yetimhaneler, mülteciler için kurduğu konteynır kentler ile ihtiyaç sahiplerinin yarasını sarmaya çalışmaktadır. Özellikle mültecilere yardım noktasında en büyük sıkıntılardan biri de gelenlerin menşeinin bilinmemesidir. İHH, bir taraftan yardım çalışmalarını sürdürürken diğer taraftan ciddi bir sosyal inceleme yapmaktadır. Bununla, gerçek ihtiyaç sahipleri ve onların ihtiyaçlarını belirler. Örneğin; giyim yardımında ikinci el olmamasına dikkat eder; kendilerinin seçeceği bir tarz oluşturarak mağazalardan direk almalarını sağlar.

İHH, yardım faaliyetlerini yaparken bölge insanlarıyla yakın temasa geçer ve onları da işin içine katarak bir birliktelik oluşturur. İHH, dünyanın birçok ülkesinde yardım faaliyetlerini sürdürürken misyonerler, insan kaçakçıları, İsrail merkezli organ mafyaları, fuhuş tacirleri vb. ile de etkin bir mücadele vermektedir. Diğer STK'ların da bu bağlamda çalışmalarını artırmaları hem ülkemiz hem de insanlık için önem arz etmektedir.

Habibe ÖÇAL
Memur-Sen Kadınlar Komisyonu Başkanı

GÖÇÜN HİKAYESİNİ YAZAN KADINLAR

Oku
Yüreği dağlanmış analar anısına
Gözlerinde kan çiçekleri anaların
Boğazlarında hıçkırık düğüm
Kalplerinde hançer

Zeynep Burucerdi

Adem (A.S) ile başlayan ve hiç bitmeyeceği bilinen göç, insan hayatına dokunmadır. Zaman ve mekâna bağlı olarak sebepleri, sonuçları ve biçimi değişse de bir nevi burukluktur, çoğu zaman da özlemdir göç. Mevcut durumdan daha iyisine kaçıştır. Arkalarında yaşanmışlıkların ve anıların bırakıldığı mekânları terktir. Bundan dolayıdır ki göçün öznesi olanlar için kullanılan sıfatlar (sebebi ve hukuki duruma göre), çoğu zaman merhameti, zorunluluğu çağrıştırsa da hiçbiri kulağa, gönle hoş gelmemekte ve kırılganlık içermektedir.

Duygusal boyutunda hal böyle iken bir de nesnel boyutu vardır göçün. Dünyada zorunlu göçün (ekonomik, siyasal, çatışma ve savaşa bağlı sebeplerle) mağduru göçmen sayısı 200 milyondan fazla olup %48'ini kadınlar oluşturmakta iken savaş ve çatışmalardan kaçan 60 milyondan fazla insanın %73'ünü kadın ve çocuklar oluşturuyor. (Dünya AF Örgütünün açıklaması). Bu rakamlar sürekli ve çok hızlı artmakta olup sadece göç edenlerin değil dolaylı ya da direkt bütün insanlığın yeniden şekillenmesinin de göstergesidir.

Günümüz dünyasında özellikle savaş ve çatışmalardan kaynaklanan göçün bütün dünyaya faturası ağır olmaktadır. "Bana değmez, bana uzakta" diyen ülkelerin dahi sosyal ve ekonomik politikaları alt üst olmakla kalmayıp şehirleri, cadde ve sokakları dahi yeniden şekillenmektedir. Artık yakılan ateş olduğu yerde kalmamış birçok ülkeyi ve insanlığı da yavaş yavaş kuşatmaya başlamıştır. Bu ateşin asıl birincil derecede mağdurları kadın ve çocuklardır. Kuşaksal aktarımlar göz önünde bulundurulduğunda savaş ve çatışmaya bağlı göçün, derin toplumsal sorunları temellendirdiği açıktır.

Hiç bir savaş güzel değildir ama her savaşın bir onuru ve ahlakı olması gerekir. Oysa günümüzdeki bütün savaşlar, onursuzca ve ahlaksızca yapılmakta, saldırılar daha çok savunmasız(kadın, çocuk yaşlı vb.) insanları hedef almaktadır. Yakın tarihteki çatışma ve şavaşlara baktığımızda karşılaştığımız örnekler, bu mağduriyetler açısından çok çarpıcıdır. Halen yer yer devam eden daha eski geçmişe sahip Ruanda'da ki iç savaş, en çok kadın ve çocukları vurmuş, özellikle kadınların varlığını bitirme noktasına getirmiştir. Milyonlarca Ruandalı kadın katledilmiş ve bir o kadarı da tecavüz, açlık ve kötü muameleye maruz kalmıştır. Bosna Hersek'te de benzeri bir savaş yaşanmış ve aynı gayri insani saldırılar Boşnak kadınlar üzerinde de

uygulanmıştır. Başta Suriye olmak üzere Irak, Afganistan, Nijer, Etiyopya, Filistin ve Miammar Arakan'da gerçekleşen vahşet sonucu yaşanan kadın hak ve ihlalleri, savaş suçunun en yoğun işlendiği bu ülkeleri hafızalarımıza kazıdı.

Bugün sadece Suriye'de, kimyasal silah ve varil bombalarıyla, füzelerle paramparça edilerek katledilen insan sayısı beş yüz bine yaklaşmıştır. 4 milyondan fazla Suriyeli ülkesini terk ederek komşu ülkelere sığınmış, bunların yalnızca %23'ü uluslararası yardım kuruluşlarından yardım almaktadır. Felaketten kaçıp ülkemize sığınan mültecilerin sayısı, onlarca ülkenin nüfusundan fazladır. Bu rakam 3 milyona yaklaşmaktadır. Ayrıca Avrupa'ya gitme umuduyla yola çıkan Suriyeli, Afgan, Irak ve Afrika kökenli 4 binden fazla mültecinin Ege ve Akdenizin sularında can verdiği bilinmektedir. Bu katliam kimin eseridir? Modern, medeni dünyanın öncüleri olan devletler katliama uygun imkânlar hazırlamakla kalmamış dünya vicdanını oyalamak ve susturmak için yeni stratejiler geliştirmiştir. Özellikle İslam coğrafyasında Müslümanların toptan varlığına yönelik yıkımlar gerçekleştirilmekte, milyonlarca Müslüman'ın ölmesine, evsiz yurtsuz kalmasına zemin hazırlanmaktadır. Suriye başta olmak üzere Afganistan'da, Irak'ta, Mısır'da, Myanmar'da, Doğu Türkistan'da, Yemen'de, Filistin'de, Gazze'de ölümler ve insanları yurtlarından çıkarmalar, şiddetli bir biçimde yaşanmaktadır.

Savaş ve çatışmalardan kadınların etkilendiği hususlar tek yönlü değildir; bu kadınların pek çoğu eşlerini, kardeşlerini, çocuklarını ve babalarını kaybetmekle de ayrı bir yaralanma sürecini yaşamaktalar. Açlık, yoksulluk ve çaresizlik, savaşların kadınlara musallat ettiği en ağır imtihandır. Savaş ve çatışmadan kaçan, çoğunluğunu kadın ve çocukların oluşturduğu mülteciler, yaşadıkları bu travma ile birlikte belirsiz bir hayatın içinde olma endişesiyle ağır ruhsal çöküntüler yaşamaktalar.

Özellikle ülkelerinde savaştan dolayı oluşan güvenlik ve otorite boşluğundan kaynaklanan kötü muamele ve tecavüzlerin kurbanı olmaları da kadınlarda yıkıcı psikolojik sorunları beraberinde getirmiştir. Üzülerek belirtelim ki bu yıkım, kadınların birinci kuşaktan nesillerini de olumsuz etkilemektedir. Kadınlar her şeyden önce kendilerini değersiz ve çaresiz hissetmekte bunu kendi kız çocuklarına da aktarmaktadırlar. Savaştan dolayı birçok kadın, göçü tek başına çocukları ve yaşlı yakınlarıyla yapmakta

olup, sorumluluk ve aile içi rollerindeki artışla birlikte, çaresizlik ve yalnızlıkla da mücadele etmektedir.

Çocuklara ve gençlere yönelik eğitim ,meslek edindirme ve sosyal uyum programları hayata geçirilmelidir. Meslek sahibi kadınları kültürel zenginlik olarak görmeli kadınların ve gençlerin dil sorunu halledilerek bunların çalışma hayatında istihdamları sağlanmalıdır. Ülkemize ait temel hukuk kurallarıkendilerinin sahip olduğu hak, hürriyet ve ödevler konusunda bilinçlendirme çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

Suriye'deki iç savaştan kaçıp ülkemize sığınan Suriyelilerin durumuna gözattığımızda; AFAD'ın verilerine göre 295 bin Suriyeli, kamp ve çadırlarda kalmakta, 2,5 milyondan fazlası şehirlerde yaşamaktadır. Mülteci konumundaki kadın ve çocuklar, sığındıkları şehirlerin alt gelir düzeyi ve güvenliğin zayıf olduğu mahallelerinde kötü şartlarda barınmaktadırlar. Bu durum onların kötü niyetli insanlar tarafından istismarına sebep olurken, yaşadıkları olumsuz vakaları "gönderiliriz" korkusuyla hiç kimseyle, özellikle yetkililerle paylaşmamaktadırlar. Çoğunluğunun, geldikleri ülkenin dilini bilmemeleri hayatlarını zorlaştırmakta, temel birçok ihtiyaçlarının giderilmesine de engel olmaktadır. Özellikle dil bilmemeleri yüzünden sağlık hizmetlerinden gerektiği gibi faydalanamamakta, iletişim kurma ve diğer ihtiyaçlarının giderilmesinde sıkıntı yaşamaktadırlar. Kampların dışında kalan kadın ve çocukların düzenli gelire sahip olmamaları, iş bulma, çalışma ve barınma konusunda sıkıntı yaşadıkları, yapılan araştırmalarla tesbit edilmiştir.

Kendi ülkelerinde kariyer mesleklere ve eğitime sahip olmalarının burada bir anlam ifade etmemesi, bu kadınları büyük bir umutsuzluğa sürüklemektedir. Kendi ülkelerine dönme ümitlerinin iyice zayıflaması, gelecek endişesi bakımından kadınlarda yeni kırılmaları özellikle de çocukları açısından yeni endişeleri de tetiklemektedir. Büyük bir çoğunluğu Türkiye'ye şükran duyarken ülkemiz nazarında kendilerini değersiz hissetiklerini ifade etmekteler.

Ülkemizdeki bu kadınlar, kendileri için; "Türkiyeli Suriyeli Kadınlar" kavramını yavaş yavaş benimsemeye başlamışlar, ülkemizin şartlarına uyum sağlamak adına kendilerince yeni metotlar geliştirmişlerdir. Bulundukları şehirlerde ve özellikle kamplarda "Kadın Konseyleri" oluşturarak kendilerince bir nevi örgütlenme faaliyetlerini de başlatmışlardır. Kamplarda gördüğümüz kadın örgütlenmesine örnek ise özellikle çocukların ve kadınların eğitimi, meslek edinme, kamp güvenliğinin sağlanmasında aktif görev almaları ve kamptaki sosyal hayatın planlanmasında etkin olmaları göze çarpmaktadır. Kısacası bu kadınlar, kendi yaralarını kendilerinin sarması gerektiği bilincini yavaş yavaş oluşturmuştur.

Hal böyle iken, ülke olarak, çoğunluğu kadın ve çocuklardan oluşan mülteciler için acil sosyal politikalar geliştirilmelidir. Sağlık Bakanlığının verilerine göre; 2011 yılından bu yana Türkiye topraklarında 235 bin Suriye asıllı çocuk doğmuştur. (Bunlar aynı zamanda doğuma bağlı Türk vatandaşı). Bu çocukların gerek eğitim gerek sağlıkla ilgili bürokratik işlemleri ivedilikle yapılmalıdır. Şu an dezavantaj gibi gözüken bu durumu avantaja çevirecek yeni stratejilere ihtiyaç vardır. Çocuklara ve gençlere yönelik eğitim ,meslek edindirme ve sosyal uyum programları hayata geçirilmelidir. Meslek sahibi kadınları kültürel zenginlik olarak görmeli kadınların ve gençlerin dil sorunu halledilerek bunların çalışma hayatında istihdamları sağlanmalıdır. Ülkemize ait temel hukuk kurallarıkendilerinin sahip olduğu hak, hürriyet ve ödevler konusunda bilinçlendirme çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

Eğitim sağlık, güvenli barınma ve sosyal uyum alanında köklü ve sürekliliği olan çalışmalar, STK'lar ve devlet eliyle koordineli bir şekilde yapılmalı, ihtiyaç analizleri doğru çıkarılmalıdır.

Oğuzhan BİNGÖL
Midyat Kaymakamı

SURİYELİ KARDEŞLERİMİZ

İnsanı unutarak çizdiğimiz sınırlarımızın gönüllere etki edemediğini bölgeye yönetici geldiğimde anladım. Kardeşi öte tarafta bırakan sınarlar çizilirken ortak değerler değil, tren rayları esas alınmıştı.

Güçlü bir medeniyetin mirası üzerine kurulan Türkiye tarafında kalanlar şanslıydılar, çünkü karşı tarafta kalanlar zulüm ile terbiye(!) edilmeye çalışılacaktı. Bir aileye hizmet etmek için kurulan rejim Kürde kimlik vermeyecek, Arabı da köle olarak kullanacaktı.

Suriyede yaşanan her acı Türkiye içinde gözyaşı demekti. Yaşanan olumsuzluklar karşısında Türkiye'nin kapısını açmaması düşünülemezdi. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti Devleti ne kadar Edirne ise o kadar da Suriye'de akrabası olan Mardin idi. Büyük devlet olmak ta bunu gerektiriyordu.

Suriyelilere ev sahipliğimizin Midyat sorumluluğu Kaymakamlığımıza verilmişti. Bu onurlu ve ağır görev hem bir devletin hem de köklü bir mirasın mazlumlar nezdinde temsili idi. Bizler Türkiye Cumhuriyeti Devletini; dolayısı ile hakkı ve adaleti temsil ettiğimizin farkındaydık.

Dünyada savaşın kararını verenlerle acısını çekenler hep farklıdır. Bu savaşa Türkiye'ye göçmek zorunda kalan özellikle de kadınlar ve çocuklar karar vermemişti. Bu yüzden de bu insanlar her türlü hizmeti ve ilgiliyi hak ediyorlardı.

2013 Haziranında Geçici Barınma Merkezimize gelen kafiledeki kadınların ve çocukların gözlerindeki korkuyu ve endişeyi bu dünyada yaşadığım sürece unutamam. O korkuyu ve endişeyi silmek de en önemli görevimiz oldu. Bugün bu kadınlar ve bu çocuklar kamplarda sanat ediniyorlar, eğitimlerini sürdürüyorlar.

Hiçbir şekilde bu insanların ülkelerini neden terk ettiklerini sorgulamamamız, dünya insanları olarak mağdurları savaşın kirli yüzü ile karşı karşıya getirmememiz gerekiyor. Burada da en büyük misyon Birleşmiş Milletlere düşmektedir. Her ne kadar devletimize mülteciler konusunda gerekli desteği yeterince sağlayamadıysa da, bu kurum birçok olumsuzluğa rağmen yaşanan dramların azaltılması noktasında devletler üstü bir etkiye sahiptir. Benim için Birleşmiş Milletler yan etkisi yüksek bir ilaçtır.

Kendilerinin değerli olduğunu göstermek için başkalarının değersiz olduğunu dile getiren ve Türkiye ile menfaati dışında başka bir aidiyet duygusu olmayan bazı insanlar, Suriyeli kardeşlerimizi aşağılayıp durmaktadırlar.

Bilinmelidir ki bu insanlar rahatlarını değil onurlarını ve ülkelerini düşünmektedirler. Onlar sadece ülkelerinin Türkiye gibi olmasını istiyorlar. Suriyeli misafirlerimizin tek bir hayali var, ülkelerine geri dönmek.

Ortadoğu'da gücünün üzerinde bir yükü olan devletimizin, mazlumların ev sahipliğini üstlenmesi geçmişte devraldığı mirasın ve büyüklüğünün gereğidir. Bu sorumluluğu devlet ile birlikte sivil toplum örgütlerinin de almaya devam etmesi gerekmektedir.

Herkesin mülteci adayı olduğu unutulmamalıdır.!

Hakan ŞİMŞEK
Konteyner Kent Koordinatör Yardımcısı

KİLİS ÖNCÜPINAR GEÇİCİ BARINMA MERKEZİ'NİN İŞLEVİ

Öncüpınar Geçici Barınma Merkezi, Türkiye-Suriye sınırındaki Öncüpınar Gümrük Kapısı'nın yanında 17 Mart 2012 tarihinden itibaren hizmet vermektedir. Birinci etap (tek katlı) ve ikinci etap (çift katlı) konteyner alanı ile 25.000 misafire hizmet verecek kapasiteye sahiptir.

Misafirlerimizin yaşamsal faaliyetlerini sürdürme imkanları okul, çocuk kütüphanesi, sosyal tesisler, hastane, marketler, çamaşırhaneler, psikolojik destek birimleri gibi tesisler aracılığıyla sunulmaktadır.

Öncüpınar Geçici Barınma Merkezi yönetimi Kilis Valiliği'nce sağlanmaktadır.

Öncüpınar Geçici Barınma Merkezi, Kilis Öncüpınar Gümrük Kapısı yanında, 360.000 m2 alan üzerinde sahip olduğu 1975 tek katlı ve 1248 adet çift katlı konteyner ile 25.000 misafire hizmet verebilecek kapasiteye sahiptir. Haziran 2016 itibariyle toplam misafir sayısı 10.156'tür.

SUNULAN HİZMETLER

Eğitim

Geçici barınma merkezimizde kreş, anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise eğitimi verilmektedir. Ayrıca lise mezunu, üniverisite öğrencileri ve yetişkinler için TÖMER (Türkçe Öğrenme Merkezi) tarafından Türkçe kursu verilmektedir. Eğitim hizmetinden faydalanan toplam 3771 öğrenci bulunmaktadır.

Şehir merkezindeki üniversitede eğitim gören Suriyeli öğrencilerin gidiş-gelişleri Merkez Yönetimi tarafından sunulan servis imkanıyla sağlanmaktadır.

Kreş eğitimi hizmeti Kilis Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'nce verilmekteyken; anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise eğitim hizmeti ise İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nce verilmektedir. Okullarımızda Türkçe ve İngilizce olmak üzere yabancı dil eğitimi de verilmektedir. TÖMER tarafınfan verilen Türkçe kurs hizmeti ise Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı'nca, alanında uzman kişiler tarafından verilmektedir.

Öncüpınar Geçici Barınma Merkezi'nde ayrıca Kızılay-Unicef ortak çalışması olarak 'Çocuk Dost Alanı' ve Unicef'in yapmış olduğu çocuk kütüphanesi bulunmaktadır.

Sağlık

Geçici Barınma Merkezi'mizde bulunan hasta-

nede pratisyen ve uzman hekimler, diş doktorları ve 112 acil servis personelleri ile 7/24 hizmete hazır olmak üzere kadın/erkek müşahade odaları, kan alma odası, acil klinik, diş polikliniği ile Suriyeli misafirlerimize hizmet verilmektedir.

Ağır hastaların olması durumunda merkezdeki ve civar şehirlerdeki hastanelere hasta nakli yapılmaktadır.

Spor

Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü'nün koordinasyonunda yürütülen çalışmalar kapsamında judo, tekvando, karate, masa tenisi, basketbol, futbol, voleybol, satranç dallarında altyapı oluşturulmuş ve antrenörler eşliğinde etkinlikler sürdürülmektedir.

Sosyal İmkanlar

Öncüpınar yerleşke alanı içinde bulunan 4 adet sosyal tesiste eğitimler gerçekleştirilmektedir. Özellikle 18-45 yaş kategorisindeki kadınların yoğun ilgi gösterdikleri eğitimler, atölye çalışması şeklinde yapılmakta ve beceri geliştirmenin yanısıra hem rehabilitasyon işlevi görmekte hem de kadınların sosyal yaşama katılımlarını desteklemektedir. Ayrıca savaş mağduru misafirlerimizin hafızalarındaki kötü anıları unutmalarına yardımcı olmak için psiko-destek sağlanmaktadır.

Psiko-Sosyal Destek, Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

İki adet tam donanımlı özel eğitim ve rehabilitasyon sınıfları ile birlikte tam donanımlı sinema ve konferans salonu yer almaktadır.Özel eğitim sınıflarında çocuklara engel durumlarına göre eğitim verilmektedir. Öncelikli olarak günlük hayatta yaşamlarını sürdürebilmeleri öğretilmekteyken ve okuma ve yazma becerileri de öğretilmeye çalışılmaktadır. Eğitimler, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı il müdürlüğü öğretmen kadrosunda görevli olan ve aynı zamanda zihinsel engelliler sınıf öğretmeni olan kişilerce verilmektedir. Bunun yanı sıra bir tercüman ve iki suriyeli yardımcı eğitimlere destek vermektedir.

İbadet Alanlar

Öncüpınar'da 325 m2 alana sahip 1000 kişi-

nin aynı anda ibadet edebileceği 2 adet cami bulunmaktadır. Camilerimizde Kur'an-ı Kerim kursları da verilmektedir.

Çocuk Oyun Alanları

Öncüpınar Geçici Barınma Merkezi'nde 29.500 m2 yeşil alan ile birlikte altı adet çocuk oyun parkı bulunmaktadır.

Güvenlik

Öncüpınar Geçici Barınma Merkezi'nin dış güvenliği ana girişteki beş kişilik çevik kuvvet ekibi ve üç polis memuru ile sağlanmaktadır. Öncüpınar içerisindeki merkezi güvenlik ise bir güvenlik müdürü, 112 bay, 25 bayan güvenlik görevlisi olmak üzere toplam 138 personel ile sağlanmaktadır.

Öncüpınar Geçici Barınma Merkezi'ne giriş çıkışlar, AFKEN (AFAD Geçici Kent Yönetim Sistemi) sisteminden verilen kimliklerin üzerinde bulunan barkod (sicil numarası) ile yapılmaktadır. Giriş ve çıkışlarda X-ray ve kapı dedektörü ile kontroller yolu ile güvenlik sağlanmaktadır. Araç giriş çıkışlarında 2 adet broker ve 2 adet araç altı arama aynası ile kontrol edilmektedir. Suriyeli misafirlerimiz 06:00 - 22:00 saatleri arasında günlük giriş çıkış yapabilmektedirler.

94 adet normal ve 2 termal kamera kamp güvenlik yolu boyunca yerleştirilmiş ve şebeke İl Emniyet Müdürlüğü'nün MOBESE sistemine entegre edilmiştir. Yaklaşık 7 km uzunluğundaki güvenlik yolu üzerinde 4 acil müdahale kapısı oluşturulmuş, 17 km uzunluğunda 3-4 m yüksekliğinde güvenlik duvarı inşa edilmiş ve yol boyunca kritik noktalara 13 zırhlı gözetleme kulesi yapılmıştır.

Lojistik

840 m2 alana sahip lojistik depoda iç ve dış kaynaklı tüm yardımlar toplanmakta ve dağıtımı yapılmaktadır.

Öncüpınar Geçici Barınma Merkezi'ndeki TÖMER (Türkçe Öğrenme Merkezi) kursunu başarıyla bitirmiş Suriyeli bir gencin Türkçe olarak yazdığı düşünceleri;

"Biz Türkiye Devleti'nin ve Türk insanının konukseverliğine teşekkür ederiz. Benim adım Muhammed. Lazkiyeliyim ve ailem ile birlikte 12 Mart 2012'den beri Öncüpınar Geçici Barınma
Merkezi'nde kalmaktayız.

Türk kardeşlerimizin de konukseverliğiyle burası bizim için bir şehir oldu. Burada Suriye'nin çeşitli
Yerlerinden gelen 10.000'in üzerinde insan yaşamakta ve Türk insanı her türlü insani hizmeti bize
sunmaktan çekinmemektedir. Bizlere okul, hastane, sosyal tesisler ve gıda yardımlarıyla bizlere destek

olmaktadır. Üniversiteye hazırlanan bir genç olarak üniversiteye yerleştikten sonraki süreçte
ben ve benim gibi olan arkadaşlarıma burs imkanlarının daha fazla sağlanabilmesi bize verilen hizmetler

dışındaki tek temennimdir. Sayın Valimize, Vali yardımcılarımıza ve Kilisli tüm
kardeşlerimize tekrar tekrar saygı ve teşekkürlerimizi iletmek isteriz. "

Memur-Sen'in
Bilimsel, Akademik ve Sosyal Hayata
Katkısıdır